

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Csata előtt.

Budapest, november 10.

(v.) Még politikai ellenfelei sem vádolhatják az új kormányelnököt az őszinteség hiányával. Barátainak pedig jogos panaszkodásra tán éppen az ő tulságos őszintesége ad okot; hiszen az a kissé nyers szokimondás, amely a kevésbé tetszetős kormányzati szándékokat is szinte kihívó nyíltsággal tárja fel, már eddig is elég ódiummal terhelte meg a szabadelvűpártot. Ma is megint egy újabb lépést tett előre a népszerűtlenség ósvényén a miniszterelnök. A pénzügyi bizottságban, az indennitás tárgyalásának ötletéből, minden tekintetűzés nélkül bevallotta, hogy az ő közjogi felfogása szerint a korona az ex-lexben is feloszthatja az országgyűlést, ha az új országgyűlést oly időre hívja egybe, hogy a jövő évi költségvetés még tárgyalható legyen. Hogy e minden ízében népszerűtlen közjogi felfogásnak nyílt bevallása férfias cselekedet volt, nem tagadhatja senki. Viszont azt sem fogja senkisé megtagadni, hogy az ex-lexben való választásnak bejelentése, kivált az új kormány különböző malőrjei után, valószínűleg lerontja a kibontakozáshoz fűződő utolsó reményeket is.

A kérdés közjogi vizsgálatába e percben nem bocsátkozunk. Lesz még erre idő és alkalom bőségesen. Elvi álláspontunkat, amely a gróf Tisza Istvánval homlokegyenest ellenkezik, már ismeri a közönség; hiszen a mostani miniszterelnök első kormányalakítási próbálkozása idején kimutattuk a törvényből,

hogy a korona felosztási jogának illetén értelmezése a legnagyobb közjogi képtelenség s egyszersmind a legborzasztóbb politikai veszedelem. Ma hát az elvi kérdést mellőzve, a dolognak csupán *politikai* oldalára kívánunk egy szempillantást vetni. Politikai szempontból gróf Tisza Istvánnak a pénzügyi bizottságban tett kijelentése két irányban is szerencsétlenül eltevesztett dolog. Első hibája az, hogy a következetlenség ódiumát és komikumát zudítja a miniszterelnök ur pártjára. Ez a párt alig néhány hónappal ezelőtt tapssal fogadta s tüntetően helyeselte Széll Kálmánnak ama kijelentését, hogy ex-lexben az országgyűlést feloszlatni nem szabad. Széll Kálmán után Khuen-Héderváry jött, aki elődjének e közjogi felfogását fenntartás nélkül a magáévá tette; a szabadelvűpárt pedig ugyanakkor azzal kapacitálgatta új vezére felől jobb véleményre a gyanakvó közvéleményt, hogy lám, milyen helyes közjogi érzékét tanusít e kényes kérdésben, az ördög tehát nem lesz olyan fekete, mint aminőnek festik. S most ugyanez a szabadelvűpárt abba a kényserhelyzetbe jut, hogy ne csak Széll Kálmánt és Héderváryt dezavualja, hanem saját magát is, máttól fogva közjogilag megengedhetőnek ismervén el azt, amit máig alkotmánysegésnek tartott és hirdetett.

Ennél is súlyosabb a másik hiba: az, hogy a bejelentett erőszakotétel a kormány ügyének semmi hasznot nem ígér. Mert ha előzetesen el nem törli a kuriai bíraskodást, ha halomra nem löveti az ellenzéki válaszlétokat, ha

számlálhatatlan milliók szétszórásával meg nem tántorítja és ki nem sajátítja a polgárok lelkiismeretét, hát akkor hiába unszolja Tisza István a koronát törvénytelen felosztásra, mert a reá nézve legjobb esetben is bejön az új képviselőházba akkora ellenzéki tábor, amelynek lesz elég creje a könyörtelen küzdelem továbbvitelére. A jelen s a jövő közt egyetlen különbség lesz csupán s ez is a ma bejelentett próbálkozás oktalansága mellett bizonyít. A különbség az, hogy a mai ellenzék tagjai a saját szabad elhatározásukból küzdenek s tehát akkor hagyják abba a harcot, amikor nekik tetszik, holott felosztás esetén a magyar vezényleti nyelv jelszavával indul az ellenzék a választási hadjáratba, mandátumaihoz tehát hozzá fog tapadni a *politikai és erkölcsi kötelezettség*, hogy a magyar vezényleti nyelv kivívása előtt semmi szín alatt le nem szerel. Ex-lexben feloszlatni s aztán eben gubát cserélni, már ez is elég nagy képtelenség volna. De a saját pártját a következetlenségbe kergetni bele s egy nyilvános törvénysegést követni el, hogy aztán még nehezebb szituáció s még szörvényesebb válság álljon elő, vagyis mindent kockáztatni olyan játékban, ahol nyerni semmit, de elveszíteni mindent lehet, — ez már nem képtelenség többé, hanem öngyilkos politika.

Gróf Tisza István szavaiból kilétszik, hogy januártól fogva jogosultnak érzi magát az országgyűlésnek bármikor való felosztására. Az időt addig is el kell valahogy tölteni. Át-

TÁRCA

Tul a Tiszán.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Krúdy Gyula.

A tokaji, kopaszfejű, vén hegy oldalán újra terem az amerikai szőlő, de vajjon a régi szőlő-e ez? Az a régi szőlő, amelyről a koszorus költők énekeltek? En még láttam a százesztendős szőlőtöskéket. Olyan volt mindegyik, mint egy-egy hatalmas öreg ember. A vénség feketére, ráncossá, korhadttá vénítette e szőlőfákat. Ebben a szőlő is éppen olyan, mint az ember. Némelyiknek még barna szakállja is nőtt. De fenn még nyitott a tőke. Ifju venyigék hajtottak ki koronáján. Olyik már nem termett semmit. A gazda csak kegyeletből nem vetette tüzre. Hadd lássák az unokák, hogy melyik volt az a híres tőke, amelyiken egykor ez és ez a fajta bor termett. A régi időkben voltak olyan szőlőtöskéket, amelyeknek fűrtjeit külön szüretelték. A primásnak minden évben itt szüreték a bort egy külön tökérről. Megitta-e a primás a bort? Nem volt huncut, hogy meg ne igya. De hát ezeknek a nevezetes szőlőtöskéknél már vége. Volt olyan vén tőke, amelyik csupán egyetlenegy fűrt szőlőt termett. Azt se minden évben. Mád felé Garibaldinak hívták egy vén szőlőtöskét. Minden harmadik-negyedik évben hozott egy fűrtöt Garibaldi, de akkor híre volt az egész Hegyalján.

— Virágzik Garibaldi. Háború lesz ebben az esztendőben — mondogatták a babonásabb emberek.

Az az egy fűrt szőlő azután olyan volt, amilyen az egész Hegyalján nem termett. Annak

a nedvétől talán a halottak is feltámadnának... De nem adták halottaknak a nedvét. Az öreg Csajkos itta meg s ezért lett százesztendős. Lehet különben, hogy csak azért volt olyan jó az az egy fűrt szőlő, mert egyetlen volt.

De nem vágyakozott itt senki arra az egy fűrt szőlőre, minek vágyakozott volna, mikor termett a hegyekben annyi, amennyit három nemzedék se bírt meginni. De ha nem termett volna, akkor is lett volna elég bor. A pincék tömve borral. Az öreg Csajkos, aki még csak fertálymágnás se volt az itteni szőlő-gazdák között, ahol még a király is közeber, mert nem valami nagy szőlője van a Hegyalján, — az öreg mondogatta: — Ezernyolcszázharmincig visszafelé minden esztendőnek a bora megvan a pincémben, most még mindig a tavalyit kóstolgom. De ha egyszer nagyon öreg ember leszek, akkor elkezdem előlről kóstolgatni a borokat: ezernyolcszázharminctől. Akkor magam is visszafiatallodom.

Pedig már akkor is rengeteg öreg ember volt Csajkos Demeter.

Az Álföldön, a Bánátnban lehetnek nagy földesuraságok. A csanádi püspökség se kutya, de mit ér az egész püspökség, ha egyetlen szőlő-hegy sincs benne! De ha még volna benne szőlő-hegy, akkor is kérdéses, vajjon cserélne-e a csanádi püspökkel akármelyik hegyaljai szőlősgazda. Persze, a mult időben értendő mindez, mikor az amerikai vesszőnek híret se hallottuk. Mi volt a hegyaljai szőlő? Ma már azok se tudják az értékét, akiknek van. A síkságot előnti a Tisza, az aranymagvakat elsodorja a víz. Az erdő elatnyul, vagy semmiházi pásztorok felgyújtják. Még a ház is összeomolhat. De a hegyaljai szőlőre maga a jó isten vigyáz; mert neki is gyönyörűsége telik benne. A jó isten aranyseme, a gyönyörű nap, mintha csupán azért volna az égen, hogy a hegyaljai szőlőkre mosolygjon. Az aranysem mosolygására mo-

solyognak a hegyek is. Belepirulnak, be-aranyozódnak e mosolygásba, mint az arcuk, mikor ó-borral kocintunk kora ősz alkonyaton a pince előtt. Aranypiros színű lesz az egész hegyvidék. A Tisza, ez a ravasz selyma, alázatosan csókolgatja a hegyek lábát. Tán szeretne ő is feljebb kerülni, ahol a préházak füstölögnek a szilvafák között. De odafele már nem kell a Tisza; még csak arra sem, hogy a borospalacokot behútsák. Ott a jó hideg föld. A menyecskek megmossák liliumfehér lábukat a Tiszában; bizony meg lehet utána inni a vizet. De idefenn borban is megmoshatják. Mint hajdanában a szép és kiképző Fáy Flóra: egy egész vármegye ifja-véne itta azt a kád tokaji bort, amiben a szép asszony megfürdöstötte liliumtestét.

Az öreg Csajkosnak olyan pincéje volt, hogy egy herceg is elakhatott volna benne. De nem lakott benne herceg. Csak a borok laktak itt.

Többet ért ez, mintha hercegek laktak volna.

Az öreg Csajkos pedig mindig a pince előtt üldögélt.

Akkor szokta meg ezt az ülést a vén dió alatt, mikor még nem lehetett egyébütt üldögelni. Lenn, a hegyek alatt a zsanár járt és kutyavilág volt. Igazán, isten csudája, hogy a hazafiak kibírták ezeket a nehéz idöket. Nem a hegyaljai hazafiakról beszéltek: őket szerette mindig a jó isten. Idehozta nekik a hegyeket, hogy soha se szomorkodhassanak. De a síkságon vajjon mit csináltak akkoriban a hazafiak, a síkon, ahol csupán állati eledel terem, nem pedig augyaloknak való folyadék!

A vén dió alatt nem volt egyedül Csajkos. Egy-két lengyel mindig akadt a környéken, akik megosztották a bánatot. A lengyeleknek akkor nem volt egyéb dolguk Magyarországon, mint a

gyurni a főispáni kart. Rendet csinálni a megyékben. Ráncbaszedni a revoltáló elemeket. Statuált példákkal a felülről való függés tudatát ismét beleplántálni a köztisztviselők lelkébe. Szóval: megszüntetni azt az állapotot, amelyet gróf Tisza István olyan kifejezően a *politikai anárkia* állapotának nevezett. Ez lesz a miniszterelnök hasznos időöltése a kormányzati téren. A parlamentben pedig időközben egymást érik majd az ellenzék kifárasztására, az obstrukció kijátszására, esetleg erőszakos letiprására irányuló kísérletek. Mondják, hogy holnap lesz a napja e kísérletek elsejének. Napirendi indítványt akarnak tenni, amely végét vesse a most folyó programvitának s lehetővé tegye az ujoncjavaslat tárgyalását. Ez persze nem fog erős viharok, talán a politikai helyzetet alapjában megrengető emóciók nélkül menni. Látunk majd nyilván borzasztó kitérőket, zárt üléseket, a forszírozott tanácskozásnak az éjjeli órákba nyúlását, csupa olyan dolgot, ami ritkán esik meg, talán olyat is, amelyet eddig még nem pipáltunk soha. Nem lesz ez szabályos csata, hanem vad dulakodás, az indulatok fellángolásával, a nyers ösztönök explózióival, pusztító háborgásokkal.

Akik kedvelői az ilyesminek s úgy találják, hogy az effajta zenebonak nem ingatják meg a parlamentárizmust, azt felelhetik erre, hogy jól teszi Tisza István, ha a parlamenti forradalommal szemben a jogos erő kifejtését kíméletlenül alkalmazza, csak érjen célra vele. Ámde ezen a ponton is úgy áll a dolog, mint a választásnál: *merő fizikai lehetetlenség, hogy a kormány célt érjen.* Tegyük fel, hogy rémséges viaskodások után, amelyek mindenha szegényes emlékei maradnak a magyar parlamentárizmusnak, napirendre tudja tüzetni gróf Tisza István az ujoncjavaslatot. Hát mit ér el vele? Megjavul-e a drága siker révén a helyzete? Dehogy javul! Az ujoncjavaslathoz feliratkozik ismét az egész ellenzék. Végigbeszélte valamennyi tagját. Valamennyivel ismét határozati javas-

latot nyújtat be. Ez eltart hónapokig a nélkül, hogy az ellenzéknek a technikai obstrukcióra kelljen átmennie. Az sem használna, ha valamelyes parlamenti államcsinnyel be tudná hozni a klotúrt, mert a módosított házszabályok csak a jövő ülészakban léphetnek életbe. Világos mindezekből, hogy az erős kéz beavatkozása semmi szín alatt célt nem érhet. Rombolni rombolhat, tehet kiszámíthatatlan kárt a parlament tekintélyének már amúgy is silány maradványában, feldulhatja végképp az alkotmányos tényezők egyensúlyát s mindenekfelett szétrobbanthatja magát a szabadelvűpártot is: de letipornia a nemzeti ellentállást nem lehet. Az obstrukciót vagy ki kell elégíteni, vagy pedig, ha a kormány azt hiszi, hogy a nemzet nagy rétegei nem értenek egyet az ellenzék küzdelmével, akkor egy széles alapokra fektetett parlamenti reformmal a nemzet e nagy rétegeit be kell fogadnia az alkotmány sáncái közé s az így megszervezett valódi nemzeti akaratra kell rábiznia a döntés jogát és hatalmát.

Gróf Tisza Istvánhoz ezt az intelmet intézzük mi az első csata előestéjén.

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, november 10.

A mai ülésben megint nem az volt az érdekesebb, ami az ülésben történt. A folyosó süttöget valami eseményről, amiben Apponyi volna a mozgató erő s ami még az ülés rendjén rögtönzött tanácskozásra kényszerítette a minisztériumot.

— *Tisza holnap magyarán fogja a közös jelvényekről mondott szavait.*

Tehát arról van szó, hogy Apponyi a közös jelvények bejelentésébe nem akart belenyugodni s úgy látszik, azzal a szándékkal járt, hogy fel is szólal nyílt ülésben. Hogy ezt megelőzzék, minisztertanácsot tartottak s azon elhatározták, hogy Tisza István holnap meg fogja magyarán nyilatkozni. Ezt Ivánka Oszkár a tanácskozás folyamán egy közbeszólással már eleve is bejelentette a t. Háznak. Mikor ugyanis Hock János szokott szónoki stílusában két teljes órahosszat

támadta a kormányt s közben a közös jelvényekről is megemlékezett, Ivánka Oszkár így szólt:

— *Laprus lingue vol!*

Tisza István meglepetve, de végtelen hidegséggel fordult Ivánka felé s elég hangosan jegyezte meg:

— *Azt majd magam magyarázom meg!*

Szemmel volt látható, hogy rendkívül bántja Ivánka beavatkozása s azt beszélük, hogy intímabb híveinek körében világosan megmondta véleményét a pártfegyelmellel össze nem egyeztethető eljárásról. Másrészt Ivánkáról is beszélük, hogy ellenzéki képviselők előtt nagyon közelinek jelezte a pártból való kilépését.

Magá az ülés a Hock beszédén kívül Vlád Aurél nemzetiségi képviselő felszólalásával szereztesztelt. Vlád ur úgy beszélt az ő magyarságáról, hogy tapsokat is kapott. De mi emlékszünk rá, hogy Pavlovics Ljubomir is úgy beszélt és ugyanolyan tapsokat kapott. Ezek az urak kételkednek s annyi eszük van, hogy a magyar parlamentben a szebbik lelküket mutatják. De nem ez az igazi lelkük. Ha sikerül valami nemzetiségi maszlagoat a hazafias frázisok között elhelyezniük, azt ők fordítják le román, tót vagy szerb nyelvre, hogy otthon megmutathassák a választóknak, micsoda bátor legények ők. De jó volna egyszer a hazafiaskodó tirádaikat államköltségen lefordíttatni s a nemzetiségi választók között szótosztani. Nem hiszszük, hogy a Vládok, Veszelooszkyk, Kollárok és Pavlovicsok el volnának ragadtatva ettől az ötlettől. Ők nem szeretnék, ha odahaza megtudnák, hogy a nagyhangú képviselő urak Budapesten egészen más hangon beszélnek. Ambár hiszen jól ismerjük, hogy oleo frázisokkal levezik a lábáról a magyar parlamentet. Ha ez a parlament egy pár frázisért megtapsolja őket, bolondok volnának, ha nem hazafiaskodnának. Kivált ha csak szóval kell hazafiaskodniuk.

Vlád és Hock kibeszélték az ülést, melynek elején a bizottságokban megüresedett helyeket töltötték be . . .

A képviselőház ülése november 10-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Ferenc Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Gróf Tisza István miniszterelnök, Lukács László, Plósz Sándor, Cseh Ervin, Berzevich Albert és Nyírú Sándor.

Elnök: Megnyitja az ülést, Bölvassák és hitelesítik a tegnapi ülés jegyzőkönyvét. Az irományok előterjesztése után következett a bizottságokban hiányzó tagok megválasztása.

bánatot megosztani. Mintha nem lett volna nekik elég odahaza! De mégis itt voltak és a szőlő-hegyes vidékeken jól érezték magukat. Oly jól érezték magukat, hogy sohase kívánczokak el. Pedig hívogatták őket dísznótorokba, lakodalomra, keresztekre, (a magyarok ezek az örömeik még a tátrjárás utáni időben is megvoltak, mint a Névtelen írja,) de a lengyelek bűségesek maradtak a hegyekhez.

A jó isten tudná, hogy mentek el mégis! A bor se fogyott el, a kedv se fogyott el. Talán a bánat lett kevesebb? Az öreg Csajkos, aki nagyothalló füleivel valamikor a közeledő Klapka és Türr István ágyuinak dörgését hallotta a prés-ház előtt, a Tisza partjairól nem hallotta az örömrivalgást, ami a nemzeti bánat eloszlását jelentette. Ó ott maradt tovább is egyedül. Egyedül? Dehogy is egyedül. Itt voltak a borai.

A hordók sorba voltak rakva a pincebe és minden hordóban egész armádiája lakott az embereknek. Csupa jó barátok: az egyik jókedvű volt, a másik szomorú volt, a harmadik szónokolni szeretett. Ki tehet arról, hogy minden hordóba beleszorult egy-egy ördög is? Hisz az emberek között nem is egy ördög jár, hanem kilenvenkilenc: egyik a férfiak szemébe bujik, a másik az asszonyok cipőszarkába . . . Ki tudná valamennyi ördögnek a helyét. A boroshordókba csak egy ördög szorult. De az az egy is elég galibát okozott néha-napján.

A hegyaljai ember mind borszerető, de az öreg Csajkos imádta a bort. Hisz csak a szemforgató álnokok és gőthős orvosdoktorok tiltják a bort. A bor az Uristen legnemesebb ajándéka, a hegyaljai bor pedig felmagasztaló csókja. Hej, hogy itak még a mi nagyapáink! Az öreg Deák Ferenc a somlaít szerette, de nem is járt ő soha a Hegyalján. De már Kossuth hegyaljai fia volt. Nem is hiányzott asztaláról soha a bor. Ha volt, hegyaljai. Ha nem volt, más, mert a bor csak bor marad, ha a sikság homokdombjaiból fakad is, és ollóval kell

elvágni a poharat az ajaktól. Mikor Hadur ebbe az országba vezette a régi magyarokat, két ajándékot adott nekik: a kardot a harcmezőre és a bort a bánat napjaira. Az asszony akkor még olyan jószág volt, mint a szarvas: fogták, ott, ahol találtak. Az idők változtak. Hadur egyik ajándékát elvetétek tőlünk. S miután a bor egyedül kevés volt a magyarnak, odavette a bor mellé az asszonyt. S akkor látta csak, hogy mennyivel édesebb a bor, ha asszony csókja fűszerezi.

Az öreg Csajkosnak elég édes volt a bor asszony nélkül. Lehet azért, mert reggel, délben, este hegyaljai bort ivott.

Reggel a tavalyi bornál kezdte. Ebben csupa jó emberek laktak: az elhalt felesége, a megholt testvérbátyja és a többi atyafiak, akik egyenkint elmentek mellőte. Csajkos rájuk gondolt és szelidlen mosolygott, mert az ördög is, ami a tavalyi borban lakott, afféle fiatal, tanulatlan suhané-ördög volt. Néha pajkoskodott ugyan és arra biztatta az öreget, hogy a reggelt kösse össze a déllel. De az ördög ritkán pajkoskodott.

A déli bor az már más bor volt. A déli bor ó-bor volt s benne a jó barátok laktak. A régi pajtások, a régi cimborák, akikkel együtt töltötte az ifjuságot és a férfior. És a haza is ebben a borban lakott.

Ha olykor-olykor előkerült egy régi pajtás a szomszéd hegyből, aki megosztotta Csajkoskal ebédjét, a hazát sűrűn emlegette a bor. Az öreg arcok kitüzesedtek és a máskor reszkető kezek öklöbe szorulva csapkodták az asztalt. Mert az az ördög, aki a borban lakott, tüzes, veszekedő, politizáló, forradalmár ördög volt.

— Kossuth volt a hibás! — kiáltotta az öreg Csajkos. De az ördög se volt rest. Noszogatta, biztatta a régi pajtást. Ne hagyj magad! Beszélj már te is! . . . S így a régi pajtás az asztalra csapott:

— Görgey eladta a hazát! . . .

Az ördög erre már nevetett magában. Kész volt a háború a régi pajtások között. Az asztal

rengett az öreg öklök ütése alatt s az arcok neki-vörösdötek. A két pajtás aszal vált el egymástól, hogy akkor lássák egymást, mikor a terítőn lesznek . . . Ilyen volt a déli bor.

De immár tereteget aranyzinű fátólát a Tisza fölött a hegyaljai alkony! . . . A hegyek biborbabátjukat vették vállukra, mint megannyi hiú király, biborban megy aludni is. A vén dió levelei között halk sóhajtás remegett végig, mintha valami bánatos tündér bujdosna odabenn. Messzemesse, a Nyírség felé vörös kárpitok mögé bujt a nap. Még csak a Kopasz ormán ragyogott egy aranyos sugár, mint vén bóbiskoló vén ember tar koponyája mögött a kandi unokának szempárja. Esteledett . . . Es Csajkos a legvénebb hordót ütötte csapra.

Azt hinnének talán, hogy csupán aranyzinű nedv volt ebben a hordóban? Nem, ebben a hordóban a menyecskek és lányok laktak. Nem laktott itt külön ördög. Hisz elég ördög volt magáért minden asszonyfajta. Az egyiknek pirosapucosok voltak mintha még ma is látná az öreg. A másik a komáromi sáncan rózsát tűzött a keblére, a harmadik . . . a harmadik . . . Nem kell ahhoz hegyaljai szőlőbirtokosnak lenni, hogy estalkonykor az elmult, szeretett és imádtott nők megigézzék a lelkünket.

Él-e még az öreg Csajkos? Dehogy él, hisz sohasem élt. Csak képzelt alk az öreg, de amilyen a régi Magyarországon nagyon sok volt, mikor még a hegyaljai szőlő-mágnások között a király is csak kisbirtokos volt. S ami jókedv, szív, melegség és derű volt ebben a hazában, mind a Hegyalján csuesosodott ki. A hegyaljai szőlőhegyek feketén, komoran bámulnak a síkra. A szél bujlik a gyenge amerikai vesszők között. Hunnia gyöngye lassan csupán a régi írásokban marad fenn.

Elnök: A horvát képviselők a közoktatási bizottság és a Horvát-Szlavon-Dalmáciai országgal kötendő pénzügyi egyezmény előkészítésére kiküldött országos bizottság tagjaira nem szavaznak.

Ugron Gábor: Akkor erre külön szavazást kell elrendelni, mert egy oldalról történő a szavazás, nem lehet ellenőrizni, hogy szavaztak-e a horvát képviselők vagy sem.

Elnök: Van precedens még boldogult Szilágyi Dezso idejéből, hogy egyszerre szavaztak mindenre.

Ugron Gábor: Miután a szavazás titkos, ellenőrzés nincs. Ellenőrzés pedig kell, hogy legyen. Ha valaki slendriánuságot követ el, abból nem következik, hogy mi továbbra is folytassuk ezt a slendriánuságot. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: A kérdést úgy fogjuk megoldani, hogy két urnát teszünk az asztalra. Az egyikbe csak a horvát képviselők fognak szavazni. (Helyeslés.) Ezután megejtették a szavazást.

(A miniszterelnök programja.)

Viád Aurél: A kormány iránt tárgyi és személyi okokból bizalmatlan, de nem tart a jogszerűnek a rendkívüli eszközök igénybevételét. Az obstrukciónak elvileg ellensége.

Kubik Béla: Kár, hogy nincs miniszter, legalább hallanák a bátorítást.

Viád Aurél: Azért nem támogatom a kormányt. **Rákosi Viktor:** Hol vannak a miniszterek? Lemondtak?

Viád Aurél: A parlamenti reformot, az általános titkos választási jogot tartja elsődrendű szükségnek. Gondoskodni fognak arról, hogy a kormány ezen túl többségét ne a nemzetiségi vidékekről szerezzék. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

A nemzetiségektől való féltélem akadályozza a kormányt, hogy az egyesülési, gyűlékezési jogot kodifikálja, az általános választói jogot behozza. A nemzetiségekkel szemben az egyesülési jogot teljesen eldobozták. Így e napokban beiktatták a szerb radikálisok gyűlést, alkalmi országban elsőrendű az hogy az alkalmi országok egyesülési joga biztosítsák. Erről pedig egy szó említés nem tett a miniszterelnök programbeszédében. Nem nyugszunk addig, míg az egyesülési jog kodifikálva nem lesz. Nem agyalunk sem a magyarság, sem a magyar államellen, hanem a közigazgatási tulajdonságok ellen. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Ennek a hazának magyarságért küzdeni kell, mi is azon a nézetben vagyunk, hogy itt élünk, halunkunk kell, de a jogot akarunk ahhoz, hogy véleményünket szabadon nyilváníthassuk.

A miniszterelnök adott nemzetiségi programot, de nincs meg az a hite, hogy ezt be is tartják. Hallottunk már szebb ígéreteket, de egyiket sem tartották meg. Idézi a miniszterelnök szavait, amiket a nemzetiségi politikáról mondott. Abba nem nyugszunk bele, hogy jövőre is azt helyezi kiállításba, amit a múltban, őszintén előadja nemzetiségi politikáját.

A magyar állam egysége ellen nem küzdünk, de joggal elvárjuk az államtól, hogy megengedje, hogy gazdaságilag és kulturailag saát anyanyelvűnket ápolhassuk. (Helyeslés a baloldalon.) Egy bizonyos irány kapott ezzel szemben lábra a magyar közéletben. Vannak, akik abból éneke, hogy viszállyokat dobnak a magyarok és nemzetiségek közé.

Véssé József: A gonosz zsidók úgy-e? Csak mondja ki!

Viád Aurél: Nem mondom. Ezek renegátok, zsidók stb. Így legutóbb hirdették, hogy a románság olyan forradalmat szít, mint 43-ban, pedig egy szó sem igaz!

Veszlovsky Ferenc: Ugyanezt tették Troncsénben, Nyitrában, az egész Felvidéken.

Viád Aurél: Mi nem mozduldtunk, de felülről csinálták a mozgalmat, hogy befektessék a magyarság és a külföld előtt a nemzetiségeket.

Veszlovsky Ferenc: Hogy a magyarságot félrevezessék.

Viád Aurél: Azt mondják, hogy a nemzetiségek kifelé gravitálnak. Hová gravitálnának a szászok, a tótok? Hisz nem tartoznak sehová, ezt csak azért hirdetik, mert ki akarják a nemzetiségeket irtani. (Mozgás a baloldalon.)

Bánffy politikája volt, hogy mindenki tanuljon magyarul. Ez nem helyes, erőszakosan.

Veszlovsky Ferenc: Az ország vesztét fogják ezzel okozni.

Viád Aurél: Mi a hazát szeretjük. (Felkiáltások jobbról: Melyik hazát? Mondja, a magyart!)

Viád Aurél: Nekem csak egy hazám van, nem kétfő és pedig a magyar. Elismeri, hogy a nemzetnek és a társadalomnak együtt kell a művelődést előmozdítani, de az iskolák államosítását, a tüzzel-vassal való magyarosítást nem helyesli (Zaj és mozgás.) Mit csinálnak? Mikor árultuk el a hazát? A nemzetiségi 1668. XXX. törvényeik kimondja, hogy az alsóbb iskolákban lehetőleg anyanyelvűknek képeztessenek a gyermekek. Az állam nem teljesítette ezen kötelességét, sőt sokszor megakadályozta a felekezeteket, hogy intézeteket létesítsenek. Deák Ferenc is amellett beszélt, hogy az alapmereteket a gyermekek anyanyelvűknek kapják.

A nemzetiségi igazgatókról akar még beszélni. Ha a kormány és a társadalom rétegeiben a testvéri szeretetet és jogtisztelést fogják velünk szemben alkalmazni akkor nem lesz közöttünk, aki igazasson. De valódi testvéri szeretet és nem mostohán kérünk. Ha igazán van nem közöttünk kell keresni az igazat, hanem a közigazgatásban, ahol a tisztviselők úgy bántanak a néppel mint a barommal.

Kubik Béla: Ez közös bajunk!

Viád Aurél: Akkor küzdjünk ellene közösen. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) mindenben a főispán véleménye az irányadó, volt ugyan választásnak csufolt rendszer, de ez tulajdonképpen kinevezés.

Nem a közigazgatás államosítását kéri, hanem a kandidációs jog, a virilizmus eltörlését. Miután nem látja a kormány programjából hogy ezek a bajok orvosoltassanak, ezért a kormány iránt bizalmatlan nem viseltek. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon. Felkiáltások az ellenzéken: Szünetet kérünk!)

Kubik Béla: A házszabályokhoz szól. Hook hosszasan akar beszélni, figyelemmel akarjuk hallgatni, azért kérünk szünetet. Különbben is már 13 óra van. (Helyeslés.)

Elnök: A leghelyesebb, ha a szünet előtti tárgyalás hosszabb, mint a szünet utáni. Ezért nem hajlandó most szünetet adni. (Helyeslés.)

Hook János: A parlamenti vitáknak csak akkor lehet termékenyítő hatása a nemzetre, ha a közérdeki kérdések megbeszélése széles mederben folyik le. Türellemmel kell végighalgtatni mindenkit, aki ily kérdéseket vet föl, hogy annál inkább kifejtessen bárki is észrevételeit. Viád Aurél mai felszólalása is olyan anyagot nyújt szólnak, különösen bazealenes nyilatkozatai.

Veszlovsky Ferenc: Nem volt abban hazafúrás. (Nagy zaj. Mozgás.)

Olay Lajos: Hogy mer így beszélni? Szemtelen fráter. Ki kell dobni. (Helyeslés.)

Hook János: Ne tessék ez értelmetlen közbeszólásokra reflektálni.

Hentaller Lajos: Ez egy részeg től! (Derütség.)

Pap Zoltán: Delirium tremensben van! (Derütség.)

Hook János: Vannak panaszok, amelyekkel foglalkozni kell mert bizony vannak sajnós, közigazgatási tisztviselők, akik szeszélyességéből elkezé-
válnak a feleket, meg is zsarolják. De ez nem rendszer, nem a magyar állameszme kívánalma és nem is ismeri el annak senki, csak bizonyos igazgatók, akik a helyett, hogy a szenvedő sebet simogatják, durva kézzel dörzsölik és azt hitetik el az illetővel, hogy ezt felsőbb parancsra teszik azért, mert az illető nem magyar anyanyelvű. Ez anomáliák megszüntetése végett kelene már a közigazgatást rendezni. (Helyeslés.)

Másik jogos panasz a nemzetiségeknek, illetve a románoknak, hogy a sok képzett fiatal tagjuknak szolgálatait az állam nem veszi igénybe. Helyes lenne, ha a kormány a magyar állameszmehez ily nemzetiségi erőket magyar vidékre helyezne. Ezzel csak erősödne a közigazgatás és a lakosság is igazságos bánásmódban részesülne. (Helyeslés a baloldalon.)

Történelmi visszapiantást vet ezután a magyar hegemonia keletkezésére, fejlődésére és annak a reménynek ad kiutazást, hogy az minden időnkig fenn fog maradni. Orül, hogy Viád Aurél ma tárgyalásos keretben adta elő a román kívánságokat, mert az ily mód az egyedül alkalmas arra, hogy az érzelemben töltött fával álló nemzetiségekhez panaszuk megvizsgálásával és esetleges orvosolással közelebb jussunk. Szólv Viád Aurél megérteite, de Veszlovsky üres oszacsogását nem. Különbben is ma sokakra akar vadászni és ezért nem puffogtatja hiába patronját csiripelő verébfiókokra. (Zajos derütség.) Hosszasabban kíván beszélni, azért szünetet kér.

Elnök: az ülést tíz percre felfüggeszti.

Szünet után

Elnök: az ülést újból megnyitja.

Hook János: Félbeszakított beszédét folytatva rátr a miniszterelnök programjának bírálatára. Mint előbb mondta sasokra kételyű sasokra és talán sasfőkre is akar vadászni.

Hentaller Lajos: Sas Herbert!

Hook János: Mikor meghallotta, hogy Tisza István vállalkozott a válság megszüntetésére, félelem fogta el és ezen félelem, sajnós, jogos volt. Mert Tisza István mikor a játékba fogott, akkor nem a saját politikai nézeteit, hanem a nemzeti eszmék tökéjét tette köckörá. Tisza István a nemzeti eszmék ellensége volt mindig és csak érthető, hogy a korona örül, hogy fogható egy embert aki kevesebbet kér, mint amennyit ő adni akar. Jellemzi Tiszának a kilences-bizottságban való szereplését. Ugy találja, hogy Tisza előzőleg megtudta a bizottság árait és azután a közös megálopodást megszerve, elősőbb ajánlattal állt elő. (Helyeslés a baloldalon.)

A miniszterelnök programnyilatkozatából kü-
lönbben sok részletet tudna szólni a maga gondolkodása közé illeszteni. De mindenkinek inkább lett volna szabad ezekkel itt előállani, mint Tiszának, mert éppen Tisza volt az, aki mindig küzdött a nemzeti eszmék ellen. Tisza itt más tőjárásra állt és költötte ki.

Ballagi Géza: No, no! (Nagy zaj és mozgás.)

Zhoray Miklós: Sára! Sára! (Derütség.)

Hook János: Ha Ballagi urnak nem tetszett az a kijelentés, hogy Tisza kakuktojást költött ki, hát akkor tényekkel fogom bizonyítani, hogy nekem van igazam és Ballagi ur téved.

Ballagi Géza: Egy szót sem szóltam, csak annak a barázdabilegetőnek intetem.

Hook János: Be lehet bizonyítani, hogy éppen azok vadásztak Apponyira, akik ma a győzelemben dörbözölnek.

Ivankó Oszkár: Hát még a királynál hogy vadásztak rá! (Mozgás a jobboldalon.)

Hook János: Nem furcsa, hogy éppen Tisza István az, aki a katonai engedmények ellen küzdött, ma pedig ki akarja vezetni az országot abból a válságból, amelybe éppen e kívánalmak kifejezése folytán jutott? Az a Tisza vállalkozik nemzeti vívmányokat hozni az országnak, aki lépten-nyomon ellítette ezen kívánságokat. Welcho Wendung durch Gottes Fügung. (Nagy derütség.) A gyűlöletből engedett, csak hogy a hatalomra kerüljön. Apponyi, aki büszkén hirdette mindenkoron, éppen Tiszával szemben is a nemzet jogait, az az Apponyi most ahelyett, hogy élvezné hosszú időn át folytatott küzdelmének gyümölcsét, dacára hogy eszméinek diadalát ünnepli, most legyőzötű vált és Tisza István a legyőzötű trombitáját felvéve, abból tujja a győzelem dalát. (Tetszés a baloldalon.)

A program többi részleteivel foglalkozva, erős bírálatot mond a miniszterelnöknek az állami tisztviselők fizetésrendezésének kérdésében tett nyilatkozata felett. Kortesfogásnak minősíti az egészet. A szociális kérdések terén sem tapasztalható eredeti dolgot, mert mindazokat, amiket Tisza István most hirdet, azokat gróf Apponyi Albert már évekket ez-
előtt követelte.

A szabadalvűségről beszél Tisza István, pedig egy mákszemnyi sincs abból az ó programjában és nagyon helyesen jegezte meg gróf Zicny János, hogy ó sokkal szabadalvűbb, mint gróf Tisza. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

A magyar államnak érdekében nemhogy haladást igérne, de inkább esést lebet már is érezni. A felekezeti iskolák nagyobb felügyelet alá volna-
helyezendők. Maga — mint kanoikus pap — soha sem tenne kifogást az ellen, hogy a katolikus iskolákban az ellenőrzés szigoribb legyen az eddigievel, mert meg van győződve arról, hogy ott soha olyan nem fordul elő, ami a magyar állameszme gyöngtítésére irányulna. Ha van valaki, aki ilyen esetet tud, az adja elő és mindenki jogosnak fogja tartani, ha az szigorú bírálat tárgyává tétetik.

A maga részéről elfozadja a miniszterelnök programját egy békés kibontakozás alapjául, de azt az erőszakos politikát, amely a miniszterelnöknek szinte hagyománya a nemzet jogos igényeinek eltipráására irányuló minden intézkedés a tőne telhető erővel fog megakadályozni. (Zajos helyeslés és taps a baloldalon. Szóokot számosan üdvözlik.)

Elnök: Megállapítja a holnapi ülés napirendjét s kihirdeti a bizottsági tagságokra történő választás eredményét.

BELFÖLD

Minisztertanács. Ma a képviselőházi miniszterelnöki teremben a bizottsági tagok választása alatt miniszteri tanácskozás volt, amely folyó ügyeket intézett el. A tanácskozáson a kabinet valamennyi tagja résztvett.

Az állami számvevőszék jelentése. A képviselőház szombati ülésén bemutatta a miniszterelnök az állami számvevőszék jelentését a folyó számadási év II. negyedében előfordult utalványozásokról, illetve az 1892. évi XXIV. (indemnity) törvényekkel nyert felhatalmazásukban szemben folyó évi április hó végével mutatkozó hiteletteléréséről és a május és június hónapban költségvetési felhatalmazás nélkül utalványozott kiadásokról.

Az állami számvevőszék a jelentésében élesen megkülönbözteti az év első négy hónapjában az indemnity törvény alapján fogantatott kiadásokat a május és június hónapokban költségvetési felhatalmazás nélkül utalványozott tételektől. A január-április hónapokban felmerült kiadásokat, melyek az indemnity törvényvel nyert felhatalmazáson alapulnak, az állami számvevőszék szembeállítja az 1902. évi költségvetéssel és az azt kiegészítő törvényekkel, kimutatván hogy ez a kezelés mennyiben haladja meg az előírányzatot s illetve mennyivel marad az előírányzat mögött. Ellenben az ex-lex-állapot alatt folyó évi május és június hónapban utalványozott kiadásokat, mint ahogy ebben az időszakban a kormány sem újabb indemityre, sem az 1903. évi költségvetésre nem hivatkozott, az állami számvevőszék minden összehasonlítás nélkül egyszerűen csak mint költségvetési felhatalmazás nélkül fogantatott kiadásokat mutatja ki és jelenti be az országgyűlésnek. A folyó év II. negyede végéig összesen 665,785,803 K.-át utalványozott a kormány, mely összegből a január-április hónapokra, amikor a kormány felhatalmazása volt az államháztartás vitelére 505,877,066 K. esik. Ez az utalványozás 601,062,710 K.-val marad az indemnity-törvény értelmében a f. év első négy hónapjában erre az évre is irányadó 1902. évi költségvetés mögött, némely címeknél és rovatoknál 6,425,110 K.-val többet utalványoztak ugyan, mint az 1902-iki költségvetésben és az azt kiegészítő törvényekben előírányozva volt, de viszont a többi címeknél és rovatoknál az utalványozás 507,457,820 K.-val a hiteleken alul maradt. A folyó évi május és június hónapokban költségvetési felhatalmazás nélkül teljesített utalványozás, melyet az állami számvevőszék minden összehasonlítás nélkül közöli 169,908,287 K.-át tett.

Politika az Iparegyesületben. Az Országos Iparegyesület végrehajtó-bizottsága ma délelőtt *Matlekovits* Sándor elnöke alatt tartott ülésén foglalkozott a politikai helyzetnek az iparra vonatkozó következményeivel szemben való állásfoglalás kérdésével.

Neuschloss Marcel bizottsági tag mutatótt rá, hogy elérkezett az ideje annak, hogy a magyar iparos- és kereskedővilág, amely az ádaltan viszonyoktól eddig szó nélkül tűrte, most végre létejt adjon magáról. Eddig azt az ellenőrzést lehetett volna tenni, hogy az iparosság a saját zsebének kedvéért szembehelyezkedik a nemzeti küzdelmekkel; de ma egészen más a helyzet. Az elért nemzeti vívmányokkal be kell örülni és tekintettel a szomorú közgazdasági következményekre, még akkor is abba kellene hagyni a küzdelmet, ha volna kilátás arra, hogy további eredménye lesz. A legsürgősebb feladat most az ország gazdasági megerősítése. A nemzeti követelmények többi részét majd könnyebben elérhet ki akkor, ha gazdasági ar erősebbek leszünk; de a mostani ádaltan állapothoz meghosszabbítása kiszámíthatlan következményekkel járna a már amugy is tönk szélére jutott

iparra és kereskedelemre nézve és teljesen megsemmisítő ellenállási képességünket annyira, hogy aztán igazán ki volnánk szolgálatra minden önkénynek. Indítványozza tehát, hogy az igazgatóság sürgősen tarsson ülést a megváltozott politikai viszonyokból az iparra és kereskedelemre háruló következményekkel szemben való állásfoglalás végett.

A bizottság az indítványt egyhangúlag elfogadta és az igazgatósági ülésnek vasárnap délelőtt 11 órára való egybehívását határozta el.

A helyzet.

☞ A Budapesti Napló tudósítójától: ☞

Budapest, november 10.

A békekilátások, amint már jeleztük, csaknem teljesen megsemmisültek a miniszterelnök tegnapi beszédjének hatása alatt. A Kossuth-párt tegnapi határozatát egyenesen e beszéd hatásának tulajdonítják. A miniszterelnöknek különösen a közös jelvényekről szóló kijelentése okozott kellemetlen hatást, még pedig nemcsak az ellenzékre, hanem a szabadelvűpárt egy részére is.

Ennek a hatásnak szemmel látható jelei mutatkoztak ma a képviselőház folyosóján, ahol a volt nemzeti párt emberei kisebb csoportokban táncsozoktak. Megjelent a Házban gróf Apponyi Albert is és a folyosón hosszasan, élénken tárgyalt legintimebb hűveivel, Szentiványi Árpáddal és Ivánka Oszkárrel. Hamarosan híre futott, hogy Apponyi helyteleníti gróf Tisza beszédjének a közös jelvényekről szóló passzusát és nemcsak felszólalni szándékozik e miatt a Házban, hanem újra foglalkozik a pártból való kilépés gondolatával.

Gróf Apponyi szándéka nagy mozgolódást okozott minden oldalon. Értesítették róla magát gróf Tisza Istvánt is. A miniszterelnök erre fölkereste gróf Apponyit, akit előzőleg már Plósz Sándor igazságügyminiszter is igyekezett kapacitálni Szentiványi Árpád jelenlétében. A miniszterelnök sokáig beszélgetett a volt házelnökkel, akit, hir szerint, a katonai jelvényekről szóló nyilatkozatának helyes értelme felől igyekezett felvilágosítani. Azt természetesen nem lehet hitelesen tudni, hogy mi volt a beszélgetés tárgya és eredménye, de utána nyomban az a hír terjedt el, hogy gróf Apponyi egyelőre ellátott attól, hogy felszólaljon és attól is, hogy kilépjen a pártból.

A szabadelvűpárt egységének állapotára nézve mindenesetre érdekesen jellemző incidensek történtek ma a Házban és pedig nemcsak a folyosón, hanem nyílt ülésen is. Hock János beszédje alatt, mikor a miniszterelnöknek a jelvénykérdésről szóló tegnapi nyilatkozatát kritizálta, Ivánka Oszkár közbeszólt:

— Csak lapsus linguae lehetett.

Amire a miniszterelnök meglehetősen keményen odaszólt:

— Az én szavaimat majd magam fogom megmagyarázni!

Azután, mikor arról beszélt Hock, hogyan bántak Apponyival a pártban, Ivánka szintén közbeszólt:

— Hát a király előtt hogy bemártották!

Gróf Tisza István erre az ismételt közbeszólásra egész nyíltan kijelentette, hogy nem tartja összeegyeztethetőnek a pártfegyessel, és mondják, hogy ezt meg is izente Ivánkának.

Egyébként gróf Tisza István hívei köréből kiszivárgott, hogy a miniszterelnököt meglepte, hogy a katonai jelvényekről szóló szavaiban gravémint látnak. Hir szerint kijelentette, hogy a közös jelvény csak szólasóforma volt, amelyen voltaképp együttes jelvényt értett, amelyre nézve különben még nincs is semmiféle megállapodás. A miniszterelnök holnap állítólag felszólal és ki fogja fejteni szavainak helyes értelmét.

Nagy riadalmat okozott a folyosón a tegnapi éjszakának az a híre is, hogy a szabadelvűpárti képviselőket feltelegrafálták a vidékről. És hozzátehetjük, hogy a riadalom sokkal nagyobb volt a kormánypárton, mint az ellenzéken. Az volt ugyanis az általános vélekedés, hogy a párt összecsoportosítása a képviselőháznak már a szerdai ülésen való elnapolását jelenti. Ma azután új alakot öltött ez a kombináció. A szabadelvűpárt körében az összetoborzásnak azt a magyarázatát kolportálták, hogy nem elnapolás lesz holnap, hanem az első kísérlet az obstrukciónak a parlamentben való letérésére. Ugy mondják ugyanis, hogy a

holnapai ülésen az elnök vagy a miniszterelnök olyan értelmű napirend-indítványt fog tenni, hogy a programmitát szakítsák felbe és a katonai javaslatot tüzzék napirendre, még pedig azzal, hogy csak azok szólhatnak hozzá a javaslatához, akik az előző kormányok alatt még nem éltek a szólás jogával. Ehhez az indítványhoz azután csak négynek engednek meg a hozzászólást, éppen úgy, mint gróf Kluen-Héderváry híres napirend-indítványa alkalmával. Az ilyen indítvány, ha megtörténne — ami természetesen most csak kombináció — előreláthatólag nagy viharzást fog felidézni, zárt ülésekkel és a parlamenti viharok összes egyéb járulékaival. A várható viharoknak a kormány és hívei nyugodtan néznek elébe, mert felvértezettnek érzik magukat gróf Apponyi állásfoglalásával, aki tudvalevőleg az emlékezetes éjjeli ülésen azt a nézetét fejezte ki, hogy napirend-indítvány alakjában lehet a vita megszabítását javasolni, és azt is kifejtette, hogy a napirend megállapítása végett az ülés éjjel utánra is átvihető. Azt hiszik tehát, hogy a kormány ebben a kérdésben bátran állhatja az ellenzék támadását, mert ebben egységes párt támogatja.

Mindez persze még csak kombináció, s hogy holnapra mit tervez a kormány, azt majd csak holnap lehet tudni egész bizonyossággal. A mai ülés alatt minisztertanács volt, amelyen állítólag az államtitkári kinevezések okmányait expedálták, de ezenkívül a helyzettel szemben szükséges tennivalókról is értekeztek. Holnap, hir szerint, gróf Tisza István Folyóyi Géza beszédje után felszólal és megteszi helyreigazító nyilatkozatát. A jelvények dolgában, de bővebben fog szólni a választói jog reformjáról, nevezetesen a cenzus leszállításáról is. A béke hívei minden oldalon reménylik, hogy a miniszterelnök beszédjének kedvező hatása lesz, amely a helyzetnek élelt tompítani fogja.

A kombinációról való beszámolóknak teljessége kedvéért megemlítjük még az ellenzéki fantáziának egy szüleményét, amely gróf Tisza magatartását úgy magyarázza, hogy a miniszterelnök valóságban szándékosan halmozza egymásra a nehézségeket. E szerint gróf Tisza Istvánnak a felosztás a végső célja, még pedig elsősorban nem az ellenzék miatt, hanem mert saját pártját akarja a választás tisztítóüzén keresztül bocsátani, hogy azután egységes táborral mehessen neki a harcnak. A koronától azonban nem kapta meg a felhatalmazást az országgyűlés felosztására, amelyre a király csak a legvégső esetben hajlandó magát rászálni. Ezért a miniszterelnök komoly kísérletet tesz előbb a békés kibontakozásra, de csak azért, hogy ha a béke meghiúsul, akkor a megegyezés fonala ne az ő kezében, hanem az ellenzék kezében szakadjon meg.

Természetesen ez a kombináció is csak utólag kaphat hitelesítést, ha esetleg az események igazolnák.

Az indemnitás bizottságban.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután 6 órakor tartott ülésében kezdte meg a Tisza-kormány által benyújtott új indemnitási javaslat tárgyalását. Az ülésen, melyen Falk Miksa elnökölt, megjelentek a kormány tagjai közül gróf Tisza István miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Plósz Sándor igazságügyminiszter, Tallian Béla földművelésügyi miniszter és Berevics Albert állás- és közoktatásügyi miniszter, továbbá Popovics és Graenzstein államtitkárok, a bizottság tagjai közül: Bartha Ödön, Barabás Béa, Bedő Albert, Csörgő Gyula, báró Dániel Ernő, Heltai Ferenc, Hegedüs Loránt, Jospovich Géza, Kossuth Ferenc, Kammerer Ernő, Neményi Ambrus, Miklós Ödön, Papp Géza, Rakovszky István, Rohonyi Gyula, Schmidt József, Szederkényi Nándor, Szerb György, gróf Teleki Sándor és gróf Zichy János.

Elnök az ülést megnyitván, meleg szavakkal üdvözli Tisza István miniszterelnököt, ki ebben a minőségében először jelent meg a bizottságban, továbbá a bizottság újonnan választott tagjait.

Neményi Ambrus ismerteti Marosvásárhely város közönségének kérvényét a székely vasutat és a beruházási törvényjavaslat tárgyában; a bizottság ezen kérvényt csatolja a többi új tárgyú kérvényekhez és a beruházási törvényjavaslat tárgyalásánál fogja az összes kérvényeket figyelembe venni.

Ezután következett a napirend: az 1903. év végéig terjedő indemnitást kérő javaslat tárgyalása.

Neményi Ambrus előadta kifejti, hogy a mostani rendkívüli körülmények egyáltalán megokoják a törvényjavaslatnak rendkívüli formáját, amely nemcsak felhatalmazást tartalmaz a jövőre nézve, hanem egy-

uttal felmentést is kér a multat illetőleg. Konstatálja azonban, hogy fájdalom, már ez a rendkívüli forma sem egészen új a magyar törvénykönyvben, mert az 1899. I. t.-c., melylyel a Száll-kormány működését megkezdte, szóról-szóra megfelel a mostani javaslatnak.

Utál azonban arra, hogy a kormány a miniszterelnök programmbeszédje értelmében még több rendkívüli speciális felhatalmazást lesz kénytelen kérni, egyebek közül a végből is, hogy az 1903. évre a tisztviselői fizetésrendezés címén felvett hitel keretén belül rendkívüli pótlékok adhasson a tisztviselőknak. Szólv azt hiszi, hogy ezen alkalommal módjában lesz a kormánynek és a törvényhozásnak megoldani azt a kérdést is, hogy az 1902-iki költségvetésben kifizetésbe helyezett 3 millió koronáról miképpen lehessen a tisztviselők javára diszponálni.

A beruházási javaslatról szintén óhajtja, hogy a kormány a szükséges átalakításokkal együtt még az 1903. év során terjessze azt elő, amikor a Háznak módjában lesz az ezen ügyvel kapcsolatos nagy pénzügyi és közgazdasági kérdésekről is nyilatkoznia. A jelen javaslatnak voltaképpen tartalma és jelentősége csak az, hogy az országot költségvetési tekintetben legalább újra törvényes mederbe visszaférteni óhajtjuk és hogy reparálni akarjuk a még reparálható részét annak a kárnak, amelyet az ex-lex állapot a közgazdaságnak és magángazdaságnak okozott. Ezért lefogása szerint még azok is elfogadhatják ezt a javaslatot, akik az indemnitást másféloldón bízalmi kérdésnek szokták tekinteni s akik bízalommal a jelen kormány iránt nem viselhetnek. Mivel a javaslat csakis a legelőtérbb állami szükséglet kielégítését célozza, azt elfogadásra ajánlja.

Kossuth Ferenc szerint általában vitálni lehet, hogy az indemnitás bízalmi kérdés-e vagy nem, de nálunk hagyomány szerint bízalmi kérdés s dacára, hogy ő belátja, miszerint az ország jelenlegi helyzetéből több szempontból igen sok kár származik, mert hozzázoklik az ország, hogy költségvetés nélkül is lehet kormányozni, mert hozzázoklik, hogy olyan adókat is befizessenek, melyek megszavazva nincsenek, mert a tisztviselők hozzá szoktak oly közpénzek kezeléséhez, amelyek bevétele régi törvényeink szerint büntet volt bízalmatlanságra mellett azért sem szavazta meg az indemnitást, mert a mostani helyzet tekintetében az ellenzék szemrehányás nem illelheti, miután ő folyton követelte, hogy az indemnitást és más szükséges javaslatokat tárgyaljanak a katonai javaslat visszavonásával.

Miklós Ödön az indemnitás elfogadását soha sem tekintette bízalmi kérdésnek, hanem kényszerűségnek, amit megkövetel a hitel és a törvényes rend. Azon tekintetnél fogva, melylyel az ország a külföldnek tartozik, nem tudja helyeselni, hogy a rendes viszonyok helyre ne álljanak s a külföld bízalma megrendüljön. A javaslatot elfogadja.

Szederkényi Nándor annak vitatásába, hogy bízalmi kérdés-e az indemnitás megszavazása nem bocsátkozik, miután ezt már 25 esztendő óta vitátlák. De magát azt a tényt, hogy egy kormány indemnitást kér, elégnék tartja arra, hogy a kormány megbuktatassék. Az 1899. évi I. törvényeik nem hasonló helyzetben jött létre, mert az párközi egyezmény ki-folyása volt. A pénzügyminiszter kéri hogy miután ő adta be a tisztviselői fizetésrendezéséről szóló törvényt s nem tartja lehetőnek, hogy egy miniszter visszavonja saját javaslatát, milyen álláspontot foglal el, mert ha elfogadtatott volna a javaslat, bizonyára a pénzügyminiszter szerint is jó lett volna. Nem lehetetlennek, de képtelennek tartja, hogy a pénzügyminiszter visszavonja javaslatát.

Gróf Tisza István miniszterelnök a harmadik szakaszban foglalt felmentésre vonatkozólag úgy látja, hogy annak tartalmával nincsenek tisztában, mert nem politikai felelősségről, hanem jogi felelősségről van szó. Mert mindazok felelősek maradnak jogilag, akik az intézkedéseket tették, vagy aláírták. A beruházási kölcsönre kijelentette, hogy azt visszavonja, a tisztviselői fizetésrendezésére vonatkozólag pedig újból kijelenti, hogy a kormány csak akkor lesz abban a helyzetben, hogy végleg nyilatkozzék: fenntartja-e, visszavonja-e, vagy módosítja-e a javaslatot, ha tisztában lesz azzal, hogy az összes érdekeltnek jogos igényeinek kielégítése mennyiben érinti az állami háztartás egyensúlyát. Ezzel ő a kérdést elodáznai nem kívánja, mert lényegében helyesnek tartja, de addig az új javaslatot be nem terjesztheti, míg teljesen hű képet nem tárhat fel aziránt, hogy mennyiben kell, vagy nem kell az igényeket redukálni. Ebben elmentmondás nincs s reméli, hogy meg fogja találni a teljes egyetértést a kérdés megoldásánál s Lukács László egyénisége teljes garancia arra, hogy nem akarhatott és nem akarhat olyat, ami az államháztartás rendjét érinti.

Rakovszky István az indemnitás megszavazását bízalmi kérdésnek tartja és 1897-ben a kormány is annak tartotta. Előadót helyreigazítja, hogy másút is van hasonló helyzet, például Ausztriában, hol a 14. szakaszal kormányoztak. A miniszterelnökhez azon kérdést intézi, miként gondolkodik az esetre, ha az indemnitás meg nem szavatattik s hiszi-e, hogy jogában áll a Házat elnapolni, vagy felszólítani. Akár nyílt választ ad erre a miniszterelnök, akár hallgat, minden esetben tudni fogjuk a választ. Ertesülése van arról, hogy a miniszterelnök szavatosságot vállalt aziránt, hogy felosztás esetén biztos többség lesz. Már pedig, ha ezt a kormány előre tudja, az alkotmány alapja és bástyái nem szilárdak. Ezen kérdés felvetését a közvélemény megnyugtására tartotta szükségesnek. Az indemnitást bízalmi szempontból nem szavazta meg.

Gróf Tisza István miniszterelnök először is egy rektifikációval tartozik, nem tudja Rakovszky honnan vette információját, de az teljesen légből kapott, mert ő szavatosságot nem vállalt és — bocsánat a kifejezésért — svindlernek tartandó magát, ha ily irányban szavatosságot vállalt volna. Ami a Ház felosztását illeti, jogi meggyőződése szerint a korona felosztását

Ha feljegyzése semmi által nincs, jelenleg nem is szándékosik új irányú javaslatot tenni, de közjoggal sincs más akadály, mint hogy időben kell összejönni az országgyűlésnek, hogy a jövő évi költségvetés tárgyalható legyen.

Barta Ödön helytelen dolognak tartja, hogy a jövőre szóló felhatalmazás komplikáltatik a multira való felmentéssel, mert a multira felmentést a nélkül, hogy a számtételeket ismerné, csak az adhat, aki vakon bízik. Maga az előadó elismeri, hogy olyan kiadások történtek, melyek közszempontból előadhathatók nem voltak. Ez arra enged következtetni, hogy az 1902. évi költségvetés keretén kívül kiadások is történtek. Rátér a politikai szempontokra. Dacára, hogy teljes tudatában van a káros következményeknek, megtagadja az indemnitást természetesen bízamatlanságon kívül még azon okból is, mert a tisztviselők fizetésrendezése kérdésében a miniszterelnök a főrendiházban és a képviselőházban más nyilatkozatot tett, itt pedig akként nyilatkozott, hogy csak akkor fogja visszavonni a régi javaslatot, ha a másikat beleszéli.

Gróf Tisza István felvilágosításként megjegyzi közbe, hogy a kormány nyilatkozatai teljesen fedik egymást s végleg csak akkor nyilatkozhat. ha az összes érdekeket figyelembe véve a fizetésrendezésének pénzügyi következményeit tisztában lesz.

Barta Ödön ezt tudomásul veszi, de világos választ kér arra, hogy ha a miniszterelnök azon meggyőződésére jut, hogy nem lehet az összes érdekeket figyelembe vevő, várunk-e még összegyűlt annyira, hogy az összes érdekeket kielégítésére mód legyen, vagy külön rendeztetik az állami tisztviselők fizetése. Sajnálattal bár, mert a rend helyreállítását óhajtja, az indemnitást nem szavazza meg.

Tisza István miniszterelnök a fizetésrendezés kérdésében világosan jelzi a kormány álláspontját Barta Ödön azon kérdésére, hogy mit csinálnak, ha az államháztartás ereje nem engedi az összes érdekeket kielégítésre, azt válaszolja, hogy felhasználnák a rendelkezésre álló erőt a kérdés oly megoldására, hogy az igazság és méltányosság szerint az összes érdekeket kielégíthetők legyenek s ha úgy teszi fel a kérdést, hogy a pénzügyi egyensúly megzavarása nélkül lehetetlen-e levén az összes érdekeket teljes kielégítése, mi az igazságosság, helyesebb és méltányosabb egybenhánynak megadni mindent, a többinek semmit, vagy hogy az igazságnak megfelelően történjék a megállapítás, nincs kétség a válasz iránt annyival kevésbé, mert ez esetben természetes, hogy amint a pénzügyi helyzet lehetővé teszi, a rendezés folytatódni fog s ismételi, hogy mielőtt végleg határozna, teljes hű képet fog a Ház elé terjeszteni.

Lukács László pénzügyminiszter azt a kérdést, hogy az indemnitás megzavarása bizalmon alapuló vagy nem, nem érinti. Ő sohasem tartotta bizalmi kérdésnek s gyakorlati szempontból mindig jelentőséggel bír, hogy az ellenzék bizalmi vagy más szempontból tagadja-e meg az indemnitást. Szederkényi Nándornak azt válaszolja hogy mindenki tudja, hogy nagy előny volna, ha indemnitásra szükség nem lenne, de ennek kérése a jelen esetben különösen indokolt, amikor november 10-én vagyunk és sem a költségvetés, sem a márciusban beadott indemnitási javaslat letárgyalva nincs, forma szempontjából is teljesen egyező ezen javaslat az 1899. évről, mivel, mert a lényeg nem az, hogy pártközi egyezmény indoka-e a javaslat megszavazásának. hanem az, hogy mindkét esetben szükség volt indemnitást kérni, hogy költségvetés hiányában a törvényes rend biztosítható s a kormány csak kötelezettséget teljesít akkor, midőn ily helyzetben indemnitást kér. A tisztviselők fizetésrendezésére vonatkozólag nem lehet öt inkompetenciával valódi a miatt, hogy ő mind a két kormány álláspontját elfogadta mert ez a javaslat nem kizárólag pénzügyi javaslat, de az egész kormány munkája s egy kompromisszum eredménye volt. Ő sohasem tiltakozta, hogy vannak a javaslatnak greue oldalai is, de szemelt hnyat azért, mert sok jó oldala is volt s hogy mielőbb dülőre jöjjen. Hogy törvényne nem vált, az nem a kormány hibájából történt s miután új kormány alakult, melynek tagjai a rendezésre nézve más nézetekkel bírtak s miután ő is tisztában volt azzal, hogy a többi érdekeket is ki kell majd elégiteni, de azt egymásután akarták, az új kormány tagjai azonban azon nézetben voltak, hogy helyesebb, ha az összes érdekeket együttesen elégitetnek ki, természetesen az elől el nem zárható. Barta Ödönnek megjegyzi, hogy a kormány fölül áll attól, hogy ösmeretlen tettekre kérjen felmentést. Az ami a harmadik szakaszban van az nem egyéb, minthogy a kormány kéri azon eljárásért, hogy törvényen kívüli állapotban kötelezettségek tartotta az állam bevételeit és kiadásait teljesíteni, helyesletessék és a felmentés megadását. De ez egyáltalán nem érinti a számszerű felmentést, miután annak helye csak a zárazamadás kapcsán van. Kéri a javaslat elfogadását.

Barabás Béla az idő előrehaladott voltára tekintettel, miután hosszabban kíván beszélni, kéri az ülést elhalasztását.

A bizottság erre az ülést folytatását holnap délután 6 órára tüzte ki.

Tisza István terve.

A félhivatalos bécsi *Pol. Corr.* egy budapesti táviratot közöl, amely minden valószínűség szerint a miniszterelnök sugalmazása alapján, érdekes kiegészítése a helyzet esélyeiről irt tudósításoknak. A budapesti távirat hangsúlyozza, hogy Tisza Istvánt a függetlenségi párt határozata és az általa támadt legújabb fordulat éppenséggel nem zavarta meg. Már a legközelebbi napokban napirendre tüzeti az unjonjavaslatot és ha az ellen-

zék tovább folytatná a guerilla-harcot, az egész vonalon fölveszi a küzdelmet az ellenzékkel. Eltökélt szándéka a miniszterelnöknek, hogy hasonlóan hasonlóval fog fizetni és szintén a legvégsőig fog küzdeni az alkotmányos rend ellenzéi ellen.

Az ellenzék köréből.

Az obstruáló ellenzék körében ma délelőtt elterjedt a híre, hogy gróf Tisza István miniszterelnök holnap napirendre tüzeti az unjonmegajánlási törvényjavaslatot. E hir hatása alatt az ellenzék több tagja legott tanácskozára gyűlt egybe, hogy Tisza István tervezett erőszakosságai ellen a kellő előkészületeket megtegye. A tanácskozások arra az eredményre vezettek, hogy amennyiben Tisza István csakugyan keresztül akarná erőszakolni az unjonctörvény napirendre tüzését, az ellenzék minden rendelkezésre álló eszközt föl fog használni s olyan parlamenti napköz rendezet holnapra, amilyenre nincs példa a magyar parlamenti élet történetében. Az ellenzék elsősorban is négy szónokát küldi az ütközethez, akik ha az idő kibeszélésére nem volnának elég alkalmasok, a zárt ülések kérése fog következni. A miniszterelnök erőszakos kísérleteit tehát az ellenzék teljesen fölverte várja. Nem tartják kizártnak, sőt minden jel arra mutat, hogy a holnapi ülés ismét éjjeli ülés lesz s bele fog nyulni a holnaputáni napba is. Az a terv, hogy az ülést csütörtök déli tíz óráig kihúzzák, hogy ily módon csütörtökön ne tarthasson újabb ülést a képviselőház s hogy pénteken aztán újból kezdhessek ugyanezt a taktikát.

Eddig különben negyvenhét képviselő jelentkezett szólásra a vitarendező-bizottságnál s tizenhat képviselő van szólásra föliratkozva a miniszterelnök programja ellen. Ugyancsak a holnapi ülésen teszi meg interpellációját Lendl Adolf és Ugron Gábor is.

Az ülést elején elsőnek Polányi Géza fog fölcsólni a kérdést tesz a miniszterelnökhöz a kérdés dolgában. Tisza István meg fogja ragadni ezt az alkalmat, hogy tegnapi tévedését helyreigazítja. A miniszterelnök ettől a kijelentéstől az ellenzék harcias hangulatának mérséklését reméli s magában a függetlenségi pártban is szóvá tették a mai est folyamán azt, hogy amennyiben gróf Tisza István a cimere kérdésben megnyugtató kijelentéseket tenne, remélhető-e, hogy a béke helyre áll. A párt nagy többsége merően elutasította magától a békebarátok újabb kísérleteit s megmaradt jelszava mellett: harc a késhegyig!

Tallian Béla programbeszédje.

Röviden megemlítettük már Tallian Béla földmivelségi miniszternek Török-Kanizsán mondott programbeszédjét. Az érdekes beszédből, amelyben izeltöt nyújtott közgazdasági programjából is, utólag a következőket közöljük:

A nemzeti politikáról szóló fejtegetései után a miniszter azt hangoztatta, hogy a kormánynak most erősen takarékoskodni kell. Amit eddig megkezdtek, azt mindenesetre be kell fejezni de újabb kiadásokra nem lehet vállalkozni. A beruházási javaslatról szólva, konstátálja, hogy mikor ezt benyújtották, a viszonyok rendezettebbek voltak. Ma a viszonyok megváltoztak s így a beruházási javaslat dolgát erősen meg kell fontolni. A tisztviselők fizetésének rendezésére vonatkozólag a miniszterelnök fejtegetései nem elégitették ki a tisztviselőket, azonban be kell látni, hogy a miniszterelnök a mai pénzügyi viszonyok között, mikor még adót sem kap a kormány, nem nyilatkozhatott másképpen. Ő is tehát ebben a kérdésben ugyanazon véleményen van, mint a kormány feje. Hisz, hogy az igazság és méltányosság türelme legja birni az állami tisztviselőket, akikkel egyetemben a közigazgatási tisztviselők is segítségre szorúlnak. A tárgja keretében való kérdésekről szólva, azt mondá, hogy első törekvése lesz a közgazdasági törvények hiányainak megjavítása s csak azután lehet új alkotásokhoz fogni. Nagy figyelmet fog fordítani a végrehajtásról szóló törvény megváltoztatására. A megélhetés eszközeit nem szabad elvenni senkitől sem. Ezt a kérdést ő igen fontosnak tartja s kijelentheti, hogy a kérdést az igazságügyminiszterrel egyetértve, mielőbb meg fogja oldani. Az autonóm vámtarifa és a kereskedelmi szerződésnek dolgában, sajnos, az 1899-iki törvényekkel megkötött a kormány kezét, ez élebevágó kérdés, amit mielőbb rendezni kell az ország érdekében. A kormány megkísérelti bekövetkezni az ügyet, de ha így nem megy, más módon kell meg-

oldania. Meg kell oldania, mert az ország jövője függ vele össze. A munkáskérdés dolgában konstátálja, hogy az államnak kötelessége, hogy a munkások ügyét a kezébe vegye.

A nagy éljenzéssel és tapsal fogadott beszéd után a miniszter újból fölemelkedett és mint a szerb kongresszus volt elnöke, elbuszított szerb nemzetiségű választóitól. Azután még több felköszöntő hangzott el.

Állami tisztviselők gyűlése.

A jogos várakozásukban megszalokzott állami tisztviselők ma délután ülést tartottak. A résztvevők hangulata természetesen izgalmas volt. Nem csoda, hiszen immár két éve tartja a törvényhozás reménytelenség az ország mostohait és e reménytelenség most a miniszterelnök újabb előadással s újabb rendezéssel alaposan le akarja szállítani. Az ülés komoly méltósággal foglalt állást gróf Tisza István tervezetével szemközt s elhatározta, hogy az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete küldöttségileg tiszteleg a miniszterelnöknek, hogy meggyőzze a tisztviselők igazáról. Az igazság s a közönség rokonszenve a tisztviselők pártján van, mindenképpen kívánatos, hogy az új kormányt is a méltányos igazság vezesse az állami tisztviselők ügyének megoldásában. Ennek a megoldásnak pedig nem szabad már soká késnie és semmiképp sem szabad szűkebb marokkal mérni az ország mostoháinak a kenyeret, mint ahogy erre vonatkozólag a pénzügyminiszter már megszabta a méreteket.

Az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének ma délutáni választmányi ülésén Fürös László elnököt. A választmány minden tagja megjelent, köztük számos magasabb állású tisztviselő, Benedek Sándor, Heil Fausztin Harnos Gábor magy. kir. közigazgatási bírósági ítélobírák, Szukovaty István, Ballai La'os miniszteri tanácsosok, Hegyesfalvy Lajos, Mocsary Béla osztálytanácsosok, László Pál kir. tanácsos, pénzügyigazgató, Demény Károly posta- és távirdaigazgató, Markovics Győző pénzügyi tanácsos stb.

Fürös László elnök, megnyitotta a választmányi ülést, előadta, hogy a mult ülést egyik határozata kötelezte az elnökséget, hogy amint az új miniszterelnök ki lesz nevezve, a fizetésrendezés ügyében az országos szövetség küldöttségét vezesse az új kormány elnöké, azzal a kéréssel, hogy az ő felsége hozzájárulásával benyújtott s a képviselőház pénzügyi bizottsága által már le is tárgyalat fizetésrendezési törvényjavaslat soraon kívül törvény erejére emeltesse. Minthogy azonban gróf Tisza István miniszterelnök programbeszédében az államtisztviselők körében nyugtalanságot kelteit...

— Nem nyugtalanságot, kétségbeesést! — kiáltották közbe.

— A legnagyobbok elkeseredést! — hangzott másfélől.

— Elég régen várunk!

Fürös László beszéde további folyamán hangsúlyozta, hogy az elnökség a változott helyzettel szemben szükségesnek találta a választmány egybeállítását. Az elnökség részéről azt javasolja, hogy a választmány küldöttségileg járuljon az új miniszterelnök elé az államtisztviselők összeségének azzal a kérésével, hogy a törvényhozás asztalán fekvő fizetésrendezési törvényjavaslatot, melynek keretét még mindig kedvezőtlennek, mint az osztrák fizetésrendezési keretét, változtatlanul juttassa törvényerőre, a 1903. évi költségvetési előirányzásban az állami tisztviselők javadalmazásának emelésére levett három millió és 17 millió koronát kizárólag az állami tisztviselők között még a folyó évben és a benyújtva lévő fizetésrendezési törvényjavaslat alapján és méretei szerint rendkívüli pótlék alakjában osztassa ki s ha a fizetésrendezési törvény megalkotása a politikai és parlamenti viszonyok miatt elodázást szenvedne, a kérdéses rendkívüli pótlékok továbbra is folyósíthatóak mindaddig, míg az állami tisztviselők azokat az összegeket fizetési többlet gyanánt megkaphatják.

Az elnöki előterjesztés után a választmány egyhangulag elhatározta, hogy holnapután, csütörtökön küldöttségileg a miniszterelnökhöz megy és kéri a Ház előtt fekvő törvényjavaslatnak változtatlanul való letárgyalását. Amennyiben a parlamenti viszonyok ezt meg nem engednék vagy hosszabb időre elodáznak, kéri fogják, hivatkozva a miniszterelnöknek az országgyűlésen is tett nyilatkozatára, hogy a törvényjavaslat alapján és az abban lefektetett méretek szerint az állami tisztviselőknek még ebben az évben rendkívüli pótlék utalványoztassék és az mindaddig fennmarassék, amíg a magasabb fizetések törvényileg szabályozva nem lesznek. A miniszterelnök választja a küldöttség a jövő hét elején újabb ülésben fogja az egyesülettel közölni.

Ellenzéki népgyűlés.

Nagyarányu, lelkes népgyűlés zajlott le tegnap Kiskunfélegyházán. A népgyűlésen Hellebronth Géza,

Eitner Zeigmond és Holló Lajos képviselők is megjelentek, akiket a vasutnál Tóth Imre üdvözölt. A városháza előtt közönség előtt beszéltek a képviselők folytonos éljenzések között; majd Tóth terjesztette elő határozati javaslatát, amely szerint a népgyűlés bizalmat szavaz a barócl ellenzéknek és elvárja, hogy a harcot az eddigi lelkesedéssel és kitartással folytatják. Délben a Korona-vendéglőben bankett volt.

A Reichsrath egybehívása.

Bécsből jelentik: A Wiener Zeitung a következő császári kérésről közli a Reichsrath egybehívására vonatkozókat:

Kedves dr. Koerber! Indítatva érzem magamat a Reichsrathnak munkája folytatása végett 1903. november 17-ére való egybehívására és megbízom önt emmel a szükséges intézkedések megtételével. Bécs, 1903. november 9. Ferenc József s. k., Koerber s. k.

Osztárok a magyarországi katonai al-rezidenciákban.

Az alsó-ausztriai tartománygyűlésen ma báró Ehrenfels és társai a következő sürgős indítványt nyújtották be:

Felszólítatik a tartománygyűlés, lépjen érintkezésbe a hadügyminisztériummal az iránt, hogy a katonai al-rezidenciák azon növendékeit, kik a Lichtenfels-féle ösztöndíjban részesülnek, ne küldjék magyarországi al-rezidenciába, hanem csak a st.-pöltembe.

Eddig ugyanis a közszegi és kismartoni al-rezidenciák is voltak ily ösztöndíjas növendékei. Báró Ehrenfels azzal okolta meg indítványát, hogy a magyarországi al-rezidenciákban ezután fokozottabb mértékben tanítják majd a magyar nyelvet a magyar tisztak kiegészítése végett. Az indítványt természetesen elfogadta a tartománygyűlés és annak fogantatása végett a tartományi választmány érintkezésbe lép a hadügyminiszterrel.

KÜLFÖLD

Anglia és a szerb király. A N. Fr. Presse belgrádi távirata szerint Péter király Oroszország közbenjárását kérte ki arra nézve, hogy hasson oda, miszerint Anglia a szerb udvar és szerb kormány iránt eddig tanúsított magatartásával hagyjon föl. Alig hihető azonban, hogy Oroszország erre vállalkozzék, mert maga is elítéli a királygyilkosságot. Az angol kabinet ugyanis a szerb királyi pár meggyilkolása után megszakította a szerb kormányval való viszonyát s attól a naptól fogva, amelyen *Avalumovic* lett a szerb miniszterelnök, nem érintkezett többé *Mijatovic* követével, mert a szerb kormánynak három olyan tagja volt, aki résztvett a királygyilkosságban. Az angol király egyúttal visszaszólította a belgrádi angol követet, *Benhamot*, s az ügyek intézését az alkonzula bízta. Anglia mindaddig nem fog hivatalosan érintkezni a szerb udvarral s a szerb kormánnyal, amíg a kormányban vagy a király környezetében csak egyetlen királygyilkos is lesz. Ott van a többi közt *Andrejevics* hadügyminiszter, aki nem vett ugyan részt a gyilkosságban, de apósa egy olyan tisztnek, aki maga is gyilkolt. Az is bántja az angol kormányt, hogy Péter király környezete csupa összeesküvőkükből és királygyilkosokból áll, s a király első hadsegéde *Popovic* Damján erodes egyike azoknak, kik a június 15-iki gyilkosságot előkészítették és vezették. Ehhez járult még az is, hogy Péter király még június 11-ike előtt *Masinak* és *Genesicnek*, akik őt Genfben fölkeresték, *vért adott, amelyben a királyi meggyilkolása esetére bizonyos kötelezettségeket vállalt*. Ez az irás Masin kezében van és az ember most hadosztályparancsnok Belgrádban.

Panama függetlensége. Az új panamai köztársaság bizottságot küldött Washingtonba, hogy az amerikai kormánnyal tárgyaljon a csatorna kiépítését illetően. A bizottság ma utazott el. Panama köztársaságának az Unió által való elismerése Panamában roppant lelkesedést keltett. A columbiai kormány jegyzékét küldött Washingtonba, melyben a fölkelők bátorítása és a panamai kormány elismerése ellen nyugodt, de erőlyes hangon tiltakozik. Ezzel meg nem elégedve, a columbiai területen minden fontosabb stratégiai pontot megerősít, mert attól tart, hogy előbb-utóbb háborúra kerül a dolog Észak-Amerikával, mely nemcsak a csatornáért akarja, hanem messze határban a tőle jobbra-balra eső területet is.

Hay amerikai külügyi államtitkár azt a tanácsot küldte a bogotai amerikai követ utján a columbiai köztársaságnak, hogy a vitás kérdéseket igyekezzék békés uton elintézni.

A Washingtonban székelő dél- és középamerikai diplomaták roppantul föl vannak háborodva az Egyesült-Államok eljárása fölött.

London, november 10.

A Reuter-ügynökség tegnapi kelettel jelenti New-Yorkból: A newyork-columbiai főkonzult azt a hírt kapta, hogy Columbia belsejének lakói felkérték a köztársaság kormányát, *külföldi bizottságot Németországba, mely ezen országnak kedvezményeket ajánljon föl úgy a Csendes-, mint az Atlanti Óceán partjain az általa nyújtott védelem fejében. Még nem lehet tudni, hogy megteszik-e ezt a lépést. Azt hiszik, hogy az említett koncessziók területe határos a panamai kormánnyal. (A Wolff-ügynökség illetékes helyen információt szerezvén, megjegyzi, hogy azon kísérletet, hogy Németországot az Isthmus-kérdésbe belevonják, keményen vissza fogják utasítani. Columbiának idevonatkozó jegyzéke egyáltalán nem jutott a német kormány tudomására.)*

Változások az orosz kormányban és diplomáciában. A *Figaro* értesülése szerint az orosz miniszterek legnagyobb részét, köztük *Lamsdorff* grófit is(?) át fogják helyezni az államtanácsba. Az új külügyminiszter valószínűleg *Izvolzky*, jelenleg kopenhágai követ, azelőtt vatikáni ügyvivő lesz, aki az anyacárnának kedvence, aki már régóta őt szemelte ki a külügyminiszterségre. Ezzel azonban az orosz külügyi politika nem fog változást szenvedni.

Nelidov római és *Uruszov* herceg párisi nagyköveteit különösen atalyezik. *Nelidov*ot talán az elmaradt cári látogatás következményeképp, *Uruszov*ot pedig azért, mert nem bírja ki a párisi klímát.

Kuropatkin hadügyminiszter a *Köln. Zg.* híre szerint a Kaukázusba megy helytartónak, az őrmény merénylőktől megkésélt *Galicin* herceg helyébe, *Kuropatkin* helyett pedig *Szabarov*, az orosz táborak jelenlegi főnöke lesz a hadügyminiszter.

Az öngyilkos olasz miniszter.

Budapest, november 10.

A Giolitti-kabinet alig született meg, máris halottja van. *Rosano* pénzügyminiszter alig négy napja foglalta el a hivatalát s tegnap agyonlőtte magát nápolyi lakásán. Öngyilkosságának az okát mai lapunkban megírtuk.

Bergamaschi leleplezése nyomta a legyvert annak az embernek a kezébe, aki őt pénzért kiszabadította a domicilio coattoból, a kényszerartózkodás helyéről. *Rosano* annyira megbűnbödtetett e megtévelyedésért, hogy kegyetlenség lenne követ dobni még a sírjára is. *Rosano* nápolyvidéki ember volt (1847-ben született Aversában) s a nápolyi embernek a jogról való fogalmai lényegesen eltérnek a lombardiai vagy piemonti embernek a fölfogásától. Mint bünyűgyi védő nagy hírnek örvendett. Husz évig volt képviselő, előbb Casertát, utóbb Aversát képviselte a parlamentben. Hogy miniszter lett, ezt inkább Giolittihoz való szoros barátságának, mint politikai jelentőségének köszönhette. A Giolitti-kabinet egy tagja ellen sem támadt akkora ellenszenv, mint *Rosano* ellen, de Giolitti sehogysem volt hajlandó föláldozni a barátját. Most bánhatja, hogy miért nem tette. *Rosano* öngyilkossága nagyon rosszkor jött, nagyon megneghezíti a kormány helyzetét, mely fölöttégg elég felhő borong. A szocialisták nyílt hadat üzentek a kabinetnek, a radikálisok ingadoznak, hogy támogassák-e vagy támadják, a centrumban pedig a a jobboldalon nincs sok őszinte barátja. Giolittinak minden kípórbált ügyessége mellett sem sikerülne többséget teremteni magának, ha az olasz parlament nem lenne tele oly hazafiakkal, kik *pártállásra való tekintet nélkül* azt tartják a politikai okosság parancsának, hogy minden körülmények közt a kormánnyal szavazzanak.

Rosano öngyilkosságának okairól a következőket írják:

*Rosano*nak sok baja volt családjával; két fia annyira elvetemedett, hogy *Rosano* képtelen volt őket nyilvánosan kitagadni. Ijabbik fia tegnap Meszsinába utazott, mert ott valami szerelmi kaland miatt párbat kell vinnia. Ez a dolog és a szocialdemokrata Bergamaschinak levele annyira megzavarta az eszét, hogy véget vetett az életének. Kétséges azonban, vajjon ez az előadás megeléged-e a valószínűságnak. Midőn a szocialisták támadása egyre sürűbb és hevesebb lett, *Rosano*, akit addig feddhetetlen embernek és politikai támadás célpontjának tartottak, illetékes helyről azt a föl-szólítást kapta, hogy személyének és a kormánynak méltóságát és becsületét oltalmazza meg. Rómában ismerték azokat a vádakot, amelyekkel Bergamaschi *Rosano*t a legutóbbi választó-hadjáraton illette, de ezeket már azért is rágalomnak vették, mert a választásokat igazoló bizottságban a radikális *Sacchi* védelmezte *Rosano*t, ugyanaz a *Sacchi*, aki vonatkozott a Giolitti-minisztériumban tárcát elvállalni, mert *Rosano* volt a pénzügyminiszter.

Rosano még tegnapelőtt délelőtt is rendkívül

nyugodtnak látszott. Tegnapelőtt megjelent a nápolyi „Roma”-ban az a levél, amelyben Bergamaschi a *Rosano* ellen tett vádakot pontról-pontra megerősítette; és alig egy-két órával később megkapta a miniszter azt a sürgős felszólítást, hogy a *Roma*-ban megjelent nyilatkozatot röviden és kielégítően cáfolja meg. *Rosano* jobbnak vélte a halált a fenyegető gyalázatnál. Az öngyilkosság előtt a következő levelet írta feleségének:

„Becsületes ember vagyok, de harminc esztendő óta a vádaknak oly förgötte zudul ellenem, hogy nem tudok neki helytállni. Megbocsátom gyermekeimnek azt a sok fájdalmat, amit nekem okoztak. Elengesseimnek is megbocsátom a sok bajt, amely miatt most életemtől megválok. Az idő igazságot fog nekem szolgáltatni. Te pedig bocsáss meg a te *Pietro*dnak.”

Az alevél, amelyet Bergamaschi „Roma-ban” közölt, így szól:

„Amit *Rosano*val való viszonyomról beszélnek, mind igaz. *Rosano* eljött abba a börtönbe, amelyben én ültem és a börtönből való kiszabadulásom árát mi ketten állapítottuk meg egymás között. Tessék csak elolvasni *Rosano*nak következő táviratát:

— Kijelentem családomnak, hogy elvállalom képviselőd a megalkodott árt, de családod nem akarja ezt az összeget kifizetni. Határozd el magadat!”

Bergamaschi ezután így folytatja:

„A rendőrség veszedelmes és javíthatatlan anarkistának mondott engem. *Ferri* marchese, *Rosano*nak sógora, titokban közölte velem, hogy *Rosano* beszélt a belügyminiszterrel és a rendőrigazgatóval és hogy mind a ketten kedvező véleménynyel vannak rólam. Az az ember, aki engem *Rosano*ra figyelmessé tett, olyan egyen volt, akit közönséges büntet miatt több-évi börtönre ítöltek és akinek részére *Rosano* hathónapi börtön után kegyelmet esküvőül ki.

A jelenleg Rómában időző radikális és szocialista képviselők határozottan tagadják, hogy *Sacchi* és *Ferri* szocialdemokrata képviselők a kabinet megalakulása előtt bármilyen összeköttetésben lettek volna *Rosano*val s hogy a Bergamaschi-esetről tudomásuk lett volna.

Bissolati szocialdemokrata képviselő kijelenti az *Avanti*-ban, hogy morális kötelességének tartotta Giolittival ezt az ügyet megismertetni, (melyről csak egyesegyedül ő tudott) s arra figyelmeztetni, hogy mily nagy veszedelem lesz abból, ha *Rosano*t beveszi a kabinetbe. Giolitti azonban nem lehetett meggyőzött, mert *Rosano*t talpig becsületlen embernek tartotta.

Az *Avanti* ez eset következtében a Giolitti-kabinet lemondását követeli. A *Giornale d'Italia* szerint a *Rosano*-eset bizonyítéka a nép teljesen megváltozott érületének, mely sokkal kevesebbet törődik a politikai kérdésekkel, mint azzal, hogy a politikát kezelő férfiaknak milyen a becsülete.

A *Popolo Romano* körülbelül úgy ítéli meg *Rosano* öngyilkosságát, mint a többi alkotmányhű lap. Giolitti védelmébe veszi a szocialdemokraták és radikálisok ellen. Nem cinizmus, hanem nagyon is menthető ragaszkodási érzés bírta őt arra, hogy *Rosano*t a vehemens támadások dacára is megtartsa. Az idézett lap arra bízta Giolittit, hogy erőlyesen vegye föl a harcot azon politikai rowdiek ellen, akik őt fölé akarják lökni az utból. Ha a kabinet belebukna a *Rosano*-esetbe, csak a maga gyengeségéről állítana ki bizonyítványt.

Rosano különben régebbi idő óta foglalkozott az öngyilkosság gondolatával s Romából Nápolyba menet magával vitte a revolvert.

Halála előtt való estén így szóló Nitti tanárhoz:

— Caro professore, nem lesz belőlem vén ember.

— Mit tépelődik ilyen gondolatok fölött?

— Nem gondolt ez, — mondá *Rosano* nyersen — hanem tény.

Róma, november 10.

A *Stefani*-ügynökség teljesen légből kapottnak mondja a florenzi *Nazione* azon hírét, hogy a *Giolitti*-kabinet le akar mondani.

Róma, november 10.

A *Stefani*-ügynökség jelentése szerint *Rosano* az elmúlt éjszaka két levelet intézett *Giolitti* miniszterelnökhöz, az egyikben felkéri az elhunyt a miniszterelnököt, hogy terjeszse a király elé lemondását, a másikban az összes ellene támasztott vádakot hamisaknak jelenti ki és nagy köszönetet mond Giolittinak, arra kérve őt, hogy tolmácsolja üdvözlőletét családjának és minisztertársainak.

Róma, november 10.

A *Tribuna* írja: A legutóbbi napok szomorú eseményei és a hirtelen megváltozott politikai és parlamenti helyzet következtében *Giolitti* miniszterelnök kihallgatást kért a királytól, aki azt bizalmának kifejezése mellett nyomban megadta. *Giolitti* holnap reggel Pisába utazik és San Rosoróban azonnal fogja őt fogadni a király.

HIREK

Budapest, november 10.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** November 15-ikén új előzetes nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Gerő Károly, a kiváló színművész, a Városi Vilamos Vasut utkára hosszabb idő óta nagybeteg. Dr. Herczel Manó egyetemi sebészstanár kitűnő sikerrel műtette hajtott végre rajta, de teljes gyógyulása még időbe telik. A beteg írói tisztelői és barátai seregeltül látogatják a Herczel-szanatóriumban.

— **A király Walliseben.** Bécsből jelentik, hogy a király ma reggel 7 óra 35 perckor több napi tartózkodásra Wallisebe utazott. Mária Valéria főhercegnő családijához.

— **A közegészségügyi tanács elnöke.** A király dr. Müller Károly főrendiházi tagot, az országos közegészségügyi tanács eddigi elnökét, ugyanerre az állásra újabb hat évre kinevezte. A kinevezésről szóló királyi kézirat a hivatalos lap mai számában jelent meg.

— **Berzeviczy Albert üdvözlése.** Berzeviczy Albert miniszterre történt kinevezéséről, ennek önkéntes lemondása folytán megüresedett a Szabad Lyceum egyik elnöki széke is. A választmány tegnapi ülésén a lemondólévél bemutatása kapcsán megemlékezve a miniszternek az egyesület alapítása és felvirágoztatása körül kifejtett kiváló tevékenységéről, a tanács a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a társaság volt elnöke új állásában épp oly meleg szeretettel és jószággal fogja támogatni ügyük érdekeit. Egyben elhatározta, hogy testületileg tisztelje a miniszternél. A hétfői általános kiballgatás során Berzeviczy Albert közoktatásügyi minisztert hivatalbárlépése alkalmából a következők küldöttségek üdvözölték: A műegyetem tanácsa, a Magyar Nemzeti Múzeum tisztikara, az Iparművészeti Múzeum tisztikara, az Iparművészeti iskola tanári kara, a gyakorlati főgimnázium tanári kara és végül a tanítók hitel- és takszerkesztőbizottságának küldöttsége.

— **Apponyi család öröme.** Gróf Apponyi Albertet, a képviselőház volt elnökét családi öröm érte; felesége tegnapi este egy leánygyermekkel ajándékozta meg. A képviselőházban ma sokan gratuláltak a boldog apának.

— **Új igazgatók.** A király dr. Körösy György deési állami főgimnáziumi, Ries Ferenc ceglédi állami főgimnáziumi és Stauder József nagyváradi állami főiskolai rendes tanárokat jelenlegi működésük helyén középiskolai igazgatókká kinevezte.

— **Egyesített főúri emelet.** A hivatalos lap mai száma királyi kéziratot közöl, amely megengedi, hogy gróf Zichy Jakab kamarás és főrendiházi tag, valamint gróf Zichy nevű jogutódai közül mindazok, kik a néhai Zichy Henrik grófné, született Meskó Irén báróné által alapított hitbizományának a jóváhagyott alapítólevél értelmében birtokosai lesznek, a zichi, vásonkeői, soéplaki és cnyizkei gróf Zichy-Meskó egyesített emeletet nasználhassák.

— **Lónyay grófné.** Bécsből jelentik, hogy a gróf Lónyay Elemérné állapota örömdetesen javul. A király, aki ma Walseeba utazott, a grófné állapotáról közvetlenül elutazása előtt újra tudakozódott. A Zeit munkatársa beszélgetést folytatott Fischer Alejos bécsi udvari tanácsossal, gróf Lónyay Elemérné titkárával, aki Rudolf trónörökös életében is bírta már a grófnő bizalmát. A titkár az újságíró több kérdésére a következőkről számolt be: A grófnő betegsége még első házassága idejéből való és nem sok remény van arra, hogy teljesen kigyógyulhat belőle. Most a grófnő jól érzi magát, fájdalma lecsillapult. A Lónyay-pár anyagi helyzetéről elterjedt hírek alaptalanok. Ő felesége és a grófnő atyja, a belga király is kellemépp gondoskodnak a grófnő zavartalan kényelméről. A grófné és atyja éppenséggel nem kedvelik egymást. Kellemetlenül érintette gróf Lónyayné az, hogy ő felesége fogadta Lipót belga királyt és csak az nyugtatta meg, hogy a vendéglátásnak háttere kizárólag közügy volt. Az örökségi perrel elterjedt hírek is alaptalanok. A grófné sokkal mobilisabb, semhogy ilyenbe belemenne. Igyeksztek ugyan őt rábírní, hogy indítson pert atyja ellen, de ő visszautasított minden ilyen irányú tanácsot. Leányával, Windschgrätz Erzsébet hercegnével a legjobb viszonyban van a grófnő. Most azért nem találkoznak, mert a hercegnő örömdetese eseménynek néz elébe és fél, hogy esetleg valami baleset éri, ha ut-

zásra határozza el magát. Testvéreivel szintén nagyon jóban van a grófnő. A Lónyay-pár most állandóan meg akar valahol telepedni, mert a sok utazás árt a grófnénak. Erre a célra azonban budapesti villájuk tulajdonoson kicsi, a bodrog-olási kastély pedig elhagyatott helyen van. Gróf Lónyay Magyarországon szeretne lakni, felesége inkább maradna Bécs közelében.

— **Wlassios elutazása.** Wlassios Gyula volt vallási- és közoktatásügyi miniszter tegnapi hosszabb időre Bécsen át Olaszországba utazott. A volt miniszter Rómában, Flórencében és Nápolyban fog huzamosabb ideig tartózkodni és Szicília is lemegy.

— **A német császár betegsége.** Berlinből táviratoznak, hogy Vilmos császár betegsége a javulás útján van. A ma délelőtt kiadott orvosi jelentés szerint a bal hangszálak külsejének javulása folyton tart. A császár ma reggel ismét folytatva szokott reggeli sétáját. A császár környezete egészen nyugodt s meg van róla győződve, hogy a beteg uralkodót nem fenyegeti komolyabb veszedelem. A környezet a műtét előtt, különösen pntéken, aggodtót ugyan, de az aggodalom azóta egészen megszűnt. A császár betegségeinek lefolyása egészen rendes. Ferenc József király táviratilag fejezte ki örömet az operáció sikerült. A császár akadálytalanul intézi el az államügyeket és több táviratra ő maga válaszolt. A brémai szenátus elnökének táviratára, amiben a császár kedvező állapota felett érzett örömeinek ad kifejezést, a császár meleg köszönettel válaszolt és annak a reménynek adott kifejezést, hogy megfelelő kimélet mellett rövid időn belül egészen teljesen helyreáll.

— **Haro a vivisekto ellen.** Bécsből jelentik: A keresztény orvosok szövetezete legutóbbi gyűlésén elfogadott egy határozati javaslatot, amelyben köszönetet mond a bécsi orvosi kamarának az alsó-ausztriai tartománygyűlésen tett vádák és sértő nyilatkozatok energikus visszautasításáért s kijelenti, hogy az állatokkal tett kísérletek a haladás érdekében vannak és az emberiség javára válnak. A szövetezete szerint egy parlamenti testület meggyalázott oly kart, amely az államnak és különösen Bécsnek már oly sok szolgálatot tett és azok az állami közegek, amelyeknek kötelessége minden polgárt megoltalmazni, egyetlen ujjukat sem mozdították meg, hogy az orvosok ellen szórt vádakat visszautasítsák.

Arra, hogy a bécsi orvosi kamara és a helytartóság között nyíltan kitörjön a konfliktus, a következő eset adott alkalmat: Egy bécsi gyakorló orvos fővéletett a kórházba egy szegény magyar öregasszonyt és a főveléti lapon olyan diagnózist jelölt meg, hogy az öregasszonyt a kórház igazgatósága ne utassítsa vissza. Tudniillik az öregasszony gyöngye volt és nem volt, aki apólja. Ha az orvos csak ezt konstatálja, az igazgatóság visszautasítja a páciensét, mert csak nagybetegeket vesznek föl a kórházba. Az orvosnak nincs joga betegét az aggok menhelyébe küldeni, ezt a kórház intézi, viszont a kórházba csak úgy juthat be külföldi beteg, ha betegsége életveszélyes. Minthogy pedig a magyarok is a külföldiek közé számítottak Bécsben, az orvos, hogy segítsen a gondos ápolásra szoruló öregasszonyt ehhez a pia frauszhoz fordult, amely nem tetszett a helytartónak. Az orvosi kamara a kórház direktorával szemben, aki természetesen a helytartóval volt egy nézetben, az orvosnak fogta pártját. Ezért aztán a helytartó fölszólással fenyegette az orvosi kamarát, amire különben már nincs szükség, mert a kamara tagjai önként lemondottak állásukról.

— **Vallásatanörök értekezlete.** Az ágostai hitvallású evangélikus vallásatanörök ma délután igen látogatott értekezletet tartottak a Deák-teri gimnázium disztribúción Zsilinszky Mihály államtitkár, egyházkerületi felügyelő és Poszobé Sándor teológiai igazgató elnöklete alatt. Az értekezlet Zsilinszky Mihály nyitotta meg, aki ékes szavakban bangoztatta a vallásoktatás fontosságát. Az előzettel fogadott megnyitó beszéd után Hetényi Lajos ügyvivő titkár terjesztette elő jelentését, amelyet az értekezlet tudomásul vett. Után Majba Vilmos budapesti vallásatanör olvasa fel előadói javaslatát az értekezlet legfontosabb tárgyára: a vallásoktatás rendezésére és a vallásoktatók helyzetének javítására vonatkozólag. A javaslat elsősorban a vallásoktatás egységes tantervét kívánja; követeli továbbá, hogy a vallásatanörök, amennyiben lelkeski kodifikáció kívántatnék tőlük, a középiskolai tanárokkal egyenlő rangra és egyforma fizetési státusba emeltesse. Az értekezlet a javaslatot egyhangyul lelkesedéssel hozzájárult és elhatározta, hogy a holnap összeülő egyetemes közgyűlés elé terjeszti.

— **A Thökölyanum igazgatója a szerb királlyal.** Belgrádból táviratoznak, hogy Péter király ma félórai magánkiballgatáson fogadta Popovics V. István ország-

gyűlési képviselőt, a budapesti Thökölyanum igazgatóját. Popovics V. István nevelője volt a király két ösosenek, György és Arzén hercegeknek.

— **Az önkéntes tüzoltók panaszja.** Abban az iratban, amelyben Szerbovszky Szaniszló, a székesfővárosi hivatásos tüzoltóság főparancsnoka védelmet mondja el az ellene megindított fegyelmi vizsgálatban, a többek közt olyan passzusok is foglaltatnak, amelyek sérelmesek az önkéntes tüzoltóságra nézve. Azt mondja a főparancsnok, hogy abban a rémséges helyzetben, amikor egymásután hullottak le lábaihoz az áldozatok s tophetetlen, ember számára az elképzelhető legrettenesebb helyzetben, tehetetlenségben kellett látnia, hogy képtelen segíteni — többen is adtak neki jó tanácsokat, amelyeknek az volt az egyetlen hibájuk, hogy kivihetetlenek voltak. Csak természetes, hogy nem hallgattok rájuk, mert — szó szerint citálva — a tüzoltó főparancsnoknak nem az a feladata, hogy laikusokat hallgasson meg, hanem hogy felelőssége tudatában intézkedjék. — Azt mondja továbbá a főparancsnok, hogy mindössze négy önkéntes tüzoltó jelentkezett nála s végül még azt is, hogy az önkéntes tüzoltók annyira nem alkalmasak a tüzoltás munkájára, hogy még az uniformis viselését is meg kellene nekik tiltani. — Az önkéntes tüzoltók az újságokból értesültek ezekről a rájuk nézve sérelmes passzusokról s ma egy deputációjuk megkereste a polgármestert s memorandumot nyújtott át neki, amiben az önkéntes tüzoltó-testület elégtételt kér ezekért az — állítólagos — sértésekért. (Állítólagosnak csak azért mondjuk a sértéseket, mert az igazán nem meg sértészsámba, ha valakire, aki csak nagyon is mellesleg foglalkozik tüzoltással — azt mondják, hogy: rossz tüzoltó. S ha ezt olyan ember mondja, akinek évtizedek óta tüzoltás a foglalkozása. Nem mellesleg, hanem kizárólag.) A polgármester szívesen fogadta a küldöttséget s már is megadta az önkéntes tüzoltók testületének az elégtételt, amennyiben kijelentette, hogy az önkéntes tüzoltók nagyon hasznos szolgálataira a jövőben még fokozottabb mértékben számít s azon lesz, hogy az önkéntes tüzoltók nagyobb hatáskörhöz jussanak hivatásuk teljesítésében. — Ezzel az igazán önfeláldozó és önzetlen munkát teljesítő önkéntes tüzoltóság megkapta az elégtételt és pedig a nélkül a vizsgálat nélkül, amit ök igazságuk kiderítésére kívántak. Amint azonban azonkívül mondott még a polgármester, aki tudunkkal nem tüzoltó, hanem hivatalnok — azzal nem értünk egyet. Budapest polgármesterének nem arra kell törekedni, hogy a kenyérvetés gondjával amugy is túlságosan igénybevett polgárság számára nagyobb hatáskört teremtsen a tüzoltásban. A polgármester urnak az a feladata, hogy minél gyorsabban végbevigye a hivatásos tüzoltóságnak olyan kiegészítését és felszerelését, hogy csak a legvagyosabb esetben legynék kénytelenek igénybevenni azoknak a polgároknak a fáradozását, akik az önkéntes tüzoltó-testület alkotják.

— **Wlassios ünneplése.** A népi iskolai ifjusági könyvtárakat intéző bizottság, amelynek egyik főfeladata a magyar ifjusági irodalom szemmel tartása és iskolai szempontból való megbirálása, tudvalevőleg Wlassios miniszter alkotásai közé tartozik. A bizottság legutóbb tartott ülésén ragadta meg az alkalmat, hogy a távozó miniszter érdemei iránt való tiszteletét és hálát kifejezze. E gyűlésen Sebestyén Gyula kir. tanácsos elnöklet alatt jelen voltak: Alexander Bernát, Bánóczy József, Benedek Elek, Csernoch János, Kenedi Géza, Klupathy Jenő, Komáromy Lajos, Marcali Henrik, Margalics Ede, Móra István, Szócs Farkas és Újvári Géza bizottsági tagok és dr. Tóth Rezső előadó. A napirend előtt a bizottság elnöke megemlékezett arról a vesztéséről, amely az egész közoktatásügyi ügyet érte Wlassios távozásával, amit e bizottság nemcsak azért érez, mert a miniszter bizalmát és jóindulatát mindig hálásan érezhette, hanem azért is, mert ő volt az alkotója. Indítványára a bizottság egyhangulag elhatározta, hogy a távozó miniszter érdemei iránti tiszteletét és háláját jegyzőkönyvbe iktatja. A bizottság elnöke a mai napon közölte Wlassios Gyulával a bizottság ily tartalmú búcsúlevelét.

— **Lord Rowton.** Londonból táviratoznak, hogy tegnapi meghalt lord Rowton, lord Beaconsfield egykori magántitkára. Elhunytával eltűnt az utolsó reménye is annak, hogy ő fogja megírni a nagy angol miniszterelnök életrajzát. Beaconsfield Rowtonra hagyta összes kéziratait, okmányait és leveleit s teljesen rábízta azok értékesítését, de Rowton nem rótta le becsületbeli tartozását a halott államférfi iránt, hanem az azóta elhunyt huszonhét esztendő emberbarát munkájában töltötte el.

Keleti-szőnyegek

nagy választékban, olcsó, szabott árak mellett

Agóbián és Adorján IV., Váci-utca 36. (Klotild-palota).

— Amikor Luegerék tanácsosok. Az alsó ausztriai tartománygyűlésen ma megint csinos botrányt provokáltak a keresztény szocialisták. *Biolohlauek*, Lueger törzskarának tagja felhozta, hogy a városi bírói szidőberléris sajtóban dr. *Hubernek* a tartományi választmány kormánybiztosának levele jelent meg a st.-pölteni rendőrbiztoshoz, Hochstöggerhez, amelyben *Gessmann*, az ismert antisemita a st.-pölteni viszonyokról mondja el a becses véleményét. *Biolohlauek* kéri a tartományi marsallt, mondja el a hiteles tényállást.

Gessmann válaszolt az interpellációra, és mindjárt mellesleg megjegyezte, hogy az a levél lopás útján került *Voelkl* kezébe, mert a rendőrbiztos íróasztalának fiókjában, borítékban volt. Erre kitért a botrány, amely jó sokáig tartott.

Voelkl: Ez hazugság! Hazugság!
Biolohlauek: Ki vele a tolvajjal! Ha volna jellem, már rég felakasztotta volna magát.

Voelkl: Aljas hazugság.
Biolohlauek: Ki vele ezzel az emberrel, közönséges tolvaj, sikasztó, ilyen fikó nem való ide!

A láрма egyre nő, a durva sértegetések még jobban elmérgesednek úgy, hogy az elnök felfüggeszti az ülést.

Az ülés alatt *Gregorig* összevész *Seitzal*, aztán az ülés újabb megnyitásával folytatódik a régi láрма.

Gessmann azt ordítja, hogy *Voelkl* jótékony pénzeket szikkasztott.

Voelkl: Alávaló gázság! Ez az ember megböngöszött.

Gessmann: Szemtelen fikó!
Biolohlauek: Tolvaj!

Dr. *Pattai*: Már elment az akta *Voelkl* fölmentése végett. (*Voelkl* St.-Pölten polgármestere.) Néhány óra múlva itt lesz a jelentés.

Voelkl: Az önök gyalázatára örök emlékeül.
Pattai: Akkor majd mindenki megalkothatja véleményét *Voelkl* tevékenységéről.

Voelkl: Szép egy társaság.
Biolohlauek: Ki a társaság? Alávaló denuncians-
Pattai tovább támadja *Voelkl*.

Voelkl: Alávalóság. Ilyen gazember! Ebből egyszer szép igazságügyminiszter lenne.

Biolohlauek: Csendesen, tolvaj!
Gessmann: Szemtelen fikók!

Voelkl: Aljas denuncians!
Gessmann: Magával tisztességes ember nem érintkezhetik.

Voelkl: Lueger doktor ur nem szegyenli magát ilyen társaságban.

Ilyen párbeszéd folyik még jó ideig, aztán végre elül a botrány.

— **Papválasztás.** *Selmeczányán* ma választották meg az evangélikusok második lelkészüket. A választásnál heves jelenetek fordultak elő, amennyiben a tónyelvűek a jelöléssel nem voltak megelégedve. A szavazás eredménye az lett, hogy *Vitalis* Gyula lelkész 60 szavazattöbbséggel lelkészessé választották.

— **Zalamogyé ősi neve.** *Halis* István azt az indítványt terjesztette sajtó útján az alispán elé, tegyen intézkedést arra nézve, hogy a megye régi *Szala* nevét állítsa vissza. Ez a szó szerinte cs. magyar, azt a honfoglalók hozták magukkal. A *Zala* szó, — mely ősszláv és gyönyörűt jelent — csak később kezdtek használni. A nép különben ma is *Szalat* említi. Az indítvány a megye közönségét élesen foglalkoztatta.

— **Kivándorlás.** Az Amerikába vándorlás vágya annyira elragadja felöldünk népét, hogy most már az eddig érintetlen maradt bányavideket is, illetve népét elfogja a vágy a kivándorlásra. *Selmeczányán* és vidékén nagy kitarással gyűjtik egyes csoportok az utiköltséget, hogy tavaszszal utra kelhessenek. Egyes csoportok már most indulnak szórványosan és tavaszra Hontmegye több falujából verődik össze egy nagy tömeg.

— **Templomszentelés Ruttkán.** A rutkai ág. hitv. evangélikusok Szolárk Vilmos vasúti orvos buzgólkodása folytán díszes templomot emeltek, amelynek felszentelése vasárnap ment végbe. A szertartás rendezésére *Sárkány* Sámuel bányakerületi püspököt kérték föl, aki azonban agg korára való tekintettel helyettesül *Morhács* Márton turóczi főesperest bízta meg. Ebben az új templomban már magyar istentiszteletek is fogtak tartatni és általában ez lesz az első evangélikus templom Turócban, amelyben magyar istentiszteletek is lesznek. Az ünnepség iránt ezért kiválóbb érdeklődés is nyilvánult, ami abban is kifejezést nyert, hogy abban a magyarországi vezetői vallás-különbség nélkül résztvettek. Ott voltak: ifjú *Justh* György főispán, *Beniczky* Kálmán alispán, *Berecz* Gyula királyi tanfelügyelő stb. A kassa-oderbergi vasút képviselőiben dr. *Hauser* Adorján főfelügyelő jelent meg. A templomszentelési ünnepség befejeztével száz terített banket volt, amelyen ifjú *Justh* György főispán mondott hazafias beszédet s dr. *Hauser* a kassa-oderbergi vasút nevében üdvözölte a templom építését körül buzgólkodókat.

— Meghíusult anarchista merénylet.

Barcelonaiban újra anarchista összeesküvés nyomára jött a rendőrség. Egy rendőrkém jelentésére elfogtak egy *Aneda* nevezetű fiatalembert. Gyanusnak jelezték s kihallgatása során kiderült, hogy volt is ok erre. A fiatalember vallott s valamósa alapján *Gracia* külvárosában elfogtak egy másik, *Mastrick* Jaine nevezetű anarchistát. Kerestek egy harmadikat, egy *Avignon* nevezetű franciát, aki azonban idejében elmenekült. Lakásán azonban egy csomó kompromittáló iratot, dinamitot, kész dinamitombót s a bomba készítésére vonatkozó utasításokat találtak. A megszükött anarchistát állítólag Párisból arra utasították, hogy egy merényletet kövessen el Barcelonában.

— **Draga királyné hagyatéka.** *Belgrádból* jelentik, hogy *Draga* királyné vagyonának leltározását befejezték. A vagyon egy ház, amelynek értéke 60.000 frank, ékszer 190.000 frank értékben, részvények 100.000 frank névértékben, továbbá 219.000 frank készpénz. A törvényszék elismerte a királyné testvéreinek örökösödési jogát. Ezek azonban ezenfelül az ellopott tárgyak megértését is követelik. E tárgyak közül eddig megkerült egy óra és egy gyűrű, de még sok hiányzik.

— **Házasság.** *Fedák* István beregszászi rendőrfőkapitány ma délelőtt a terézvárosi plébania-templomban először vezette *Szilágyi* Agota kisasszonyt, *Szilágyi* Arabellának, az Opera egykori művésznőjének leányát. Az esketési szertartást *Kende* Gyula Janos premontréi-rendi kanonok végezte.

Murai Sándor Budapestről eljegyezte *Deutsch* Margit kisasszonyt, özvegy *Deutsch* Józsefné leányát Sárvárról.

Váriávi dr. *Pály* Mór m. kir. osztály-geologus, a Magyar Földtani Társulat főtitkára Sátoraljaiújhegyet jéget váltott *Semik* Gábor főerdész és neje, felsőkubini és deménvári *Kubinyi* Ilona leányával, *Margittal*, *Glaser* Mór, a Magyar Csernyágy Részvénytársaság tisztviselője eljegyezte *Freund* Eszti kisasszonyt.

— **Szerencsétlenség az Aranyvassarban.** *Konstantinápolyból* táviratozzák, hogy a *Caldy* angol teher szállító gőzös tegnap nekiment az Aranyvassarban annak a híres hidnak, mely Ga'alt Stambulban összeköti s a hid egy részét leszakította. Szerencsére korán reggel történt a katasztrófa, amikor alig volt valaki a hidon, mert napközben ezrével özönlik arra a nép. A hid megrongálásánál három emberélet esett áldozatul. A szultán parancsára néhány száz tengerész katona azonnal hozzálatott a hid kiigazításához. A teher szállító hajók parancsnokai már régen figyelmeztették a tengerészeti hivatalt, hogy a hid veszedelmes állapotban van. Az admirális az okozott kár fejében a *Caldy* gőzhajótól 20.000 fontot követel.

— **A főváros jubiliáris ösztöndíja az egyetem.** A budapesti tudományegyetem újjáalapításának százados évfordulóján, 1880-ban Budapest székesfőváros jubiliáris egyetemi ösztöndíjakat alapított. Ezer forint egy-egy jogász, orvosnövendék és bölcsészethallgató évenként hat-hatszáz koronát és egy bölcsészethallgató külön kétszáz koronát kapott volna jutalomdíjkeppen. Az egyetem tanácsa azonban pályázatot sem hirtetett az ösztöndíjakra és így az alapítól nem használt kamatai a fővárosnál 7880 koronára szaporodtak föl. Dr. *Heinrich* Gusztáv az egyetem rektora, most átiratban kérte ez összeg kiutalását, s egyben intézkedett, hogy a pályázatokat kiírják még e tanévre. A főispaporodott a kamatokból külön ösztöndíjakat ad majd az egyetem.

— **A megrendésbályozott katonai írtézetek.** Az utóbbi időkben temérdek olyan katonai írtézet létesült a fővárosban, amely egyévi önkéntességre minősítő vizsgálatra készíti elő az ijjakat. Ezekben az írtézetekben olyan nagymérvű visszaélések történnék, hogy most a honvédelmi miniszter szigorú rendellel igyekszik utját állani e visszaéléseknek. A rendelet, amelyet még *Kolossváry* honvédelmi miniszter adott ki, a következőképp hangzik:

Ismételt panasz merült fel a miatt, hogy az egyévi önkéntességre minősítő vizsgálatra előkészítő magánintézetek, az ugynevezett katonai előkészítő-intézetek nem az ifjúság komoly irányú előkészítésével, hanem oly meg engedett üzelmekkel foglalkoznak, amelyek arra irányulnak, hogy oly ifjak is, akik a megkívánt ismeretekkel nem bírnak, az intézet közbenjárása segítségével néhány kérdésnek megtanulása árán a képesítő-vizsgát sikeresen letessék. Mint ahogy ezen magas tanintézeteknél több nyugdíjas honvéd fő- és tisztszint vezetőknek, vagy előadók-tanítóként van alkalmazva, felhívom a parancsnokságot, hogy a nyilvántartásában álló nyugalmozott honvéd fő- és tisztszinteket komolyan figyelmeztesse, hogy ha ily magánintézetekben akár igazgatók, akár tanítással járó foglalkozást, akár tanulmányi bizottsági tagi, vagy hasonló állást vállaltak vagy vállálnak, azon vesztélynek vannak illetőleg" lesznék kitéve, hogy konkrét panasz esetén becsületügyi eljárás indíttatik ellenük.

— **Lövöldözés egy népmulaságon.** *Tabor* cseh városban vasárnap este az ottani munkásegylet a lövöldözés tanomulatsággal egybekötött szimuladást rendezett, tíz órafelé az országos mezőgazdasági akadémiának négy halgatója odajött és beleptéjti lefelé nézők nélkül be akartak hatolni a helyiségbe. Ennek következtében verekedés támadt. Két akadémiás két ízben lőtt mialtál két ember súlyosan, egyik a lábán és két ember könnyen a kezén megsebesült. A tette-

seket a csendőrök elfogták és beszállították a törvényszékhez.

— **Hölgybizottság a kisdedővökért.** Az ötszék kerületi kisdedőv-egyesület vasárnap tartotta választmányi ülését, amelyen megalakult az egyesület hölgybizottsága. A gyűlésen *Falk* Zsigmond lovag elnököl s megnyitójában elismeréssel emlékezett meg a hölgybizottság vállalkozásáról. A hölgybizottság elnöke *Sándor* Pálné lett, alelnök pedig *Macey* Lajos és *Kreyer* Emilné. *Sándor* Pálné lelkes beszédben köszöntö meg a választmány bizalmát s megígérte, hogy a hölgybizottság minden erejével elő fogja segíteni az egyesület emberbaráti munkálkodását. A tetszéssel fogadott beszéd után a hölgyválasztmány tagjává megválasztották még: *Erődy* Samunét és *Kremer* Leótné. Végül dr. *Erődy* Samut méltatta az elnök. *Falk* Zsigmond lovag udvari tanácsos érdemeit s ezzel a választmány ülése véget ért.

— **Magyar bányászok Amerikaában.** A Magyarországból kivándorló legnagyobb része az angol nyelv ismerete hiányában ha valahogyan foglalkozáshoz jut, csak bányamunkásnak mehet. Rendkívül erős munkát kell végeznie, a bére pedig alig több 1 dollár 25 centnél. Az utolsó időben felmerült sztrájk a munkaadókat rendkívül elkésztette és egyre-másra redukálják üzemeiket. A szén-tröszt a *Hocking* és *Sunday Creek* völgyekben az elmúlt heten 34 bányában szüntette be az üzemet, ezt jelelték a *Hegyi* Jenő szerkesztésében megjelenő *Kivándorlási Értesítő*nek. A kivándorlás ügyének ez az új és tartalmas organuma sok jó tanácsot szolgál a külföldre igyekvő szegény embereknek és óva inti a munkásokat a megfontolatlan kivándorlástól. Külföldi értesülései nyomán adja hírül egyebek közt azt is, hogy a bányák üzemeinek megszorítása folytán hateraz bányamunkás maradt kenyer nélkül s így több magyar család a legnagyobb nyomornak néz elébe. *Pensylvania* legtöbb bányájában az üzemet hetenkénti három napra redukálták. *Colorado*ban, *New-Mexikóban* és *Utahban* a munkaadók az amugy is csekély bért a rossz üzletmenetre való tekintettel redukálni akarták és a bányászok összes munkásai, körülbelül ötezeren sztrájkba álltak. *Kinnisotában* az acél-tröszt a *Soudan*-vashányákat bezáratta. A nőlen embe- bereket elbocsájtották és a családokat más bányákba osztották be rövid időre. Az acéltröszt abbéli kijelentésével, hogy a felső tavakról a jövő tavaszig semmi vasércot nem hozhat, körülbelül huszezer bányász veszítte kenyereit. A *Lake Superiori* levő bányákban is megszűnt a kereset és így tömérdek hajósúp és rakodó áll most munka nélkül. *Scrantonban* kilenc bányát öntött el a napokban volt óriás esőzés és ezer házat döntött romba egy, hogy ezer család van hajlék nélkül és fenntartóik a bányák elöntése miatt munka nélkül.

— **Halálkozás.** *Bécsből* jelelt tudósítók, hogy *Kornitz* Vilibád egykori operaénekes, aki husz évig volt tagja a bécsi udvari operának, ma egy kórnyélbeli gyógyítóintézetben meghalt.

— **A csók árfolyama.** Amerikaában a csók miatt sokszor emelnek panaszt a missék a bíróságnál. A multkor *San-Francisco*ban volt ilyen érdekes pör. Még januárban jókedvű társaság mulatott egy szórón. Mint Amerikaiban ilyen alkalommal szokás, csókárverés is volt, amelyen mister *Dvoian* négyszáz koronát ígért egy csókért miss *Marian Greennek*. Az alku megtörtént, a csók elcsattant, a pénzről meg kötelezvényt állított ki a praktikus amerikai. Szerencsétlenségére azonban a kötelezvény egy másik praktikus amerikaiak, mister *Curtisnak* a karnai közé került, aki nem sokat törpöngött, szó nélkül bepörölte a hitelbe csokolódzó *Dvoian*-t. A bírós adós javára döntött és kimondotta, hogy csókot az ember ingyen ad és vesz. Másképp határozott ilyenféle csókporben egy *kalforniai* bírós. Egy kis kalforniai városban ugyanis a négyesület bazárt rendezett jótékony célra. Hogy minél több legyen a jövedelem, jó pénzért csókot is árultak a hölgyek. A vásár fényesen bevált, az urak, képelehető, hogy nem garasok voltak. Csak éppen mister *James* nem volt gavallér. Tizenhét csókot kapott miss *Smithól*, de mikor fizetésre került a sor, cinikusan jegyezte meg, hogy otthon lejeltette a tárcáját, mégis ha négy koronával lerohatja az adósságát, szivesen megteszi. A legnagyobb fűháborúval utasította vissza a miss ezt az ajánlatot és mister *Jamesnek* menekülnie kellett az ifjak fölbuzdult haragja elől. A miss mindjárt másnap bíróság elé vitte a dolgot, ahol a bepörölt az ítélet értelmében minden egyes csókot bususan megfizette. Furosan járt egy csókkal mister *John Oskar* *Chicagóban*. Völegény volt és egy szép nyári este a menyasszonyával sólt. Amint a *Jefferson*-parkba jutottak, a szerelmes völegény nem tudta már visszatartani magát, megölelte kedvesét és forró csókot nyomott az ajkára. A menyasszonynak eszébe se jutott ellenkezni, de a szemfüles rendőr erkölcsi szempontból nehézményezte a dolgot és a hevílő völegényt bírós elé állította. A

biró száz korona büntetést vetett ki mister John Oskárra, mert — ugymond — egy nyilvános parkban lopott csókért ő maga is szívesen ad potom száz koronát.

— **Amor a telefonban.** New-yorki lapok valóságos rajongással írnak mostanában arról, hogy milyen sok boldogságnak a szerzője volt már a telefon. Az érdekesebb esetek közül közöljük a következőket: Miss *Bermas* egy nagy északamerikai város telefonhivatalában miközött, két nővére pedig egy pamutgyárban. Csakhogy ez a gyár messzi, messzi: 80 mértföldnyire az ő tartózkodási helyétől. Miss *Bermas* munkán kívül kellemes, dallamos hangja volt. Hivatalt minőségében gyakran kellett a gyár tulajdonosát a telefonhoz szíjlátania, úgy hogy időmúlás szinte barátságos viszony fejlődött ki közöttük, noha a lány nem tudott róla egyebet, mint hogy nagyon gazdag és hogy nővérei műhelyeiben dolgoznak, és a gyáros is csak annyit tudott miss *Bermas*ról, hogy hangja nagyon kellemes. Flirtelésről szó sem lehetett, mert elsősorban a kisasszony nem tartotta ezt hivatala méltóságával megegyezőnek, másodsorban a 80 mértföldnyire lakó ur már régen nős volt. De egy szép napon meghalt a felesége. Ekkor észbe jutott a kellemes hangú telefonkisasszony és hirtelen az a vágy támadt, hogy ezt a hangot közvetlen-közlelő halja, tulajdonosát pedig szemtel szembe láthassa. A gazdag ur nem sokat teketőriázott, vasutára ült, elment az illető város telefonhivatalába és valami ürügygel szóba ereszkedett a kisasszonnyal. Nem volt szép, de, ami a legfontosabb, neki tetszett és *Bermas* kisasszony néhány hét múlva a milliomos felesége lett. — **T. P. Philips,** a legnagyobb *chicagói* bankok egyikének igazgatója is, telefon útján szerette feleségét. Több éven át mindennapos volt Cadizban (Ohio állam) a leány atyjának házában. A fiatalok rokonszenveztek, de az élet később elszakította őket egymástól. De mintegy négy hónappal ezelőtt egészen véletlenül Chicago egyik utcájában találkoztak. Őrültek a viszontlátásnak, de ez az öröm csak rövid ideig tartott, mert *Carnaham* kisasszony — így hívták a fiatal hölgyet — másnap vissza kellett utaznia Cadizba édesatyjához. De alig érkezett meg, a telefonhoz hívták és mily nagy volt meglepetése, midőn a beszélő hangjáról *Philips* urat ismerte fel, aki megkérte. Fézt. A kisasszony boldogan susogta bele a kagylóba az igent és folyó év júliusának 13-ik napján megtartották a lakodalmat.

De nemesek Amerikában játszódnak le az ilyen regények. Liverpool főtelefontálmosságán még nem nagyon régen olyan fiatal hölgy volt alkalmazva, ki a legtűrelmetlenebb és legudvariatlanabb beszélőt is meg tudta humorával és szeretetreméltóságával nyugtatni. A város legizgatottabb és legtűrelmetlenebb telefonbeszélője azonban egy *Smith* nevű gyáros volt. Ennek az urnak egyik különös mulatsága az volt, hogy nevezett kisasszonyt minduntalan a telefonhoz szólította, hogy mindenféle kelemetlen megbízásokkal és kiogásokkal kihozza sodrából. De minél jobban dühöngött ő maga, annál kedvesebb és vidámabb lett *Pratt* kisasszony és *Smith* ur végre arra a meggyőződésre jutott, hogy a kisasszonyból ideálja válnék a feleségnek. Ahogy ezzel tisztába jött, elment a telefonhivatalba és megnevezte a kisasszonyt. Ennek a szemlének a vége az volt, hogy ezentul nem dühöngött a telefontól, hanem szelíd lett, mint a baránya. Addig-addig szelídült míg egy szép napon megkérte a kisasszony kezét és 200.000 korona jövedelmet ajánlott neki fel évenként. A kisasszony, ki rájött, hogy *Smith* urnak csak a hangja gorbomba, szíve pedig jó és nemes, elfogadta az ajánlatot és ma Anglia egyik leggazdagabb, de egyáltalán legboldogabb asszonya.

— **Leleplezett kivándorlási ügynökök.** Tegnap este a keleti pályaudvaron észrevették, hogy két kivándorlási ügynök két napszámost akar Amerika felé szállítani. A társaságot bevitték a VII. kerületi kapitányságra, ahol megállapították, hogy a kivándorlásra csábított emberek: *Kuszókó Mihály* és *Klédán János* földművesek. A kivándorlásra *Vétes Mihály* ügynök és a felesége *Halasi Erzsébet* (lak.: I. Paulovna 20.) csábították a földműveseket. A házaspár már régóta foglalkozik hasonló üzemekkel. A rendőrség megindította ellenük a kibégási eljárást.

— **Radziwill hercegnő bosszúja.** Londonnak kilátása van legközelebb egy kis botrányra. *Radziwill* hercegnő ugyanis, aki nemrég ülte le a börtönbüntetését, amelyet a Cecil Rhodes nevére történt váltóhamisítás miatt mértek rá, visszatért Londonba, hol az ügyről rőpiratot fog írni s egyszersmind pört indít Cecil Rhodes végrendeletének végrehajtói ellen 1.400.000 font erejéig. A hercegnőnek a hozott ítélet ellen főkülföldi az, hogy hadiörvényszék hozta, mely egyszerűen mellőzött egy levelet, mely nagyon kompromittáló lett volna Chamberlainre.

— **Mészárosok stábjaja.** Nagy-Kanisáról írják: A nagykanisai mészárosok sokaitak az izz. hitközség által megállapított mérszési díjakat. Kérvényt adtak be a leszállítás végett, amit a hitközség elutasított.

A mészárosok elhatározták, hogy a marhákat ezután nem metszik, hanem agyonütik, szóval, nem árulnak kóser húst. A hitközség úgy segített a dolgon, hogy valahonnan mészárosot hozatott a községbe, aki kóser húst is mér.

— **A beomlott Orozy-ház.** Az Orozy-házban tegnap történt veszedelem még ma is sok érdeklődőt csábított az összeomlás színlelére. Az udvar, ahol a katasztrófa történt, ma a nappali világítás mellett érdekes képet nyújtott. A tizenegy méter hosszúságban beomlott két emelet magával rántotta a padlást is: s a terméskövek, faldarabok, korhadt gerendák emeletnyi magasságra verettek az udvaron. A leszakadt lakások épen maradt falán fennlógának a képek. Maybaumné lakásában a falon függ az óra amely még ma *delben* járt. A második emeleten fennmaradt még egy szekrény is, amely fölig megdőlvő az órában talált támaszleket. Ma kora reggel már megjelent a helyszínen *Pláner Gyula* kerületi mérnök, aki intézkedésekkel tett a romok eltakarítása iránt. Tíz órájtában megjelent az Orozy-házban *Márkus József* főpolgármester, aki megnézte a rombolást. A vizsgálóbizottság valószínűleg már holnap, szerdán dűlelőit tartja meg a katasztrófa helyén a vizsgálatot. Addig is azonban elővigyázatból a második emeleti folyosót ma reggel aláducolták, nehogy újabb veszedelem támadjon. A rendőrségen *Körödy M.* Béla fogalmazó foglalkozik a veszedelem ügyével. Büntügyi vizsgálóknak azonban csak akkor volna helye, ha a katasztrófaban súlyosabb sebesülés történt volna. Csak *Fewerisen Adolf* pincér sebesült meg a ház beomlásánál, de a sebesülése nem veszedelmes. Amint a rendőrségnél jelentették, a beomlást főleg az okozta, hogy *Schlesinger* vendéglős üzletének nagyobbtása végett egy válaszfalat kivették és így a két emelet támaszték nélkül maradt. Most már csak az a kérdés, hogy melyik hatóság engedte meg a fal eltávolítását.

— **Rákóczi-ünnep Komáromban.** Komárom város közönsége 15-én ünnepli Rákóczi-ünnepét. A város díszközgyűlést tart, amelyen az ünnepi beszédet dr. *Gaál Gyula* főjegyző mondja. A vármegyeház nagytermében is lesz hazaifas ünnep, amelyen az összes egyesületek és testületek zászlók alatt vesznek részt. Az egyesült dalkörök kuruc dalokat fognak énekelni, dr. *Kiss Gyula* ügyvéd alkalmi beszédet mond és *Katz Lajos* városi tanácsnok költeményt szaval. Este lampionos felvonulás lesz Klapka szobrához és a szabadságemlékhez, melyeket megkoszorúznak.

— **Az ocean titka.** Három évvel ezelőtt egy *Kerry* nevű angol *Coccesben*, Wight szigetén yachtot vásárolt kétezer font sterlingért. A yachtot, melynek *Ariadne* volt a neve, az új tulajdonos mindjárt egy nagy tengeri utra használta föl részben passzióból, részben tanulmányozás céljából. Mielőtt azonban utnak indult volna *Kerry*, bebiztosította a yachját tizezer font sterlingre. Utközben Sidney táján üzleti okból kiszállott a tulajdonos, az *Ariadne* pedig folytatta útját Uj-Seeland felé. A Waitaki torkolatánál a yacht zátonyra került és elpusztult. A személyzet szerencsésen megmenekült. A yacht kapitányát, *Mumfordot* a bíróság hanyagságban vétkezésnek találta és büntetéskeppen megvonta tőle a hajzási engedélyt. Erre *Mumford* egy irást mutatott fel, melyszerint *Kerry*, a yacht tulajdonosa négyszáz font sterlinget ígért neki arra az esetre, ha elsüllyeszti a yachtot. *Kerry* tehát most abba a vádba keveredett, hogy csalással akart a biztosítási összeghez hozzájutni. Rögön el is fogták Wellingtonban, Uj-Seeland fővárosában. De rövid idő múlva szabadlábra helyezték, mert a vád alapját, a *Mumford* okmányát a szakértők mikroszkóp segítségével hamisítványnak mondták. Mindazonáltal a biztosító-társaság, melynek jelentékeny kárt okozott a yacht hajótörése, nem hagyta abba a dolgot. Két éven át vonakodott kifizetni a biztosítási összeget és mikor *Kerry* pörrel akarta követelését behajtani mindenáron azt akarta bizonyítani, hogy a yachtot mesterséges módon süllyesztették el. Erre nézve a legkülönbözőbb nemzetekből való tanukra hivatkozott a társaság. Az egyik tanu azonban semmiképp sem jelenhetett meg a tárgyaláson, mert nem régen a kannibálok megették. A tárgyalás különben is főlölegessé vált, mert közben a társaság visszavonta a vádat és kénytelen-kelletlen kifizette kamatokkal együtt a biztosítási összeget.

— **Hamisított postautalványok.** A budapesti posta- és táviró-igazgatósága a következő figyelemfelhívást teszi közzé: A tatali, soproni és pozsonyi postahivataloknál a múlt hónap végén főbb hamisított postautalványt próbáltak bevéltani, amelyeket egy kéreptermetű, mintegy harmincéves fiatalember hozott forgalomba. Az illető esti órákban megjelent odavaló kereskedőknél vagy vendéglősöknél s megmutatta az utalványt azzal, hogy a pénzt nem tudja megkapni, mert a posta már zárva van. Azután az utalvány fejében pénzt vagy árut kért. Ilyen módon sok embert megkárosított kisebb összegek erejéig. A hamisítás könnyen felismerhető. Mint ahogy azonban többen léprementek, a postaigazgatóság óvja a közönséget a csalótól.

— **Rendőri hírek.** *Boros Albert* utcaseprő legnap delután az Országház-utca 16. számú ház előtt megleste a tőle elválni élő feleségét és le akarta löni. Szándékát azonban észrevette *Szabó István* 99. számú rendőr és el akarta fogni *Boros*t, aki erre a rendőrré lött, de nem találta el. A veszedelmes embert letartóztatták. — A rendőrség ma hat rovtolt multu embert tartóztatott le, akik rendszeresen fosztogatták a lakásokat. A letartóztatottak ezek: *Spanik Gregus* András, *Jókai Sándor*, *Bende Gyula*, *Stein Samu*, *Sipeki János* és *Nyögérs István*. Valamennyien rovtolt multu emberek, akik a főváros területéről ki voltak tiltva. — A rendőrség letartóztatta *Hauer Magda* és *Wurmfeld Valéria* cselédeket, akik a gazdjukat — és *Polták Kőza* himzűnőt, aki lakóársát lopta meg. — Ma délelőtt a *Hasám* kávéház félreeső helyén egy 19—20 évesnek látszó, uriasan öitözött fiatal embert felakasztotta magát. A kűlél azonban gyenge volt és elszakadt a test sulya alatt. A fiatal embert eszméletlen állapotban vitték a Rókus-kórházba.

(x) *Használt-e már Stomatint?*

A három francia.

Páris városa három franciát Budapestre küldött, hogy éjjeli elöltnék tanulmányozza.

Ilyet nem látott a világ,
Elhűttek három franciák,
Ójé, jubé, habó!
És nyole, tíz éjszakákon át
Bejárják Pestnek városát,
Ójé, jubé, habó...
S az Orfeum, Helvétia
Ujjong: — Ni, három francia,
Ki csengő állampénzeken
Mulat vidáman éjtelen...
Ójé, jubé, habó!

A Tatrától Wertheimerig
Az éjszakákat átverik,
Ójé, jubé, habó!
És minden sántán küszöbén
Vár rájuk nyole, tíz csudalány,
Ójé, jubé, habó!
Hajuk arany színébe fest,
Tőlük világos minden est,
S felsőhajtnak a franciák,
Mint három szerelmes diák!
Ójé, jubé, habó!

És mint a nő, e búvalak,
Járásuk szintoly ingatag.
Ójé, jubé, habó!
Agyukban forr Champagne bora,
Gyomrukban Villány mámore,
Ójé, jubé, habó!
S amerre mennek, — félre bú!
Lesz majd pezsgő, lesz majd aszú,
S tanulmány útjuk végzetén
Törkreszeg mind; — ez szinte tény,
Ójé, jubé, habó!

S utánuk, mint egy kis sereg,
Százszámra lányok lejtének...
Ójé, jubé, habó!
Száz lány, ki életet és vért
Ont el, ha kell, e szép honért...
Ójé, jubé, habó!
S merre mennek, az út során,
Pincér, markó, kasszirleány
Az ajtóban mind megjelen
A tanulmányi éjtelen...
Ójé, jubé, habó!

S minden kucseber, gesztenyész,
S más ipar, mi éjjel tenyész,
Ójé, jubé, habó!
Vigan szól egy érzés alatt,
Honunk szegyenben nem marad,
Ójé, jubé, habó!
Akármilyen tág a világ,
Bejáratják a franciák,
De sehol sincsen ily école
Igy nem lumpolhatnak sehol,
Ójé, jubé, habó!

P.

FŐVÁROS

(*) **Köszöngi választások.** A belvárosi szabadalvú-párt, melyet a Belvárosi polgári kör és a Belvárosi szabadalvú demokrata-kör egyesült erővel alakított meg, — ma tartott népes értekezleten érlelés hangon tiltakozott a Saskör pártjának amaz eljárása ellen, hogy dacára a paktum megszüntetésének és a belvárosi szabadalvúpárt részéről e tekintetben a Saskörhöz intézett írásbeli tiltakozásnak, a Saskör pártja magát mégis Egyesült belvárosi párt névvel jelöli meg, tel-

hívásait és plakátjait így írja alá, holott egyszerű elnevezése immár semmi joga sincs.

(*) **Nyomorok iskolás-gyermek Otthona.** A fővárosban tudvalevőleg egyesület alakult azzal a céllal, hogy menedéket és oktatást nyújtson a nyomorok gyermekeknek, akiket a közönséges iskolákba nem vesznek föl, nehogy sértegető gúnyok legyenek kitéve a többi gyermekek részéről. Ezzel az ügyvel teljesen foglalkozott a közjótékonyasági bizottság, Horváth János tanácsos elnöksége mellett, amely alkalommal abban állapodtak meg, hogy javasolni fogják a tanács előtt, nyitson a főváros ebben az évben az egyesületnek 1000 koronát; akkor pedig, ha az Otthon valósággal megalkul s ha kötezi magát az egyesület, hogy a fővárosi illetőségű gyermekek közül tízet ingyenesen vesz föl, adjon a főváros évi 10.000 koronát. Az ülésen egyszerűen több jótékonyosító intézetnek és egyesületnek szavaztak meg kisebb-nagyobb segílyt.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Operaház.** Egyáltalában nem akarom szemrehányással illetni Lucini Giovanni olasz énekest, amért ma este az Operaházban, mint vendég fellépett. Bolond, aki nem énekel, ha kieserített este hét óra után a szinpadra és az első felvonás után pontosan megkapja az ezer lírát. Jómagam is énekelnék, ha hagyának. Csakhogy a vendégszereplések csupán két esetben van értelme: az egyik eset, ha a vendégszereplő művész szerződéses cizmából énekel, a másik eset, ha az illető olyan művész, aki nagyságot és rendkívüli értéket reprezentál. Minthogy a mai vendégszereplés egyik kategóriába se tartozik, álmélkodva kérdelem: miért fárastottak be ma este bennünket az Andrássy-ut 24. szám alá? *Lucini* ur amolyan átlagos olasz staggione-énekes abból a fajtából, amelynek modernségétől irtózik a mi közönségünk. Baritonja, amely távol áll minden hősi karaktertől, fáradt tremolóval reszket, énekmondója pedig mitlenkén sérti a közönséget. Kinek kellett ez a vendégszereplés? Nekünk nem, mert a mi Don Carlosunk különb. *Lucini* urnak se, elvégre bármely olasz, vagy délamerikai staggione örömmel látja tagjai között. Ez is azok közül a vendégszereplések közül való, amelyre csak a közvetítő impresszióknak van szüksége. — *Vasquez* grófné, aki csillogó organummal és elragadó hévvel énekelte *Elvirát*. — *Prevost*, mint hatalmas hangú Ernani és *Ney David* minden ízében nemes Ruzs Gomezé sötét háttérbe állította az est vendégét. (G.)

** **Blaha Lujza a Falu rosszában.** A legkitűnőbb magyar népsziműben lép fel vendég gyanúnt vasárnap délután *Blaha Lujza* asszony. A *Falu rossza* Finom Rózsáját fogja eljátszani, amely 186 éven gyűjtött lelkes közönséget a Népszínházba. A nagy művésznek a vendégjátéka mérsékelt helyarák mellett tartatik.

** **Operaház.** Az Operaházban a *Nürnbergi mesterdalnokok* szombaton, 14-én új betanulással és részint új szereposztással kerül színre. Az eddigi főszereplők közül csak bárman tartották meg eddigi szerepeiket, *Hegedűs* (Beckmesser), *N. Valent V.* (Magdalena) és *Gábor* (Dávid). A többi főszerep új kezekben van. *Ney David*, a Hans Sachs kitűnő személyesítője Tögnert éneklé, Hans Sachs szerepében *Beck Vilmos*, Éva szerepében *Kaczer Margit*, mint Stolzingi Walter pedig *Bochnicek Gyula* az alkalommal először lép fel. — A mesterek közül újak: *Tichler* (Vogelsang) és *Szemere* (Eisingen), valamint *Dalnoki V.* (éji ór). — A dalmi, melyet *Márkus Dezső* karmester dirigál, az eddiginél teljesebb formában kerül színre, amennyiben több eddig kihagyott részletet újra betanulnak.

** **Vigszínház.** A Vigszínház az ifjúsági előadások sorozatában több értekes hazai művet fog bemutatni, amelyeket nemcsak irodalmi becslés tesz érdekessé, de amelyek egyuttal kellemes szórakoztatják a felnőtt közönséget is. Az első ilyen darab lesz *Szigeti József Okos bolond* című népsziműve. A bemutatkozó-előadás csütörtökön, e hó 12-én délután 3 órakor tartják meg. — Holnap, szerdán és a következő napokon a *Csodagyermeket*, Gavault és Charvay bohózatát adják.

** **A Senki bemutatója.** Szombaton kerül színre a Népszínházban a *Senki* című új operette, melynek szerzői *Falla Miklós*, *Nyárai Antal* és *Barna Izsó*. A regényes nagy operette tárgya egy komédiás lány és egy kalandos sorsu ifjú szerelmi regénye. A női főszerepben *Küry Klára* egy naiv színekkel rajzolt provanszi lányt játszik, *Nyárai*, az egyik szerző kreaálja a címszerepét. Az operette a mult század elején játszik Párisban s teljesen újszerű, lényes lesz a kiállítása. Rendkívüli érdekes lesz az első felvonásbeli párisi külvárosi csapszék belseje, festői a második felvonás ódon kastélyterme, a háttérben pompás parkok, szökőkutak. A harmadik felvonás rézsaszinsolyem diszú pazar kiállítású kis rokokó-boudoirban játszik. Igen érdekes lesz a darabban előforduló táncok közül *Küry* és *Nyárai* táncduettje és a második felvonásbeli virágballét. Az operette szereposztása a következő: *Lisette* — *Küry Klára*, *Sophie* — *Kápolnay Irén*,

Louise — *Krecsányi Sarolta*, *Pommier Éva* — *Sposné, Gudutin* — *Batizuly Elza*, *Georges* — *Nyárai Antal*, *Willy* — *Szirmai*, *Fourmis* — *Solymsi*, *Pitou* — *Pintér Imre*, *Cornichon* — *Szabó Antal*, *Jack* — *Ujvári Károly*, *Gaspard* — *Horváth Vince*, *Frioux* — *Irsai Leó*.

** **Dalok.** Major J. Gyula tanártól, aki szerzeményeivel és zeneelméleti műveivel külföldön is becsületet szerzett a magyar névnek, tíz új dal jelent meg, amely kedves meggzagdodását jelenti a műdal-irodalomnak. Főltöbbség hangulatos a Lenau-ciklus, amelyben a nagy magyar-német költő öt dalát találjuk megzenésítve. A komponista melódiai jellemző erővel és sok költészettel simulnak a mélabus szövegekhez, egyebekben pedig mindenütt érvényesül Major J. Gyula alapos tudása, mély muzsikáisi érzéke s izlése. A többi dal (*Rückert*: So wahr die Sonne scheinet, *Jordan*: Das Haupt war matt, *Radó Emánuel*: Ich liege, wie in Schummer, továbbá a komponista két sa át költeménye: Herein zur Thür! és Als ich noch einst) bájos, bensőséges, szívhez szóló művek, amelyek bizonyára csakhamar nagy népszerűségnek fognak örvendeni a zenei szalonokban, annál is inkább, mert szerzőjük, mint avatott énektanár, könnyen énekelhető formában komponálta meg középhangra. — A dalok ára két ízetben: 6 korona. — Ugyancsak itt említjük meg, hogy Major tollából a napokban *Az ellenpont*, a *kavm* és a *fyga* című egy könyv jelent meg, amely méltán sorakozik a szerzőnek néhány év előtt megjelent *Összhangzattanához*. Melegen ajánljuk kezdő zeneszerzőinknek ezt a magyar tankönyvet, amelynek nyelvi szempontból különös érdeme, hogy számos terminus technicus számára magyar fordításul szolgál. Ára 5 korona.

** **Bonoi hangverseny.** *Bonci Alexandro* egy második hangversenyt rendez hétfőn, 23-ikán a Vigadó nagyertermében; ez lesz egyuttal busuilepke, mivel szerződése értelmében csakis hangversenyteremben énekelhet. Érdekes műsorába felvette *Elisir Damore* és *J. Puritani* remek áriát. Egy fiatal zongoraművész, *Romano Toselly* fog vele együtt közreműködni, aki a Bécsben tartandó hangversenyén is szerepel. Jegyek kizárólag a Harmoniában kaphatók, ahol ma reggel már számos előjegyzés történt.

** **Magyar Színház.** *Sztojanovics Jenő* és *Falk Rikárd* három felvonásos nagy operette, *A kis kora*, amelyet a jövő héten mutat be a Magyar Színház, Phryné életének öt fázisában viszi a közönség elé. Phryné mint kora mint hetóra, mint színésznő, mint istennő és végül mint rabnő szerepel a darabban. A parodisztikus librettóban három klasszikus dramairó: Eurpides, Sophokles és Aristophanes is szerepel, továbbá a kilenc muza — mint kilenc színésznővendék, Thespis szingargatód tarsulatában. *A kis kora* 10 szereplő Keleti Juliska, Kornai Berta, Ballai Emma, Rác Margit, Sziklai, Ráthonyi, B. Szabó, Fenyéri, Heltai, Gümöri, Giréth, Farkas, Iványi. — Csütörtökön délután ifjúsági előadásul a *Grant kapitány gyermekei* körül színe. A csütörtöki előadásra az igazgatóság több fővárosi árvasz növendékei számára kiutított jegyeket. Az előadás — rendkívüli mérsékelt helyarák mellett — délután 3 órakor kezdődik.

** **Jótékonyosuló hangverseny.** A budapesti II. kerületi általános közjótékonyasági egyesület a kerület szegényeinek javára december 1-én, kedden felolvasással kapcsolatos hangversenyt rendez a budai vadgató nagyertermében. Közreműködnek: *Habayné Cabrián Róza* grófnő és *Kasincz Duigó* líona énekel, *Rákost* Viktor humoros felolvasással, *Juhász Aladár* zongorán és még több jeles művész és művésznő.

** **Egy bécsi színházigazgató esőben.** Bécsből táviratozzák, hogy a Kaiser-Jubiläum-Stadt-theater igazgatója, *Müller-Guttenbrunn Adam* csődöt kért maga ellen. Az igazgató passzívái 340.000 koronára rognak.

** **Kisfaludy Színház.** Nagy érdeklődéssel várja a közönség a Kisfaludy-Színház megnyitását. Első előadásul *A jesuita* (Paternidá), a viaghírű spanyol dráma kerül színre és erre az előadásra már a jegyek nagy része elkel. Az új darab előtt a megnyitói-előadás *Csizmadia* Sándor prológiát fogják szavain.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A titell mandátum.** A hajdani esajkák kerületben, a Bácsvármegyébe kebeleztet *Titelben*, tavaly december huszonkilencedikén időközi választás volt, amikor *Jovanovics István*, udvari tanácsos ötvenhárom szótöbbséggel győzte le ellenfelét, *Miloszavlyevics Milánt*. A kisebbségben maradt párt nevében *Jovanov Tósa* és társai petícióval támadták meg a választást, mert szerintük *Jovanovics* etetés-itatás, megvesztegetés és hivatalos presszió révén jutott hozzá a mandátumhoz, amelyet *Fojnicz István* választási elnök és *dr. Thurszky Pál* szavazatszedő küldöttségi elnök jászott a kezére.

A Kuria második választási tanácsa a tavaszszal a kérényben fölhozott abszolút érvénytelenségi okok alapján elrendelte a vizsgálatot s végrehajtásával a szegedi itélőtáblát bízta meg. Ma volt ebben az ügyben a folytatódólagos tárgyalás, amelyet *Varrik Béla* elnök betegsége miatt *Kelenen Mr* legidősebb kuriai bíró vezetett. A képviselő mandátumát *dr. Ragályi Lajos*, a választókat *dr. Gábor Ilés* védte, a petícionálókat pedig *dr. Székk* Lajos képviselte. *Asztalos* Aba előadó bíró ismertette a vizsgálat eredményét.

Az első pont, amelyre a vizsgálatot elrendelték, azzal vadojta *Jovanovicsot*, hogy amikor *Cserogon* programbeszédet tartott, nagy korteslakomát rendezett. Ez a vád odaszugorodott, hogy a képviselő hetedmagával a korsósbán vacsorázott s mindenki megfizette a maga részét. A második vádpont szerint *Jovanovics* száz koronát adott eszem-izomra *Nikolics* Radoszláv közszéki jegyzőnek, de ezennéve sem merült föl pörrendszerű bizonyíték. Azonkívül azt sem sikerült meg tudni, hogy azon a néhány lakomán, amelyen *Jovanovics* egészségére ittak, ki földözte az alkotmányos költéségeket. A bizonyítói eljárás végzetével a petícionárius meghatalmazottja a pörbeszédet során beismerle, hogy a bizonyítás nem sikerült, mindazáltal úgy vélekedett, hogy a kortes-kontó más nem fizethette ki, mint *Jovanovics* s ez alapján kéri a választás megsemmisítését. A védők ellenben az alaptalan petíció visszautasítása mellett szálltak sikra, mert a vizsgálat semmi törvénytelenséget sem tudott fölmutatni. A Kuria a petíció elutasította s a kérényvezetőket tizen-nyolcezer korona ügyvédi s egyéb fölmerült költségekben marasztalta el. A közjogi pörök, melyek teljes két esztendőre foglalkoztatták a legelsőbb bíróságot, ezzel az utolsó petícióval véget értek.

§§ **Megsemmisített esküdtörbíróság ítélet.** Ez előtt harmadik évvel a Kolozsváron megjelenő *Újság* című hírlap több államvasuti főtűházi munkás panaszlevélét közölte, amelyben az áll, hogy *Répácky* Tivadar főtűházi főnök gondatlansága folytán több munkás halálát lelta. A levél nem lévén aláírva, *Szász Ödön* szerkesztőnek kellett telenie a sajtó útján elkövetett rágalmaszást. Az esküdtörbír *Szász Ödönt* bűnösnek mondák a nyomtatvány útján elkövetett rágalmaszásban s a törvényték *14 napi fogházra és 50 korona pénzbüntetésre* ítélté. Ez ítélet ellen benyújtott semmisségi panaszokat tárgyalta ma a királyi Kuria I. büntető tanácsa *Tarnai János* előadásában. A tanács *Thassy Pál* koronajegyző indítványára megsemmisítette az eljáró bíróság ítéletét, mert az ügyesség beavatkozási joga a tárgyaláskor már elévült volt s mert a törvényték helytelenül alkalmazta a törvényt. Egyuttal utasította a kolozsvári törvénytéket, hogy az egész eljárást újra indítsa meg.

§§ **Hamisított telekönyv.** Furlangos csalást követelt el egy elcsapott telekönyvi hivatalnok egy elévült asszonyal szövetkezve a mult év őszén. A szentendrei takarékpénztárnál 1902. évi október elején megjelent egy uriasn öltözött nő s ifjabb *Dukievics* Tamás feleségének mondotta magát, egyben 10.000 korona kölcsönt kért. Telekönyvi kivonatokkal igazolta, hogy ő az Akácia-utca 28. számú ház tulajdonosa. A takarékpénztár igazgatóság a tudakozódás során szintén meggyőződött arról, hogy az Akácia-utca 28. számú ház tulajdonosaként csakugyan ifjabb *Dukievics* Tamásné van a telekönyvben bejegyezve s hogy mindössze 5400 korona teher van a házra. A kölcsönt a takarékpénztár meg is szavazta. Az asszony ezután elment *Zimányi Alajos* királyi közjegyzőhöz s a pénz átételéhez szükséges azonnossági bizonyítvány kiállítását kérte. Két tanút is vitt magával, akik igazolták személyét s a közjegyző gyanulatlant kiadta a bizonyítványt. A takarékpénztár kifizette a tízezer koronát s a váltóhittelt bekebelezte a házra. A bekebelező végzet a törvényték kezbesítette az Akácia-utca 28. számú ház tulajdonosnak ifjabb *Dukievics* Tamásnénak. Másnap aztán ifjabb *Dukievics* kiment Szentendrére s megkérdezte a takarékpénztár igazgatóságát, hogy minek köszönhető a bizalmat hogy minden kérés nélkül kölcsönrelt lepte őt meg a takarékpénztár. A törvényték végzéséből tudta meg, hogy házára 10.000 korona kölcsönt bekebelezett be a takarékpénztár a nélkül azonban, hogy ő a 10.000 koronát megkapta volna. Így derült ki aztán a furangos csalás. A bűnügyi nyomozat kiderítette, hogy a kölcsönt felvő a *Dukievics* nének valódi neve *Stefkovics Józsefné*, született *Horánszky Paula*, egy vasuti hivatalnok elvált felesége, aki ezt a csalást *Köny István* nevű elcsapott telekönyvi hivatalnok segítségével követte el. Ez szerezte meg az Akácia-utca 28. számú ház telekönyvi adatait s ezekről 6 csinálta a hamisított kivonatokat. A házra a valódi tulajdonos megterhelési tilalmat is vezetett, de ezt is töröltette *Stefkovicsné*. A bűnvizsgálat során a büntető törvényték nemcsak *Stefkovics* Józsefnét és *Köny Istvánt* helyezte vád alá, hanem mindazokat akik mint azonnossági tanúk szerepeltek ezen esalás és közokirat-hamisításban. Így *Kovács Ignác* névű ügynököt, aki a takarékpénztárnál magát ifjú *Dukievics* Izonának adta ki, továbbá *Takács Gábor* külleki zugrást, *Tóth Gyula* nevű ügynököt és *Stefkovicsné* anyját *Horánszky Sámuelné*, született *Misk Karolinát*. Két nap óta tárgyalja a büntető törvényték *Stepeszy* bíró enkölte alatt ezt a monstre-bűnpört, amelyre több mint ötven tanu volt beidézve. A vádiókat közül csakis *Stefkovicsné* van teljes beismerésben. A többi vádióti mindent tagad. A tagadásban különben előjár *Köny István*, aki még azt sem akarja beismerni, hogy valaha ismer-e volna *Stefkovics* nének. Érdekes alakja a bűnpörnek *Takács Gábor*, aki ma délelőtt jött el egy dektív kísérőben a tárgyalásra megjelölésben. A törvényték kérésére mindjárt le is tartóztatták a tárgyalás tartamára. Ítéletre csak a hét vége felé kerül a sor.

§§ **A pénztáros tövédsé.** A budapesti büntető-törvényték körülbelül egy évvel ezelött sikasztás miatt egyévi börtönrre ítélte *Lamotte* Vilmost, az Egyesült Fővárosi Takarékpénztár terézvárosi főkönyves pénztárosát, akinek kezén a takarékpénztár pénzéből 11 933 korona 95 fillér eltűnt. A pénztáros azzal védekezett, hogy tövédséből többit fizetett ki egy betevőnek, de az igazgatóság mégis elfelfüggesztette állását. *Lamotte* erre kétségbeesésben öngyilkossági kísérletet követelt el, de sebből fölépült s a büntető-törvényték elé került, amely elítélte. A királyi tábla és a Kuria azonban nem látta bebizonyítottának *Lamotte* bűnösségét és a vádiókat fölmentette, *Lamotte*

magá az átszervezett igazalm következtében kevés-
sebb utóbb meghalt. Halála után özvegye a fölmélet
juttatására hivatkozással, arra kérte a takarékpénztárt,
hogy a férje után őt megillető ezerötszáz korona
nyugdíjat fizesse ki. A takarékpénztár azonban azt
megtagadta, mire az özvegy a járásbíróhoz fordult.
Dr. Ráth bíró november 20-ára tűzte ki a tárgyalást
ebben az ügyben, amelynek befejezése elő gá-
zárkában nagy érdeklődéssel tekintenek.

§§ **A megzavart idill.** Varga Miklós meszáros-
segéd ez év június 16-án délután a Külső Váci-ut
mentén elterülő buzaföldön sétált szeretőjével, Kiss
Mari szobalányával. Sétálkozásban a leány megállott
virágot szedni, Varga pedig lehevert egy fatörzs
mellé a földre. Egyszerre csak észrevette Varga,
hogy a bokrok között két alak leseküldök utánuk.
Felkielt s odament az egyikhez, Linhardt Károly nevű
foglalkozás nélküli egyénhez s kérdőre vonta. Lin-
hardt erre marokra sorított kése nyelével Varga szá-
jára ütött, majd pedig a menekülő Kiss Mari után iramodott.
Varga magához térve, első megépítéséből szeretője
védelmére sietett. Ekkor azonban mellette termelt
Tichy Ferenc nevű cserépes s karját megragadva,
botját ráemelte és így megakadályozta abban Vargát,
hogy ráemeltét kiszabadítsa Linhardt Károly kezei
közül. Linhardt ezalatt a halálra rémült leányra kést
emelt s pénzt követelt tőle. Majd pedig a leány zse-
bébe nyúlt s ebből 2 korona 60 fillért vett ki. Ekkor
végre odaérkezett Varga Miklós is. Linhardt most ezt
fámadta meg s balkarján meg is sebezte. A támadók ez-
után elmenekültek. Linhardt Károly az eset következté-
ben meg is szökött. A budapest büntető-törvényszék es-
küdtörvényszéke ma vonta leleltésére rablás büntetése miatt
Tichy Ferenc cserépet. A tárgyaláson Tichy tagadta
a terhére rótt bünteselekményt s azt állította, hogy
Linhardt és Varga között szóváltásból verekedés kez-
dődött s ő — mivel Varga erősebb volt — Linhardt-
nak a pártjára állott. Ezzel szemben az eskü alatt
kiballagott tanak azt vallották, hogy Linhardt és
Varga követtek el a rablást. A bizonyítási eljárás be-
fejezése után a törvényszék dr. György Lipót védő
előterjesztésére — amelyhez dr. Hodászy Antal kir.
ügyész is hozzájárult — elnapolta a tárgyalást a vád-
lott Tichy Ferenc elmeállapotának megvizsgálása
céljából.

Nyitván.

A Szinye-Lipóczi
Lithion-forrás

Salvator kintnó sikerrel
használatik

vese-, húgybólyag- és kövszégbántalmak ellen, húgy-
dara és vizeleti nehézségeknél, a czukros húgyárnál,
továbbá a légző és emésztési szervek hurutainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csirmentes!
Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a
Salvator-forrás üzemeltetésénél Eperjemen.
Budapesten, főraktár Edesgaty L. urnál.

Étvágytalanság, emésztési zavarok

a legkönnyebben elmulnak rohtachi „Tempelforrás“ időközi ivás
Állat. Régebbi vagy chronicus bajoknál „Styriaforrás“ (erősebb)
használandó.

Nagybani rakár Magyarország részére: Hoffmann József Budapest,
Báthory-utca 8.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért
nem felelős a szerkesztőség.)

EGYESÜLTEK

(Alapítvány a magánisztitviseleknek.) A Ma-
gánisztitviselek Országos Szövetsége, melynek kötele-
kéhez már több mint 5000 magánisztitviselek tartozik,
mint az ország magánisztitviseleinek képviselője átra-
ban fejezte ki köszönetét ormódi Ormódy Vilmos
vezérigazgatónak 50.000 koronás alapítványáért, mely-
nek 2000 koronát kitevő kamatai valamely isztiviselek
leányának adatainak ki férjhezmenetelre alkalmas. E
nemes cselekedet mellán érdemelte meg, hogy az
Országos Szövetség kifejezést adjon a magánisztit-
viselek hála elismerésének.

(A Budapesti Orvosi Kör) tegnap tartott ülés-
ében dr. Gerber Béla a munkások kötelező balesetbizto-
sítása és a balesetértesítések címen tartott előadást. A
nagy számban megjelent tagok tetszéssel fogadták az
érdekes előadást.

TÁVIRATOK

Orosz-japáni feszültség.

Tokio, november 10. Katsura miniszterelnök ma
az orosz-ellenes liga küldöttségét fogadta. Katsura a
küldöttség előtt részletesen kifejtette annak szükségét,
hogy tekintettel a mostani helyzetre, melyet igen vál-
ságosnak mondott, a népből megérősíték az egyet-
értést és szolidaritást.

A kereskedelmi szerződések.

Bécs, november 10. A közös külügyminiszté-
riumban ma több óráhszatt tartó tanácskozás volt a
kereskedelmi szerződéses tárgyalások dolgában s az
Olaszországgal kötendő kereskedelmi szerződés-pro-
vizóriumot illetőleg megállapodás jött létre, amelyet a
két kormány elől terjesztnek döntés végett. Hír szer-
int, az idő rövidségére való tekintettel és a provizó-
rium sürgőssége következtében az osztrák és a magyar
kormányok közt már a legközelebbi napokban várható a
teljes egyetértés úgy, hogy a hivatalos tárgyalások már
a jövő hét elején megkezdődhetnek az olasz kor-
mánnyal. Remélhető, hogy az olasz kormány be-
fogja érni bizonyos olesó borfajtákra engedélyezendő
kivételek vámtételekkel, amely borok a hazai borte-
melésnek nem csinálnak jelentékeny konkurenciát.

Róma, november 10. A Tribuna írja: A Neue
Freie Presse azokról az előzetes értekezletekről be-
szélve, amelyek az osztrák-magyar-olasz kereskedelmi
szerződés tárgyában a Zanardelli miniszterium lemond-
ása előtt Rómában folytak, közöl egy római távirati
érintéselést, mely szerint az akudozások az új kormány-
nyal újra felvették és hozzáteszi, hogy a kormány-
körökben attól tartanak, hogy a nehézségeket növelni
fogják azok a javaslatok, amelyeket az osztrák és
magyar kormányok előterjeszteni szándékoznak, hogy
képesek legyenek ideiglenes vámegegyezményt kötni.
A Tribuna erre megjegyzi:

Elismertjük, hogy mindazok a nehézségek, amely-
ek a súlyos magyar válságból származnak, még
nincsenek elhárítva, de hozzátéhetjük, hogy itt sok
bizalommal vannak Tisza működése iránt, aki nagy
tehetségével, hazafiságával és jellemének erővel
fényesen tenntartja az apai hagyományokat és bizo-
nyára vissza fogja tudni állítani a magyar nemzet
lelkében a szükséges nyugalmat, hogy a nemes mag-
yar nemzet prosperálhasson úgy, amint megérdemli
és amint az olaszok óhajítják, akik nem felejtik el a
régii lojalitás barátságát, melyet Magyarországgal mindig
tenntartottak.

Uj olasz szenátorok.

Róma, november 10. E hó 18-áról kelt királyi
kézirat Deldotti hadügyminisztert és Mirabello tenger-
észtelügyi minisztert szenátorrá nevezi ki.

Roosevelt üzenete.

Washington, november 10. Roosevelt elnök a
kongresszushoz a rendkívüli ülészek megnyitása
alkalmából intézett üzenetében azt mondja, hogy az
Egyesült-Államok becsülete és érdeke azt kívánja,
hogy a törvényhozás a Kubával kötött kereskedelmi
szerződést hatályba léptesse. A kormány oly politikai
irányt választott, amely Kubának az Egyesült-Álla-
mokkal szemben különös állást biztosít. A Platt-féle
módosítás gondoskodik arról, hogy a kubai köztársaság
az Egyesült-Államokkal oly szoros viszonyban álljon,
hogy az Egyesült-Államok nemzetközi politikájának kö-
rébe bevonassék. Kubát ezért bizonyos fokig az Egye-
sült-Államok gazdasági politikájának kereteibe be kell
vonni. Az Egyesült Államok nem engedhetik meg
valamely idegen hatalomnak, hogy Kubát stratégiai-
ként megszállja. Kuba jóhiszeműségének bizonyítéka-
ként megengedje, hogy az amerikai érdekeknek a déli
vizeken való megóvása céljából, mely érdekek a
Panama-csatorna építése által még szaporodni fognak,
flotta-állomásokat létesítsen. Rövidlátó eljárás volna,
ha visszautasítanák az alkalmat, hogy a nagy kubai
kikötőbe irányuló amerikai kivitel fejlesszék és Kubát
kényszerítsék, hogy az Egyesült-Államok kárára más
országokkal létesítsen megállapodásokat.

A macedoniai reformok.

Konstantinápoly, november 10. Azok az újság-
hírek, hogy az entente-hatalmak a porta váaszát már
elintézték volna, valótlanak. A nagykövetek e tekin-
tetben kormányaik utasítását várják. A porta részéről
sem érkezett újabb hír. Ennélfogva azok a hírek,
hogy a porta záros határidőn belül tartoznék elfogadni
a követeléseket és a kényszereszközökkel való fenye-
getésekről szóló hírek időelőttiék és különösen alap-
talanok azok a jelentések, hogy a reformok ellenor-
zését az összes nagyhatalmakra ki akarják ter-
jeszteni és hogy egy konferenciát szándékoznak
egybehívni. Ma az a hír járja, hogy a nagyvezért,
aki tegnap még résztvett a német nagykövetnek és a
Moitke német iskolahajó tisztjeinek tisztelőre a Yildiz-
palotában adott ebéden, állásától elmozdították volna.
A porta erről sem tud. Mindazonáltal lehetséges, hogy
ez tényleg megtörtént, vagy legalább készülöben van,
mert a nagyvezér betegnek jelentette magát és ma
nem jelent meg a portán. Nem valószínűtlen a portán-
ak a kisérlete, hogy a nagyvezér-változással men-
küljön a megállapodásoktól és azokról a nehézségektől,
amelyeket neki a reformkövetelések okoznak.

Az armentièresi bérharc.

Armentières, november 10. 13.000 sztrájkoló
munkás és munkásnő kö.ül tegnap este 1300 bejelen-
tette, hogy ismét munkába áll. A gyárosok ma dél-

előtt gyűlést tartottak, hogy megbeszéljék a választott
bírószék döntésének kérdését.

Politikai harc Valeniában.

Valencia, november 10. Az egyik helyben meg-
jelent radikális újság szerkesztője előtt ma kemé-
nyen üsszetűttek Blasco és Sorjano radikális képvisel-
ők hívei, miközben egy embert megöltek és három
súlyosan megsebeztek.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, november 10. (A Budapesti Napló telefon
jelentése.) Eladott buza: tiszavidéki 8.35—8.80 K.,
marosi 8.30—8.55 K., bánási 7.80—8.25, mosoni
7.90—8.15, rozs: tót felvidéki 6.90—7.05 K., pestme-
gyei 6.75—6.95 K., magyar tengeri: régi 6.50—6.70 K.,
új 5.45—5.70 K., magyar zab: 5.55—6.15 K., váloga-
tot 6.60 K.

New-York, november 10. (Terménytőrsé.) (Zárlat.)
Gyapot: New-Yorkban nyelven 11.15—11.15, Nov.-re
10.80 (10.74). Februárja 10.96 (10.87). New-Orleans-
ban helyben 10.9/8 (10.8/8). — Petroleum: Stand white
New-Yorkban 9.30 (9.30). Stand white Philadelphian
9.25 (9.25). Refined in Cases 12.— (12.—). Credit
Balances at Oil City 1.77 (1.77). — Zsír: Western
steag 7.45 (7.45). Rohe és Brothers 7.70 (7.65). —
Tengeri irányzata engedő. — Decembe 49.5/4 (50.5/4).
— Márc-ra —.— (—.—). — Májusra 48.5/4 (48.5/4). —
Buza irányzata engedő. — Piros ózi helyben 85.5/8
(86.5/8). — Dec.-re 85.— (85.5/4). — Márc-ra —.— (—.—).
— Májusra 82.1/8 (82.5/4). — Júliusra —.— (—.—). —
Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.1/4 (1.1/4). —
Kávé: fair Rio 7. sz. 6.1/8 (6.1/8). — Nov.-re 5.45 (5.50).
Február 5.70 (5.85). — Lászl: Spring Wheat cears
3.65 (3.65). Ovisor: (8.5/16—8.5/16). Ón: 25.25—25.50
(25.25—25.50). Bés: —.— (—.—) 13.75 (13.82—13.75). (A
szárjelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 10. (Terménytőrsé.) (Zárlat.)
Buza irányzata állandó. Dec.-re 77.1/8 (77.1/8). Márciusra
—.— (—.—). — Tengeri irányzata engedő. Decem-
berre 42.1/8 (43.1/8). — Zsír: Január 6.75 (6.87).
Májusra 6.72 (6.85). — Szalonna short clear 7.87 (7.87).
— Sertészsír: Január 10.75 (11.97). — (A szár-
jelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK

Levél.

Sorjában, rendben, a hogy kaptam,
Kötöttem össze minden leveled
És képzeletben, gondolatban
Mégint, megint együtt voltam veled!...

Ha kell hogy minden véget érjen,
Mért hagyat nékem ezt emlékült itt,
Mért nem jössz titkon, észrevétlen
Elvinni tőlem a leveleid?...

Lásd, nincs erőm, hogy összetépjem
— A szívem tépém velük szeretszét —
És időz engem nappal, éjen
Ez a sok írott hangtalan beszéd.

Mig óráhszatt nézem, nézem,
A multnak minden perce megjelen
És elborítja lelkemet egészen
A százszor megfogadott szerlelem...

L-y.

† **Európa erdei.** Európa egyes országaiiban az
erdők nagyon egyenletlenül oszlanak meg. Legjobban
Anglia és Írország irtotta ki az erdőállományt. Az
erdőség az országok területének négy százalékát bo-
ritja el. Azután Dánia következik 6, Hollandia 7,
Spanyolország 13, Olaszország 14, Belgium 17, Francia-
ország 18, Szászország 20, Norvégia 21, Németország 23 és
Ausztria 30 százalékkal. Oroszországban az erdőség
a területnek 32 százalékát, míg Svédországban 40
százalékot foglal el. Ezek az országok faszükségletei-
ket nem elégítik ki a saját termelésükből. Anglia
például 400 millió koronát fizet külföldről behozott
fáért; Németország 280 millió, Szászország 12 millió,
Spanyolország és Itália 24 millió koronát. Francia-
ország 112 milliót ad ki külföldi fára és csak
32 milliót vesz be a sajátjáért. Egyedül Ausztria,
Svéd és Oroszország szállít több fát külföldre,
mint amennyit behozat. Ez a három ország aránylag több
fát termel, mint Kanada vagy akár az Egyesült-Álla-
mok. Husz év óta az épületlában a szükséglet sokkal
magasabbra hágott, mint a termelés, emelben a
tüzifa eladása hanyatlott. Különösen kelendő a cel-
lulóz elállítására alkalmas fa. Norvégiának celluló-
z-kivitele 1875-ben 8500 tonna volt, 1898-ban pedig már
315,000 tonnára rugott. Valamennyi állam arra törek-
szik, hogy az erdőségek rohamos kirtását szigorú
szabályokkal megakadályozza. A legjobb példával
Német- és Svédország járnak elől ebben a tekin-
tetben.

— Musset és az abszint. A tizenkilencedik századnak talán legnagyobb és legnemezesebb francia költője, Alfréd Musset, tudvalevőleg hatalmas ivó volt, ami tulajdonképpen nem tartozik a franciák szokásai közé. Azelőtt, mikor a tizenötödik és a tizenhatodik évszázad fordulóján Ausztria, Svájc, Franciaország, Spanyolország és Olaszország birbirtásért harcolt, nem így volt. A németek a gyújtogatási kedvükről voltak ott híresek, a svájciak a kegyetlenségükről, a spanyolok az erkölcstelenséükről, a francia lovagok pedig az ital iránt való különös hajlandóságukról. Talán ezektől a lovagoktól származik a költő, aki lóképp a George Sand-dal való szakítása után adta neki magát az ivásnak s élete utolsó éveiben különösen kedvelte az abszintot. Ha a poéta leült az asztal mellé és kezdte egymástán hozatni az abszintot, már előre reszkettek a párisi Café de la Régence pincérei és a gazda. Mert Musset ilyenkor képtelen volt hazamenni, hanem nyugodtan ille maradt a poharak között. Az ajtó elé mégsem tehetőek ki ilyen nagynevű embert. Végre a vén Chrétien főpincér kieszel egy eszt. Amikor elérkezett az ideje, hogy a kávéházat becsukják, a főpincér egy nagy poharat megtöltött abszinttal és az ajtóhoz vitte, miközben erősen Mussetre nézett. Tiszára automatikusan, mintegy hipnotizálva, követte a költő a pincéret az utóára. Ha azután kiért, a fürge Ganymed a ház kapuján keresztül hirtelen besurrant a csábító zöld itallal s aztán gyorsan bezárta a kaput, sorsára bízva a költőt.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A magyar államvasutak bevételeinek végleges leszámolása a folyó év július havában is elég kedvező eredményre vezetett, amennyiben csak 18.723.456 koronával záródtak, ami 663.956 koronával több, mint amennyi annak idején ideiglenesen kimutatottak és 922.091 koronával, vagyis mintegy 5%-kal több, mint az előző év megfelelő havában, megjegyezvén, hogy ezen többletől majdnem háromszázezer korona a személyforgalmi és több, mint hatszáz ezer korona az áruforgalmi bevételekre esik. Az év eleje óta július hó végéig voltak a végleges bevételek a személy-, katonai- és podgyászforgalomból 30.777.866 korona (+3.026.597); gyorsárak és teherárak szállításából 52.398.581 korona (+3.272.113); különféle bevételek 9.874.828 (+ 372.700) korona. Az összbevételek emelkedése tehát megközelíti a 6%-ot.

Gyors- és teherárak hához szállítása. A magyar kir. államvasutak a vasuti üzletszabályzat 68. §-a alapján már évekel ezelőtt rendszeresítette azon intézményt, hogy a budapest-józsefvárosi, budapest-nyugati és budapest-dunaparti teherpályaudvarokra érkező gyors- és teherárakat a címzeteknek saját szerződött fuvarosával hához szállítatta, és a címzett a Duna balpartján a IV—IX. kerületben vagy

a tisztviselő-telepen lakik. Ugyancsak a szerződött fuvarosával vámoztatja el a Budapestben átmenő és azon Budapestre helyben rendelt vámárakat is. melyeknek elvámolása a vasutára bízott; egyuttal a külföldről érkező — hához szállított — szállítmányok után kiállítandó árnylakozatokat is ezen megbízottja által állíttatja ki. Utánvételel terhelt, Budapestben a Duna jobbpartján Jakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes, tűzveszélyes és oly árak, melyeknek összességét az ily tonnát meghaladja, csakis a vállalkozóval kötendő elzertes egyesség alapján szállíttatnak hához. Jöggában áll ezenkívül mindenkinél, hogy a magyar királyi államvasutak igazgatósága által e céből szerződött fuvarosoknak közbenjárását kizáró utasítást adnasson. Ez utasítás az illető állomáson még az áru megérkezése előtt írásban nyújtandó. A hához való elszállítási díjak a következők: a) gyorsárakért: 10 kg. súlyig 30 fillér, 10—25 kg.-ig 40 fillér, 25 kg.-on feüli 50 kg.-ig 50 fillér, 50 kg.-on feüli minden megkezdett további 50 kg. 40 fillér. b) teherárakért: 50 kg. súlyig 40 fillér, 50 kg.-on feüli minden megkezdett további 50 kg. 30 fillér. A statisztikai árnylakozatok kiállításáért a vállalkozó nyilatkozatanként 10 fillért számíthat. Az árak hához szállítása esetén, ha az áru logasztási vagy vámilletéknek alávetésére nincs, s ha a címzett a fuvarlevélben kijelölt helyen feltalálható s az árut ott át is veszi, csak a fuvarlevélben felszámított összeg szedetik be. Ha az áru vámilletéknek vagy logasztási adónak van alávetésére a címzetnek kézbécsendő vámyuagya, illetve adóháza szerint fizetett vámilleték logasztási adó és vámközvetítési illetékek is megfizetendők. A szállítmányozó az árut a lakás vagy üzlethelyiség azon részébe tartozik állítatni, mely e célra neki kijelölött. Ha címzett az áru befurározása idején lakásán nincs, a másodsor, esetleg többször is megkísérelt kézbesítésért külön illeték nem számítható. Ha címzett az áru átvételét megtagadja, vagy azt a városnak más, nem a fuvarlevélben megjelölt helyére küldi, a visszavétel, ujra való elhozatal, vagy más helyre való szállításáért a díjszabásszerű illeték ujából felszámítható. Esetleges panaszok a budapest-jobbparti üzletvezetőséghez jutathatók.

Gyors- és teherárúfelvétel hely Budapest-Lipótvárosban. A magyar királyi államvasutak igazgatósága már évekel ezelőtt Budapest-lipótvárosi városi-iroda címen írodát rendezte be a Lipótvárosban — Arany János-utca 21. szám a. a. — ahol a vasuton elszállítandó gyors- és teherárak 1000 kg. súlyig feladhatók, melyekről végleges átvételi elismervények (teladási venyek) szolgáltatnak ki. Terjedelmes, tűzveszélyes és oly árak, melyeknek vasuton való szállítása különös feltételekhez van kötve, a felvételt alul ki vannak várva. Hivatalos órák hétköznapokon reggel 8 órától 12 óráig és délután 2 órától 7 óráig vannak megállapítva. — a törvényes munkaszüneti napokon azonban az iroda nincs nyitva. Az ezen városi irodában feladott árúknak az illető pályaudvarokra való kifurározásáért következők illetékek számíttatnak fel: a) gyorsárakért: 10 kg. súlyig 20 fillér, 10—50 kg-ig 40 fillér, minden további 50 kg-ig 30 fillér; b) teherárakért: 50 kg-ig 40 fillér, minden további megkezdett 50 kg-ig 20 fillér. Mint-hogy a szállítmányok csekély díjazásáért a fő- és szekváros IV—IX. kerületeiből a lakásról ezen városi felvételi irodába is elszállíttatnak, — a szállító közönség azon előnyös helyzetben van, hogy szállítmányait nem kénytelen a tövölös pályaudvarokra tetemes költséggel személyesen kiszállíttatni és ott a feladóveny átvételéig órákat eltölteni, — hanem módjában áll ezen teendőit egy levelező-lap

ujján a vasutintézettel közvetlenül elvégeztetni, — miért is a magy. kir. Államvasutak igazgatóságának ezen intézkedése a szállító közönség érdekét nagy mértékben előmozdítja.

Liszt. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A liszt-üzlet e héten élenkség tekintetében a mult hetet túlszárnyalta, mert egy a köfött üzletet, mint a szállítók jóval nagyobbak voltak. Ezen élenkség oka nem éppen a gabonapiaci árfluctuációban keresendő hanem arra is enged következtetni, hogy venünk kötései már végüket árják és így kötések eszközlése váltak szükségessé. Finom és goromba korpákban a kereslet megcsökken és újabb kötések csak árengedményekkel voltak perfeccionálhatók.

Átlag átlagos árak 50 kilogrammonként zsákostul

Budapestre szállítva:

Szám:	0	1	2	3	4	5	6
Ár kor.	12.70	12.30	11.90	11.30	10.10	10.50	9.90
		7	7½	8			
		8.90	8—	5.90			
	Finom korpa:			Goromba korpa			
Ár: korona	3.90						4.10
	Dara:		AB	C			
			13.20	12.60			

Vetőmagvak. (Mauhinér Ödön tudósítása.) Ugy látszik, hogy a német magkereskedők mult hó 26-iki országos értekezletén némileg tisztázta a löhere- és lucernamag üzlet helyzetét. Bár rendszerint ily gyűlések iolelékútki a piacot és áremskedést idéznek elő, ez esetben közvetlenül az értekezlet után az irányzat meglanyhult. Vöröshermag. (Löhernmag.) A kínálat meglehetősen élénk. De vételkedv hiányában a forgalom csekély volt. Lucernamag. Az eddigi szilárd irányzat egyelőre megszűntnek tekinthető, mert kitűdött, hogy a francia termék ugy mennyiségre, mint minőségre nézve jobb mint hiszik. Az utóbbi napokban beállott árnyalattal teljesen jogosult. Takarmány-répmag. Külföldről érkező jelentések szerint a termés mennyisége nem kielégítő. Fűmagvak. Az árak hanyatlottak. Ballacimmac. Egy nagyobb tétel 50 kilogrammonként 14% koronáért adatott el állomás. Jegyzések nyersárúért 50 kilogrammonként Budapestben: Vöröshermag 51.—61.—K. Lucernamag 50.—61.—K. Fehéshermag 65.—70.—K. Ballacimmac 14.—15.—K. Thyothusmag 24.—25.—K.

Vásárosarnok. (Vámos és Brüst hatósági közvetítők üzleti jelentése.) A mai hévívásár forgalma élénk vételkedv mellett jó letoyásu volt, a pacra került ár kielégítő magas áronak nyert elhelyezést. Részleteiben a következőképp alakult az üzlet: Huszjék: Vidéki marhahas eleve 70—85 fillér, háttaja 60—104 korona mértémszánkánt. Lehúzott sertés 104—112, sertésbuzi szálnovával 106—116 fillér különként. Öfött borjúk bőrből hosszan mérve, súlyevonás nélkül 95—112 fillérről voltak a forgalomban különként minőség szerint. Birkahus kilója (0—0 fillér minőség szerint. Tojásban változatlannul szilárd az üzlet. I. r. iriss felt. ár tartósan jó kereset és ma már megbízhatón iriss árúért 88—90 gyengébb minőségűért 80—84 apadt tojásért 68—74, meszes toásért 70—76 koronát fizettek a vevők eredeti ládánként. Tejtermékekben is napról-napra javult az üzlet, a hozatalok emelkedő áronak talának kés séges vevőkre. Ma I. r. szöv. teavaj 2.20—2.40, jó iriss főzovaj 1.90—1.70 tenaturó 20—25 fillért jegyezett különként minőség szerint. Vágott baromfi: I. r. szépen tisztán kezelt hizott ludak kilója 105—114 gyengébb minőségű 100—106 fillérről kelt el minőség szerint. Éő-baromfi: Rántani való csirke 100—140, sütni való 150

REGÉNY

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(18)

Mások a legboldogtalanabbak, a jószág neves ösztönével jöttek a világra és lépteikre a kiméletlen támadók nagy száma leselkedik. Mindentört vetettek ki ellenük, mindentört kíméletük őket, küzdeniök kell elejétől végig, szüntelenül, kegyelem nélkül, kimerült erővel, szívük elemésződik a győzelemmel állandó lázában és az új küzdelemről való feszült félelemben, kiszolgáltatva a rossz indulatoknak, csak ellenségek veszik őket körül, a vérük, idegeik, izmaik, képzeletük szövöttek ellenegyetlen egy szándékkal, egyetlen egy célra... a bűnre.

Ez a sors volt az én ösztályrészem. Jó háflamokkal születve, szöröközött kedélyem és korai érettségem által tölölődésre ösztönözve, gyermekkoromtól kezdve kinyzó tanulmány tárgyává tettem, korán felnyit szemem nyomorúságom iránt és el kezdtem számon kérni életemet olyan korban, amikor csak felejtéshez ért ember. Gyermekes makacsággal fölleptem bensőmben és csakhamar sikerült leraknom a végzetlesem és okadatlan nyűg első követ, önmagam ismeretének körét. Az első megtett lépés rászállított a másodikra és a gyors haladásra a keserűségek és ösüggedések durva ösvényén. Éveim naiv tapasztalatlanságától és a jó iránti mély fogékonyságtól vezetve szigorú és kegyetlen önmagam iránt; türelmesen kutattam szívemben; elemeire szedegettem minden izemet, ahol gyarlóság volt, bünt láttam, ahol bűnös hajlam, örvényt láttam

tátogni. Visszariadtam tőle; attól fogva elhatároztam, hogy megjavítom természetemet és ráfordítottam minden fogyvert, amelyeket az ész diktált. Erősen küzdöttem; pihenés nélkül üldöztem a kísérteteket, amelyek lelkiismeretemet elhomályosították. Ez a titokban vállalt és végrehajtott küzdés egy darabig csalódásba ejtett önmagamról; azt hittem, hogy erős vagyok, tetszelegtem ebben a szerepben. Pedig gyöngye voltam és csak korán szedtem össze összes erőmet, hogy szembe-helyezzem őket a még gyermekes szenvedélyek támadásának. Öszlön volt vagy okosság és én egy pillanattig az akarat erőlyének tudtam be. De nem sokáig ejtettem magamat csalódásba. Később, amikor ütött a nagy megpróbáltatások óraja, amikor valóságos ellenségekkel kellett szembe-szállnom, erőm hirtelen csökkent.

De most is erősebb volt az ösztön, mint az akarat, és végsőig védekeztem. A jó iránti fogékonyság és a rosszra való csábítás e szakadatlan elkeseredett harcban nyomorultól teltek el leg-szebb ifju éveim. A pályadíjéket sóvárgott változás káromra következett be. Kedélyem komor-sága melancholiává fajult, okosságom aggdó óvatossággá, szelidségem legyőzhetetlen félnkséggé vált. Aki erős, szigorú, kéllehelten voltam szenvedélyeimmel szemben, gyenge voltam, mint a gyermek, az emberekkel szemben; aki rendkívül ügyességet tanusítottam szívem legtitkosabb indulatainak kitalálásában, zavartan és félnken viselkedtem a világban, amelyet nem ismertem. Korai tudásom terhemo volt; okosnak tartottam magam és talán az voltam a kutatásban, de illogikus a végső következtetésekben. Itéleteimet hamar, határozottan megalkottam, mindent általánosítottam; az első látásra itéltam az emberek felett és valameny-nyenlen jók vagy megrögzötten rosszak voltak; jók azok, akik nem mutatták a rajtam észlelt bűnöket, nagyon rosszak a többiek. Rend-

kívül természetes vallomás volt ez annyi fáradozás után; de még inkább egyike azoknak a számos fegyvereknek, amelyeket az ellenem folytatott háborubam használtam. Eppen ebben volt termékeny és találékony képzelőtehetségem és minden pillanatban új eszközöket kínált bajom ellen. Egy példa, egy mondas, egy ötle, minden talált egy rugót lelkemben, ott a töprengés folytán megélesedett és fegyverré vált. De ahol képzelődésem nem ismert határokat, az a segédeszközöknek megválogatása volt terveim meg-rögzítése végett. Furesz fogadalmak, ünnepléyes és csodálatos szerződések, mindennap megszerve és minden nap megújítva aggodalmak és lelki kínok árán minden értékké vált szememben. Hogy bizonyos hibákba ismét be ne essem, egybek közt két komikus ötletem támadt, a hüvelyk-ujjamat körülcsavartam cémszálygyűrűvel és ezt a gyűrűt állandóan mementogyannt hordtam. De lassankint megszoktam a gyűrűt, úgy hogy le kellett húznom az ujjaimról, hogy ugyanazt a hatást érjem el. Ez preventív szer volt, de volt egy megtörő szerem is, amely egy tábléskából állott, amelyre minden visszaseskor egy keresztet jegyeztem fel. Ez a tábléskas rövid idő alatt úgy festett, mint egy temető, és kétségbeesésemnek, könnyeimnek új táplálékot adott. Mindez gyermekes és nevetésges volt és mégsem tehet az ember többet és jobbat maga ellen. Most nevetek rajta; de akkor vértett mellette a szívem.

Mit használt nekem korai bölcsességem? Mely gyümölcsöket érlelt meg javamra? Nem tudom. Csak annyit tudok, hogy már előre kiállottam a lelkiismereti rémlet, a esüggedés szenvedéseit, a lelkiismereti kínok mérget; emlékszem a körülöttém támadt dűrességre magányra, amelyben mindenki elhagyott engem.

(Folytatás következik.)

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 10. —

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Szénássék Zoltán... Kinevezés. A igazságügyminiszter Pentelényi Jánost...

Napirend.

Naptár. Szerda, november 11. — Római katolikus: Márton. — Protestáns: Márton. — Görög-ország: (október 29.) Anasztázia. — Zsidó: Marcheschwan 21. — Nap kel: 6 óra 44 percekor. — Nyugszik: 4 óra 12 percekor. — Hold kel: 10 óra 37 percekor éjjel. — Nyugszik: 12 óra 8 percekor délelben.

A miniszterek nem jönnének. A képviselők csöke fogad 9—10-ig. Nemzeti Múzeum. Keptár. Nyitva van d. e. 9 óráig délután 1 óráig. Országos keptár az Akadémiában délelőtt 9—1 óráig.

Nemzeti Szalon őszi tárlata nyitva délelőtt 9 óráig este 8-ig. Belépő-díj 1 korona.

Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-10 1 óráig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—1-ig. A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) Nyitva délelőtt 10—1 óráig. Belépő-díj 1 korona.

A kereskedelmi és szparamára könyvtára (Szemere-ut 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 óráig 1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12 óráig és délután 3—8-ig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sölyom-utca sarkán, reggel 8 óráig este 6-ig.

Allatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság; kereskedelmi szakosztály, tudakozó-osztály és keleti miniatúra V. kerület Váczi-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. Házai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá ház-házi kiállítás (melyben az üzletvezetés arányait és az üzletvezetőket is) nyitva délelőtt 9 óráig 12 óráig és délután fél 3 óráig fél 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetője (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váczi-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, november 10.

Hazánk időjárása egészen vége száraz és enyhe. Nyugaton és délelben ma reggel sok helyütt köd van; gyenge éjjeli fagyok főleg a nyugati megyékben voltak.

Az északnyugati depresszió Skandinávia fölé került és nagymértékben megerősödött, minek következtében a maximum nyugatra szorult.

Európában az idő enyhe. Kisebb esők előfordultak Németország, meg Ausztriában.

Küldés: Lényegtelen hálvtalozással, tulnyomóan száraz idő várható, helyenkint köddel.

Vizálla.

Table with columns for dates (Nov. 10, 9, 8) and names (Dna, Duna, Móra, Vág, Ébá, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Latorca, Laborca, Ung) and results.

Advertisement for 'AZ ANGOL KIRÁLY' 12 IV. Károly 16 Körút' featuring a man and child, with text 'Legnagyobb férfi, fiu- és gyermekruha áruház.' and 'KLEIN és SCHWARZ, férfiszabók.'

Advertisement for 'RUSKIN ÉLETE ÉS TANITÁSA' by GEÖCZE SAROLTA, 'GUMMI és HALHÓLYAG', and 'Forduljon Sternberg bankházához'.

Advertisement for 'Magyar királyi államvasutak Üzletvezetőség Szeged, 31721/903. III. szám.' regarding railway matters and 'Pályázati hirdetmény.'

Advertisement for 'Magas jutalékkal felvétetnek' regarding recruitment and 'Ajanlatok intéződik a "Szerencse Híradó" kiadóhivatalának, póstafiók 180, Budapest.'

Advertisement for 'Oh jaj! Éljen!' featuring 'EGGER mellspasztillát' and 'NADOR' gyógyszerár' with illustrations of a man and a woman.

Advertisement for 'SPECIALISTA' featuring 'KELETI J. orvos-sebészeti mű- és kótszer-gyára (alap. 1878.)' and 'Bpest, IV., Koronaherceg-utca 17.'

Advertisement for 'AZANKER' 'élet- és járadék-biztosító-társaság.' with details on capital and insurance terms.

Advertisement for 'Biztos gyógyulást keresőknek' and 'Dr. Garai Antal' with details on medical services.

Advertisement for 'Dr. Garai Antal' with details on medical services and contact information.

Csak tények bizonyítanak!!

A legutóbbi időben a magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjátékban a következő nyereményeket kiválóan szerencsés bankházunkban nyerték és fizettük ki vevőinknek.

Nyeremény:	szám:
605.000 kor.	57080
100.000	94780
90.000	109780
60.000	51613
40.000	96626
30.000	83604
30.000	84324
15.000	35357
10.000	6307
10.000	23096
10.000	35338
10.000	40962
10.000	64430
10.000	83712
10.000	101434
10.000	4064
10.000	15653
10.000	32110
10.000	38151
10.000	44319
10.000	55513
10.000	65658
10.000	75922
10.000	83261
10.000	83612
10.000	89308
10.000	92743
10.000	100359

Nyeremény:	szám:
100.000 kor.	52528
90.000	83610
80.000	83061
60.000	76347
30.000	38928
30.000	83709
30.000	91184
15.000	51401
10.000	6446
10.000	26244
10.000	35384
10.000	48571
10.000	64444
10.000	91389
10.000	978
10.000	8624
10.000	17741
10.000	34489
10.000	38185
10.000	46913
10.000	60039
10.000	74386
10.000	83116
10.000	83490
10.000	84325
10.000	89316
10.000	92747
10.000	107440

Nyeremény:	szám:
100.000 kor.	74366
90.000	92787
70.000	81161
50.000	4036
30.000	51382
30.000	83762
20.000	82276
15.000	86927
10.000	15661
10.000	26293
10.000	35399
10.000	59525
10.000	83015
10.000	96851
10.000	4010
10.000	12308
10.000	26297
10.000	38106
10.000	38921
10.000	55193
10.000	60598
10.000	75915
10.000	83240
10.000	83518
10.000	84711
10.000	89367
10.000	94570
10.000	109924

és még sok más nyereményt.

Különösen figyelmeztetjük a n. erd. közönséget, hogy fenti nyereményeket **CSAKIS a magyar osztálysorsjátékban nyerték nálunk.** — Ennélfogva joggal állíthatjuk, hogy főáruháza kiválóan szerencsés és igen nagy örömeinkre szolgált, hogy nagyrabecsült, hű vevőink közül sokan szerencsések lettek.

Huzás már november hó 19-én és 20-án.

Az I. osztályu sorsjegyek hivatalosan megállapított árai:

egy egész eredeti sorsjegy frt **6.-** vagy kor. **12.-**
 egy fél eredeti sorsjegy frt **3.-** vagy kor. **6.-**
 egy negyed ered. sorsj. frt **1.50** vagy kor. **3.-**
 egy nyolcad ered. sorsj. frt **-.75** vagy kor. **1.50**

Török A. és Társa

bankháza

BUDAPEST,

Főüzlet: TERÉZ-KÖRUT 46/c.

Fiókok: Váci-körut 4. szám. Muzeum-körut 11. sz. Erzsébet-körut 54.

Sürgőnyczim: **TORÓKBANK.**

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szerda, 1903. november hó 11-én.
Hunyadi László.
Nagy opera 4 szakaszban. Zenéjét szerzte Erkel Ferenc. Szövegét írta Egressy B.

Személyek:
V. László Gábor Mária Szilágyiné
Czillei Urik Kornai Erzsébet Krammer
Hunyadi L. Broulik Rozgonyi Mihályi
Hunyadi M. Szeyer I. Egy zenesz Kárpát
Gara Noy D.
Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. november hó 11-én.
A titok.
Vígjáték 3 felvonásban. Írta Wolf Pierre. Fordította: Fái J. Béla.

Személyek:
Jauvenel Újházi Trévous Nádai
Jauvenel-né Rákosi Langeacné Helvey
Henry Dezsó Geneviève Paulay
Sautenayné Lánzy Marie Ligeti
Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. november hó 11-én.
A csodagyermek.
Bóhózát 3 felvonásban. Írták Gavault és Charvay. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:
Elise Varsányi Paradeux Fenyvesi
Georges Góth Irén Tanay
Croche Hogedüs Lansquet Vendrei
Borthe Haraszthy Hernani Tapolczai
Langruné-né Gazi M. Marguerita Kész
Lescaplier Szerényi Suzanne Varga
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. november hó 11-én.
A vándorlegény.
Nagy operett 3 felvonásban. Írták West és Schnitzer. Ford. Faragó Jenő. Zenéjét szerzte Eysler Odón.

Személyek:
Fülöp herceg Hegyi Csepő Kiss M.
Lola hercegnő T. Harmat Líbuska Krescsányi
Nikél Delai Apró Ujvári
Oleander Láng Részkető Nagy
Straubinger Kovács Kanosos Irsai
Oculi Komlósi Bonifác Pázmán
Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. november hó 11-én.
A drótosztót.
Nagy operette előjátékkal, 2 felvonásban. Írta Leon Viktor. Fordították Ruttkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzte Lehár Ferenc.

Személyek:
Günther Fenyéri Pfefferkorn Sziklai
Mici Révész Zsuzsika Szentgyörgyi
Jankó Rnbos Milos Heitai
Kezdeté 7 1/2 óraker.

KIRÁLY-SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. november hó 11-én.
Aranyvirág.
Operett 3 felvonásban. Írta Martos Ferenc. Zenéjét szerzte Huszka Jenő.

Személyek:
Potyoviov Grúgyi Carina Hídvéghy
Beppo Vérsel Stano Ellen Szamosi
Silvio Csizsér Gaudl Harry Ferenoy
Carló Torma Egy ifju Gabányi
Aranyvirág Fedák Meridon Lise Baracsi
Tina Csatali J. Diaz Diana Szentgyörgyi
Lola Sátori Fogadás Körmondi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. november hó 11-én.
Az éjféli nap országa.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.
Szerda, 1903. november hó 11-én.
Othton.
Dráma 4 felvonásban. Írta Sudermann Hermann.

Személyek:
Schwartz Gál Augustus Lendvayné
Magda Márkus Franziska Györgyné
Mariska Nagy Ib. Wendlovsky Nádai B.
Kezdeté 7 óraker.

„Alexander“
petroleum tüzelés és fűző
KÁLYHÁK
Ikereszt és nékül, szagtalan, korom nélkül.
Nagy tüzelő hatással.
Kövén petroleum fogyasztás.
Egyszerű kezelés.
Brunner Testvérek
BUDAPEST,
IV., Koronaherceg-u. 3.

Hétfőn, november hó 23-án, nagy vígadó termében
II. és bucsu dalestély
Alessandro
BONCI
Jegyek 10, 8, 6, 4 és bemenet 2 korona, a „Harmonia“ zeneműkerekedésben kaphatók.

FŐVÁROSI ORFEUM
VI., Nagymező-utca 17.
Ma és mindennap
Angelo
első porcellán-képei.
Flem és Brook Brothers Dam Prof. Thereses stb. stb.
A két igazgató.
Pajkos diákok.
A télikortban reggel 5 óráig Vörös Étek cigányzenekara hangverseny.

SIMPLICIUS
Barcza József és Kiss Babári Dezső világhírű kaposvári zenekara naponta a „BUDAPEST“-kávéházban, Andrassy-ut 27. szám hangverseny.
Számos látogatásért és SPIEGEL IGNÁK, „Budapest-kávéház“ és az „Érdélyi mintavendéglő“ tulajdonosa.

Pontos és legjobb ÓRÁK
5 évi jóállás mellett.
Egyházi szent edények, keresztelő kannák, ékszerék, erőszeküzök
részletfizetésre is.
Javításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok — Árjegyek 2000 rajszal ingyen és bérmentve.
POLGÁR KÁLMÁN
műtörés
Budapest, Erzsébet-körút 29. szám.

Nevelőnőket
német, francia nyelv és zongora ismerettel, német és francia bonnák, gyermekekkel, korrektorokkal legelőkeltebben ajánl és helyz Lipóczy József elhelyezkedésére, király-körút 17. II. em. 23. Orszy-féle ház.

Huzás már november 16-án.
Jósziv-sorsjegy
Főnyeremény 30.000 korona | Évenként 2 huzás.
KAPHATÓ
36 havi részletfizetésre
HAVIFIZETÉS
5 darabra 2 kor. 20 fill.
10 darabra 4 kor. 40 fill.
Már az első részlet beklődése és 35 fill. póstadij ellenében megkellő a sorsjegyet sorozat és azamat tartalmazó részletet 2 részlet egyezőre való beklődésénél 3 részlet nyugtatásig, tehát egy részlet ingyen nyugtatást.
FLEISSIG SÁNDOR **BANKHÁZ**
Budapest, Erzsébet-körút 2.
AZONNALI JÁTEKJOG.

Vezérképviselő Ström & Fils-től Páris
Automobil-
börk abát K. 32., börnadrág K. 32., nadrágtakaró 45., Paraplui de Chanfour K. 70.— stb. Rothberger Jakab és kir. udvari szállító, Budapest, IV., Váci-utca 6. szám.

HÁZASSÁGI PEREK ÉS ELJÁRÁS
HÁZASSÁGI PEREKBEN.
Írta: KNORR LAJOS ügyvéd, ny. táblai bíró, stb.
E könyv egybefoglalja a házassági perekre vonatkozó összes jogszabályokat úgy, hogy annak nemcsak a szakember, hanem a perlekedő házastest is hasznát vehetik.
Ára angol vászonkötésben 2 korona.

Kapható az **Athenaeum** r-társulatnál (Bpest, VII. ker., Kerepezi-út 54.) és minden hazai könyvtárakban.
3.95

A TELJES NAPÍRAT
Kapja meg nálam sorsjegyjelért és UGYANAZON SORSJEGYEKET visszavonható kényelmes havi törlesztés ellenében
ELZÁLOGOSÍTOTT
sorsjegyeket kiváltak és a fenti mód szerint előálló feloszlógot készpénzben kifizetnek.
Kérem a zálogjegy beklődését
Fleissig Sándor **BANKHÁZ**
BUDAPEST
Erzsébet-körút 2.

Ellismert kiváló jó minőségű saját készítményű férfiruha.
LUKÁCS GYULA férfiszabó, BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos-utca 18. (az Udvari-kávéház mellett).
Dus választék fiu- és gyermekruhákban. A szabott ár minden darabon látható.
Mértékesítő megrendésekre csakis kiváló jó minőségű — honi és angol szövetekert tartok rakomány. — Mintákat kívánatra bérmentve küldök. — Vidéki megrendések pontos n és telkiismeretesen eszközölnek.

XXIII-ik cs. kir. államsorsjáték.
Ezen Ausztrában egyedül törvényesen engedélyezett pénsorsjáték 19.52 nyerceményt tartalmaz készpénzben 512.880 korona összerzőkben.
A főnyeremény 200.000 koronára rug.
A nyeremény kifizetéséért a csász. kir. lottóigazgatók kezdesdik.
A huzás visszavonhatatlanul 1903. évi december 17-én fog megtartatni.
A sorsjegyek Bécsben a csász. kir. Államsorsjáték osztályánál, III. ker., Vardere Zollamtstrasse 7. sz. a., továbbá a lottóigazgatókban, dohányüzletekben, adó-, posta-, táv-írás- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvédők részére ingyen adatkak ki.
A sorsjegyek portmentósen küldetnek szét.
A csász. kir. lottóigazgatói igazgatóság
Államsorsjátéki osztálya.

Fontos! Biztos jövő!
Vasuti altisztek, esendőségi és katonai altisztek, pénzügyőrök, vasuti altisztek, posta és távirás, alkalmazottak; közigazgatási és bírósági díjokok figyelembe.
Mindazok, kik bármely iskolai vagy szakmájukhoz szükséges kvalifikációt nem szerezhettek meg vagy csak pályán lényeg megkötés és állandó állást és így biztos jövőt kívának szerezni, rendelék meg az éppen most megjelent Gilányi-Vaszkó-féle
„Vezérkönyv az általános műveltség terjesztésére“
című könyvet, melynek segítségével bárki minden más könyv nélkül magán-utón önmaga képe és jogait iskolák vagy osztyárok tananyagát megtanulni és abból sikeres vizsgálatot tehet. E könyvet minden intelligensebb, falusi iskolát végzett egyen sikeres használnia. Könnyen érthető, világos, népszerű módon tárgyalja az összes előirt tananyagot. Tartalom: Számítás, Algebra, Egyzetek könyvtel. Természetrajz, Természettan, Csillagszázad földrajz, Néprajz, Magyar nyelvtan. A magyar iskola helyesírás. Versek, Sillabizsika, Német nyelvűtan. Német olvasmányok. Földrajz. Világtörténelem. Magyarország története, Földmérés. Ábrázoló geometria, Függvények. Utasítás a tanuláshoz. A **„Vezérkönyv“** ára a rondas iskolai tankönyvek árának negyedrészé 8 koronán, mely összeg előre való beklődése esetén a munkát azonnal és bérmentve küldi a kiadóhoz.
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvtérkeskedés
Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Király színház	Urania színház
Csütörtök	Ködkirály A csavargó és a királyleány	Ujabb veszedelem	Az okos bolond	Vándorlegény	Grant kapitány gyermekai Tavas	Aranyvirág	Az éjféli nap országa
Péntek	Nincs előadás	Macbeth	A csodagyermek	Vándorlegény	Tavas	Aranyvirág	Az éjféli nap országa
Szombat	Nürnbergi mestertársadékok	Macbeth	A csodagyermek	Senki	A drótosztót	Aranyvirág	Az éjféli nap országa
d. n. Vasárnap este	Windsori víg nők	Aranyember Ujabb veszedelem	Dr. Nebántsvirág A csodagyermek	Senki	Fau rossza Tavas	Aranyvirág	Berim élet Az éjféli nap országa

A titok nyitja rendszerint igen egyszerű. Akármilyen egyszerű dolog jelenik is meg előttünk, a mely csodával határosnak látszott, mi-helyt megmagyarázzák az igazi okát, rögtön így kiáltunk: igazán milyen egyszerű, milyen könnyen megérthető. Az igazi nagy dolgokat nem is tartják titokban, hiszen irántuk mindenki nagy érdeklődést mutat és csak természetes az a kíváncsiság, a mely velük szemben megnyilatkozik. Hisz mindenki már előre számítgatni kezdi azt a hasznót, mely abból a társadalomra vagy reá hárulhat. Mint minden titoknak a nyitja igen egyszerű, bárha valójában csodálatos dolognak látszik az, annak is igen egyszerű nyitja van, hogy évek óta a szerencse miatt árasztja el a Hecht Bankházat oly tüneményes módon, hogy huzásról huzásra egyforma szerencsével özönlének hozzá a főnyeremények. Nemrég történt, hogy szerencsés vevők megnyerték a Hecht Bankháznál vásárolt sorsjegyen a hatszáztízezer koronás főnyereményt, melyhez fogható nemcsak hazánkban, hanem egész Európában sem nyertek. Azóta állandó a szerencse a Hecht Bankháznál, a legtöbb 20.000 koronán felüli nyereményt a bankház vevői nyerték és megtörtént azon egyedül álló eset a főnyeremények történetében, hogy kétszer huszonegy óra leforgása alatt egy kétszázezer, egy százezer és egy harmincezer koronás nyereményt nyertek a Hecht Bankháznál, 1903. július 2-án pedig a bankház vevője nyerte az osztrák vörös-kereszt-sorsjegyen a negyvenezer koronás főnyereményét. E csodálatos szerencse titkának nyitja pedig igen egyszerű, mindenki, a ki főnyereményre tör, a Hecht Bankháznál vásárolja sorsjegyét és a bankház oly pontossággal és lelkiismeretességgel áll Fortuna szolgálatában, hogy ez a szerencse nem véletlen, hanem kiérdemelt szerencse, miért is ne adja fel soha senki a reményt, hanem bizonnyal a Hecht Bankház szerencséjében és az ott vásárolt osztály-sorsjegyében. Egyszerű lesz előtte azután a dolog nyitja, ha a szerencse kedvezése folytán látni fogja, hogy főnyereményhez jutott. A titok nyitja ez és mindenkit rávezethet a szerencse kedvezése, ha nem tétovázik és sorsjegyét megvásárolja a legszerencsésebb helyütt, a Hecht Bankháznál, Ferenczietere 6. szám.

Csak tények bizonyítanak.

Rövid időn belül nálam a következő főnyereményeket nyerték:

602000	kor.	62551	számra
400000	"	11119	"
400000	"	28916	"
400000	"	33464	"
100000	"	42758	"
100000	"	49878	"
100000	"	87991	"

Hivatkozva ezen egyedülálló eredményre, ajánlok a XIII. magyar kir. szab. osztálysorsjáték

november 19-én és 20-án

megtartandó elsőosztályu huzásához

Egész Fél Negyed Nyolcad sorsjegyet
12.— 6.— 3.— 1.50 kor.-ért.

GAEDICKE A.

Budapest, Kossuth Lajos-utca II. sz.

Fiók: Erzsébet-körut 14. szám.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek!

NÉLKÜLÖZHETETLEN HASZNOS KÖNYVEK,
melyek egy az ATHENAEUM kiadóhivatalában, mint minden hazai könyvkereskedésben megszerezhetők.

Testgyakorlás.
Szászcsanak Frigyes. Úszás. Képekkel. Ára 50 f.
Orvosi szobagyimnasztika. Schreiber dr. 28 ábrával. Ára 2 K

Perlekedés.
Jogi tanácsadó. Irta Fodor S. Nélkülszertelen utamató mindenféle okiratok megismerésére és a hatóságokkal való érintkezésére. Ára 8 K
Házassági perek és eljárás. Irta Márk István. Ára 2 K
Kézikönyv esküdtek számára. Irta Vámbéry Ferenc. Ára 2 K

Társasjátékok.
Szomszédias István. Kártya-Codex. Jókai, Balogh Jenő és Társai. Mikszth. Hercegek, Bródy és Ambrus közreműködésével. Ára 2 K 40 f.
A sakkjáték tankönyve. — Kezdek és haladók számára. Irta Márk István. Ára 4 K 50 f.
Tom-Tit száz kisérlete és produkciója. 2 kötet. Több mint 300 képpel. Egy kötetnek ára 4 K

Vadászat.
A vizsla idomítása. — Irta Fényes József. Függelékkel: Réteg ebek 570000. Ára 6 K
Az apróvad vadászata. Irta Diesel-Mika. 350 remek képpel. Díszmű. Ára 30 K
Vadászművész. Magyar-német és Német-magyar. — Irta egy öreg vadász. Ára füzve 1 K 60 f.

Postafordultával küld
Önök kívánatra
Sternberg bankház
Budapest
V., Nagykorona-utca 15.
szerencse-számokat
A november 19. és 20-án megjártó huzásához.
Egész sorsjegy K 12.—, fél K 6.—, negyed K 3.—, nyolcad K 1.50.

Magy. kir. Államvasutak. 153680/903. sz.

Pályázati hirdetemény.

Az alírott igazgatóság a m. kir. Államvasutak részére a jövő 1904. évben, illetőleg 1906. év végéig különféle terpenint olajokból felmerülő szükségletének szállítást biztosítani kívánván, ezenel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírt tárgyú képező egyes cikkeket feltüntető jegyzék, mely egyszerűsített ajánlati mintául szolgál, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módok, valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamarránál megtekinthetők és a m. kir. Államvasutak igazgatóságára anyag- és leltárbeszerzési (AIII) szakosztályánál (Budapest, Andrásy-ut 73. sz. II. em. 40.) ingyen kaphatók.

A szabályszerűen kiállított ievintek egy koronás m. k. okmánybéllyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb f. é. december hó 4-iki déli 12 óráig a m. kir. Államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyújtandók vagy posta útján odaküldendők és a boríték ezen külfelmeim látandó el:

Ajánlat terpenint olajok szállítására 153680/903. számhoz.
Bánatpénzül az ajánlott árak egy évi értékének 5 százalékát középszemben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi december hó 3-iki déli 12 óráig a m. kir. Államvasutak budapesti főpénztáránál letendő.

Bánatpénz nélküli vagy később benyújtott ajánlatok, valamint olvatok is, melyek nem pontosan és a részletes módok betartása mellett állítanak ki, nem vétettek figyelembe.
Budapest, 1903. november hóban.
(Utányomás nem díjazt.) Az igazgatóság

Olesőbb mint bárhol!

Több 100 szoba asztalos és kirpizott

BUTOR

leggyezerebből legfinomabbig mindenféle a legzoldabb és dívatos kivitelben, a legzoldabb munkásoktól kezdve, több évi járulék mellett, hogy jó munkásoknak állandó munkát adhasunk bármilyen csele árban eladhatunk.

VARGA MIHALY és Társai
magy. butoripar-társaság. Budapest, Koronaherceg-utca 2. sz., I. emelet, (Kisgyőr-sarkán.)

A legzoldabb butoralbumunkat több mint 300 képpel kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

A 20184. számú
„Ujtások gőzhajtotta rotációs motorokon”
című, 1900. augusztus 4-ről kelt magy. szabadalomra vevők vagy engedélyesek kerestetnek
Szives ajánlatokat „W. J. 7267” jelige alatt Mosse Rudolf, Bécs, I. Seilerstätte 2. továbbít.

A 17703. számú
„Ujtás járművekkel együtt mozgó síneken”
című, 1899. június 14-ről kelt magyar szabadalomra és a 17873. számú
„Csuszó ágyazás lövegek számára”
című, 1899. június 14-ről kelt magyar szabadalomra vevők vagy engedélyesek kerestetnek.
Szives ajánlatokat „W. C. 7320” jel. alatt továbbít Mosse Rudolf, Bécs, I., Seilerstätte 2. sz.

